

سېلاښ

101
چرياپينښتې

هه پښانه په ل ټامپښت د هر دکه شپت

چاوا تيرور مفاي ژ ته کڼو لوژيا
نوي و ميډيايي و هر دگريت

• پترول و پرسا هاريکارييت
ناڅدهوله تي

• دهوله تا دنقه گري و گرن تيکړنا
مافيت مروشي

• مه دره سييت ټامپښت ل هه يامي
ميرگه ها به هدينان

• کلتوري ره هماندنې ، شه ننتارتنه کا
ننه رمنوکه

ټازادکړنا شنغال و ده شه ريت دي ،
سه رکه څتنه کا ديروکيه

چاوا تیرور مفای ژ تەکنۆلۆژیا نوی و میدیای وەردگریت

فالد دیرەشی

ب بهایهکی گەلەك مەزن ب دستخۆ نه دئێخستن و دیسان هەر دوی بیافیدا، دی بینی، یان گوھ لی بی، یان خوینی، یی بهحسی ھندەك بزاف و لقینیت وان دکەت، ئەو دخەونیدا ژى نابینن ئیک قی بو بکەت و ببیژیت.

ئانکو ل قیرە ئەم دشینن بیژین میدیا یا ئازاد و تەکنۆلۆژیا نوی، بیافهکی گەلەك مەزن و بەرفرەھ بو گەھاندنا پەییکا تیرورستان پەیدا کریه و ئەفە بوویه ئەگەری ھندی کو دیتنا ھندەك ھزریت نیزیکیت وان پتر ب وانفە بهینە گریدان و دلسۆزیهک بو پەیدا بییت و دقەرێژیدا ژى ئەفە کینجا خو دکەتە سەر پیلان و پلانیت ھیز و ئالییت دژی سەھمداریی شەری دکەن و دیسان فان رەنگە رۆمالکرنا کینجەکا ئیکسەر یا ل سەر ھیزا ھناقى یا جقاکی ھەى و ئەو د وان دەلیقاندنا دکەفنه دناف شەپرزەیهکا گەلەك ئالۆزدا و ئەو وەسا تیدگەھن کو ب راستی و دروستی ئەو ژ پارێزقانییت وان، ئانکو ژ دەستەلات و حکومەت و لەشکەری وان، ب ھیزترن و تەکتیک و پلانیت وان ژى دی سەرکەفن، لەوا ژى دوان رموشیت ب وی رەنگیدا جقاک بەردەوام دکەفیتە دناف دودلیی و شەرنیخەکا ھزریدا و دەیتە چاقتەرساندن ژلایى میدیا یا وەلاتی وی بخۆفە و دەقا وی دەیتە خار و بەردەوام دی چاقى وی ل ریکا خو قورتالکرنى بییت، ھنگی ژى ئەفە دبیتە ب ترسترین گەف بو پاشەرۆژا وەلاتی.

گەلەك یا فەرە کو میدیا، یا ژ خو ھشیار و چاقفەکری بییت و نەھیلیت ئەو بکەفنه دخزمەتەکا نە ئیکسەر بو تیرورى و ب ھویری ل سەر ھەمی مزاریت گریدایى و تیکەھەلی ب تیرورى فە ھەى راوستن، نەخاسمە ژى دەمی نوچەگەھان و بەرھەفکەریت رپورتاژان بییت ل سەر شەری دروستدکەن و ب رەنگی ئیکسەر ل سەر شاشیت تیقیان دەینە نیشادان، نەھیلن ب چ رەنگان مفا بگەھیتە وان، بەلکو بەروفاژى قی، پیدقیە میدیا شەرەکی ھناقى (نفسی) یی دژوار دگەل وان کۆمان بکەن و ب ھەمی ریک و شیانان مۆرالا خەلکی و دگەل وان ژى یا پېشمەرگەى و سەرگیان، بلند بکەن و ببنە ھاندەریت وان کو ئەو دی ب دەمەکی نیزیک سەرکەفن و دوژمن بییت دشکەستیدا و خو ل بەر ھیزا وان ناگریت.

سەرباری فەمان و پاشکەفتتا گروپییت سەھمداریی (تیرورى) د بیاقیت ھزری و مرفیدا، کو ئەو باومریی ب کومەکا پرنسیپ و میتودییت توزگرتی و لیھمشتییت پېشقەچوونا جقاکی دگەل خو دا رامالین، دئینن. بەلی ئەو ژى وەکی ھەمی مروقییت دیتەر مفای ژ پېشقەچوون و تەکنۆلۆژیا و فەدیتنییت نوی دبینن و دکەنە ئالاقییت پېشقەچوونا خو و ب ریکا وان ترسی دئێخنە دچاقییت مروقاندا، ھەر چەندە ئەو ھەمی تشت و پەیدا بوونییت ژ دەرقلەیی خو ب بەرھەمی گاوران دزانن، بەلیپا دەفگوتی ژى پی دکەن و مفاہەکی گەلەك مەزن ژى دبینن، ئیک ژ وان ژى ئالاقییت راگەھاندنیته و ئەو پویتەکی گەلەك مەزن دەمنە قی بیاقى بو سەرکەفتن و گەھشتن ب ئارمانجییت خو، دقیت خو نەخاپینن و بزانین نوکە تیکەھەلیهکا موکوم ناقبەرا تەکنۆلۆژیا راگەھاندنی و گروپییت دژواردا ھەیه و ئەو ب ریکا وی کینجەکا مەزن دکەنە سەر پیلایت کو دژی وان دچن و ب وی ریکی بەرسینگی وان دگرن، ئەفە ژى ژبەر وی یە ئەو دزانن کانى دی چاوا توخمى ھەستیار بو بزاف و لقینییت خو ب کار ئینن و کەنە مادمیەکی ترساندن، ئەفە ژى دبیتە ئەگەری ھندی کو کاریت وان بییت تیرورى رەنگفەدان و دەنگفەدانەکا مەزن لی پەیدا بییت و ببیتە کەرستەیهکی ب ھیز ل سەر رۆمالییت رۆژنامەفان و میدیا فانا و دەمی بیافاندا ھیزیت تیرورستی بەردەوام دوی بزاقیدانە کو میدیا یا خو سەر بکەتە نافەندەکا گەھاندنا ھەر بزاقەکا خو و مەزنکرنا وان ب وی ریکی و ھنگاقتا ئارمانجییت خو و بی کو ئەف نافەندە ھەست ب قی چەندی بکەن، کو ئەو یی رۆمالەکا نەباش و دبەرژموندیا تیرورستاندا دکەن، ئانکو ئەو گەلەك ب ساناهی و بی وەستیان و خەرجی، یی دکەفتینە دخزمەتا وان ھیزیت سەھمداریی (تیرورى) دا، گەلەك جارن دی بینی تیقیەک، یان میدیا یەکا دیتەر، ژ زاردەقی بەرپرسەکی لەشکەری و نە یی فیركری ب دانا داخویانیا، یی تشتەکی ل دور بەرۆک و چەپەریت شەری دبیزیت، یان یی ھندەك دیمەنان و شکلان دەردئێخن، تیرورست وان پیزانینا

کاروکی و کارگه ها ئیکی یا خوئی ل کوردستانی

سولتانه ههيام: ب تنخ من پایسکلک یا هه

کوردەک بو یاریکەری قالنسیان یا فرەنسی

کچ ب رەنگەکی قەشارتی و نەپەنی دەینە سنەتگرن

پشتی ۱۰ سالان و پەیدا بوونا ۶ زاروکان دەردەگەفی خۆپشک و برا

خودانی ئیمتیازی

محەمەد محسن

سەرنشیکار

خالد دیرەشی

xaliddereshi63@yahoo.com

0750 464 2107

دەستەکا ئفیکاران

عەبدوللا مەشەختی

د. ناشتی عەبدولحەکیم

محەمەد عەبدوللا ناھیدی

یوسف محەمەد سەعید

سەردار هیتوتی

دەرھینانا ھونەری

ریناس حەسەن

renasgurbawi@yahoo.com

چاپخانا خانی - دەوک

ئەدریس: ئامیدی - کانیا مالا

ئەسپینگەھا دەوک - ماسیک نیزیك دیرا نەرمەنا

E_mail:govarasilav@yahoo.com

Tel:0627633369

سیلاش ل سەر تۆرا ئینتەرنیتی

www.amedye.com

ئازاد کرنا شنگال و دەقەریت دی، سەرکەفتنە کا دیرۆکیە

پاڤدێرەکی

بەسەردادەت و ئەو نیف شکەستنا دەمکی کرە سەرکەفتن و ئەو هیژا دژوار ل جەهێ وی سەنگەپێکر و نەهیلا چ پێشقەچوونان ببینیت و کورد شیان هەمی لەوازی و کیماسییت خۆ دەستیشان بکەن، تەبلا خۆ داننە سەر برینی و ژ هەر لایەکیفە و بلەزەکا پێشایی، پێداچوون بخۆ دا هاتنە کرن و هەر زوی هەمی هیژ و شیان هاتنە سەرۆبەرکرن و هەر زوی ژێ هاتە زانین کو ئەف شەر و بەرمەقانیە، نە دگەل گروپەکی ژێکەبەلاقی، ل قێرە و وێراھەنی دی لئینەکی کەت، بەلکو دگەل دەولەتەکا تیرۆری یا بەیژە، نە چ قانون ل سەر دەیتە دانان، نە ژێ ئەو چ قانونان دپاریژن، ییت بنیاتی مرۆفینی ل سەر هاتینە ئافاکرن ل بەر چاقدگرن، ئانکو ئەو هیژەکن تەر و هسکان پێکفە دس وژن و چ پرنسیپ و ریکەفتییت ناقدەولەتی ل بەر چاف ناگرن و پێشمەرگە کوردستانی ژ رموشا بەرمەقانی ژ خۆکرنی، کەفتە درموشا ئێرشکرنیدا و گەلەک بەز مستییت ب هیژ ل ناف چاقتی تیروریستان دان و پاشدابرین و ب دەمەکی کیم، گەلەک ژ وان دەقەریت کەفتینە دەستییت واندان هاتنە زفراندن و دربییت بەیژ ژێ ل وان هاتنە دان و سەهما پێشمەرگەیی کەفتە ددلی واندان، هەر وەکی سەرۆکی کوردستانی ژفان دایە خەلکی کوردستانی ب تەقایی و خەلکی دەقەریت هاتینە ستاندن ژلایی داعشانفە، ب تاییەتی، ئەفرو

دونیابوونا کوردستانی و شەری دگەل داعش و بەری هنگی ژێ دگەل گەلەک کۆمیت دیتریت تیرۆری، دەرگەهەک ژ ییت دی بەرفرەتر لی هاتە تاقرن و نوکە کوردستان ب هیژا خۆ یا پێشمەرگەیی یا بوویە هیژا ئێکی ددونیاییدا ب کریار کەفتیە بەرسینگێ هارتین هیژا تیرۆری. ل دەستپێکا هاتنا داعشی و پێچەسیانا سەرکیشیا سیاسی یا کوردستانی ب ترسەکا مەزن بوو قی هیژا تیرۆری و روی ب رویوونا ئێکسەر دگەلدا ل کۆمەکا چەپەر و بەروکان، پاشی سەرکەفتنا وان یا ریزیمی دهندهک مەیدانی شەریدا، گەلەک خاندن و دیتن بوو وی قەرێژی هاتنە کرن، گەلەکان ب کەرب و کین لیکدانیت خۆ کرن و هندهکان ژێ ل سەر بنیاتی زانستی شروفتی خۆ کرن، هندهکان خەونی خراب دیتن و هندهکان ژێ پاشەرۆژەکا گەلەک گەش بوو کوردستانی ددویماییکا قی هەقراکیا ناقدەولەتییدا ددیت و وەسا هزر دکر هەر شکەستن و کەفتەکی دەلیقا مانی و رابوونەقی ددەتە مروقی، ئەفە ژێ پتر گریدایی فەلسەفا ستراتیژیا هزری و هزرکرنی یە و ئەفە ب باشی دسیاسەت و لئینییت سەرکیشیا کوردستانییدا، نەخاسە د هزر و زەنیەتا سەرۆکی کوردستانی مەسعود بارزانی دا دەتە دیتن و گەلەک زوی و ب حەکیمی، سەرمدەری دگەل وی رموشی کر و نەهیلا لایی بی هیقیبوونی خۆ

راستیەکە و قەت ناھیتە قەشارتن، ئەو پێنگاقتی کوردستانی دقان چەند هەقییت بووریدا هاقیتین، ب درێژیا سەد سالان پێقاژویا کوردان هەندە نەچوویە پێش و نە هاتیە نیاسین، کو ئەفروکە پێشمەرگە و کوردستان بوویە دو ئیدیەمییت دونیایی و بوویە جەهێ حیبەتیا هەمی ناقدەندیت سیاسی و میدیا و جفاکا دونیایی و کوردستان بوویە هیژەکا ناقدەولەتی دچاقتی هەمی دونیاییدا، دیسان پێشمەرگە بوویە سیمبۆلا خۆراگری و بەرخۆدانی و هیژا ئێکانەییە کەفتیە دچەپەرەکی درێژی پتر ژ هزر کیلومەتران دشەری دژوارترین هیژا تیرۆر یا دونیایی، داعشی دا.

نوکە کوردستان یا بوویە لئینەر و وەک هیژەکا ناقدەولەتی، رولی خۆ دگێریت، بژلی کو دقوناغییت دەرپاز بووییدا، کوردستان وەکی گزیرتەکا ئازادی و دیموکراسیی ل قی دەقەرێ و دناف دمووروبەریت خۆ ییت باومری ب مافی مروقی و هەبوونا یی دیتر نە ئین، خۆ دایە نیاسین و ب دەهان سالە بوو ئافاکرن و دانانا بنیاتی ژيانا دیموکراسی و تەناھیی بزاقی دکەت، پستی قی ژێ، سیاسەتا ئابوری و دمریختنا نەفتی کو کوردستان دانایە سەر نەخشی تینا دونیایی و چاقتی هەمی داخازکەران ل کانیکیت وینە، ئەفە بوویە دمرینکەک ب

خەلکی کوردستانی و چاقشەکرنا
 ھەمیان وەکی زیرمەخان بۆ وەلاتی خۆ
 و پتر ب ھیزکەفتنا ھیزیت پاراستنا
 تەناھیا ناخۆیی.

* دەرکەفتنا ناھی پێشمەرگەیی
 وەکی ھیزەکا ریکوپیەک و مرۆفدۆست
 و پارێزەرا چەپەری دژی تیروری و نوکە
 بوویە ھیزەکا ناقدەمولەتی.

* نوکە دنیا وەکی وەلاتەکی
 سەربخۆ سەرمەریی دگەل کوردستانی
 دکەت و چاقی ھەمیان ژێ ل سەر
 کوردستانی یە.

* پشتی قان قەومینا و ئەو
 قەھرمانییت پێشمەرگەیی قەیدکرین،
 دنیا یا کەفتیە ل ھەمبەر ئەخلاقەکی
 مرۆفینی و کەفتیە خەبتینەکی بۆ
 سەربخۆیا کوردستانی.

بەلاقکرن و پویتەکی گەلەک مەزن
 ب رەموشا کوردستانی دەیتەدان و
 ھەتا نەیاریت کوردان ژێ نەچاربووینە
 دەفگۆتی ب ھیزا کوردستانی بکەن
 و بەین دگەلدا روینن. راستە دئەگەری
 ھیرشا دەولەتا ئیسلامی داعشی، زیانی
 مەزن ب کوردستانی کەفتن و برینی
 کوردان کویر ھاتە کۆلان، بەلی
 دگەل ھندییدا ژێ کۆمەکا خالی
 باش و ئەرینی دقازانجا کوردستانی
 زفرین، ژ وان ژێ:

* بەری ھەر دەستکەفتەکی قی
 ھیرشی ئیکریزا کوردان گەلەک
 بەیز کر و ھیزیت ھەر چار پارچان
 دئیک چەپەردا کەفتنە دەرەقانییدا
 بەرسینگی دوزمان گرت.

* بەیزبوون و باومری ب خۆبوونا

ئەو مزگینیا مەزن ل سەر دەستی
 پێشمەرگیت قەھرمانییت کوردستانی،
 ھاتە ئاشکراکرن و زومار و دەوروبەر
 و ھەمی دەفەرا شنگالی ژ دەستی
 بیس و چەپەلیت دژی ھەمی پرنسیپیت
 مرقینی ھاتە پاقرکرن و پیروزی
 ئازادیی ژلایی سەرۆکی کوردستانی ل
 چایی خۆراگری شنگالی، گەھاندە
 تەف کوپ و کچ و خەلکی قان
 دەفەران.

ژبەر قی مزگینی و ئەو رەموشا ل
 چەند ھەقییت بۆری، کوردستان کرە
 ھەژمارەکا گەلەک گرنگ دکیشان
 و پشانیت دنیایدا و بۆ جارا ئیکییە
 کورد ھندە ناقدەمنگیا خۆ و مردگرن
 و پێشمەرگە دبیتە زاراقەکی
 دنیایی و ھەرۆژ ب دەھان راپۆرت و
 رپۆرتاژ دناف میدیا دنیایدا دەیتە

ئىسلام و داعش

كامى كەمال

نەقىيەت خۇ ئائىلەنە د بەندا سىستەمەكىدا كو ويرانكەرن و تەقاندن لى چىبىت، پىتقىيە ل سەر ھەر كەسەكى كو ئىدىعايا بەيزكەرن ئىسلاما سىياسى دكەن، ھزرى د پاشەرۇزا نەقى و ولاتى خۇدا بکەن، دەمى ئىسلام وەك تىگەكى دىنى دكەفیتە دناف پىلەت سىياسەتیدە، ب ناقتى پاقزى و پىكشەزىانى و خاپاندنا خەلكى، جەھى خۇ قەدكەت، ھەتاکو بەيز دىت، دەمى بەيز بۇ ئىدى دى بىتە چىرەكا دىتر و خوين و روخا مرۇفان دى بى نرختىن تىت بیت ل دەف وان، نەخاسم ئەگەر كەسەكى باومرى ب سەردەمى و كارىت وان نەبىت و دى ل قىرە ئىسلاما سىياسى مینا ئەتومى لى ھىت، كو ھەردەمەكى ب پەقیت، داعش و میناكىت وان لى پەیدابىن، ژ بەرھەندى پىتقىيە كەس و جفاك ب تەقايى، ژ قى ترسى د ئاگەھداربن و ولاتەكى ئافا نەكەنە پر ژ ھزەرەكا قالا ژ رەوشەنھزىرى و مرى ژ زانستى و كاقل ژ ئازادى و زىانى و زانىنى، بۇ نەقىيەت دەين كو رىنج و نەخوشى بۇ نەقىيەت مە ھەمیانە و دى ھەمى باجا ئافاكەرن و بەيزكەرن ئىسلاما سىياسى دەين.

سكىولارىزم، ئانكو ھەر ھزر و باومرىەكا دىتر ژ بلى ھزروبومرەت ئىسلامى و نىشادانا سىستەم و ناقتى ئازادى و دىموكراسى، وەكو قەھبەخانە و مەيخانە و بىناموسى د زىھنا زاروكاندا، شىاینە بنىاتى تىرورى و ھزر و كەلتورى كوشتنى و تەقاندنى دروستبەكەن و نوکە ھەمى مرۇقىنى ب ئىسلامقە، باجا وان شاشیان ددەنەقە كو وەسا ھزر دكر ئىسلاما سىياسى دى دلخوشى تىنەت. ئەگەر ل كوردستانى و ھەر ولاتەكى دۇنيانى، ئىسلاما سىياسى ب ھىزب كەفیت و بشىت سىستەم و قانونىت خۇب گوھورن، بىخش دى ل پىنگاقتى دەسپىكى مزگەفتان كەنە جەھىت پەرومردەكەرن و تاشاندنا دژوارى و ئافراندا رادىكالىزمى دناف بەرەبابى نوى بى جفاكىدا ل ژىر ناقتى بەيزكەرن ئاينى خودى مەزن، بىخش دىت گەلەك ژ كەس و ئەندامىت حزىت ئىسلامى نەزانن، ئانكو فامى وان نەچىتى كو ب ھىزكەرن ئىسلاما سىياسى ھەمى دەمەكى ترسە كو ھزەرەكا داعشى لى بزىت، ئەگەرەنە ئەز باومردكەم گەلەك ژ وان كەسان دى پەشىمانبەنەقە و پاشەرۇزا

گەلەك جاران دەمىت گەنگەشە ل سەر ئىسلاما سىياسى دەپتەكەرن، گەلەك ژ وان كەسەت بەرەقانى ئىسلاما سىياسى دكەن، ئانكو ئەندامىت حزىت ئىسلامىنە، وەسا خویا دكەن ئەگەر سىستەمى حوكمپرانى و پىقشەبەرىيا جفاكان د چوارچوقەقە قانۇونىت ئىسلامىدا دمرنەكەفن، دى وەكەقە و عدالەت بالىت خۇ ب سەر ھەمى درەكىدا كىشت، دى سكس و دزى و نە وەكەقە و نەزانن ... ھتە، ب ھەمى قە ب دوماھى ھىت و نامىن، حزىت ئىسلامى كار دكەن ژ بوى چەسپاندنا دەقەت شەرىعەت ئىسلامى دناف قانۇونىت پەرلەمانى و زالكرنا سەرومى و حوكمى مەلا و مرۇقىت ئاينى ل سەر جفاكى، ل سەر دىكتاتورى و تىرورا ئىسلاما سىياسى يا نوکە ھەمى، ئەو بەھانەیان دئىن و دىبژن ل چ ولاتەكى جىھانى ئىسلامى ب دروستى پراكتىزە ناكەن، ژ بەرھەندى ھەتا نوکە میناك نىن ژ حوكمپرانىا ئىسلاما سىياسى ! (بى كو بزانىن وان چ زەمانەت ھەمە دى ئەو ئىسلاما ئەو بەحس ژى دكەن، پراكتىزە كەن و ل دوماھى وەكو ھەمى میناكىت دىتر نابنە دىكتاتور و رادىكال و پاشى تىرورست).

دقى مژارىدا من دقەت بىترم، داعش و قاعىدە و ئەنسا سوننە ... ھتە، ھەمى ل دەمى چىبووین، د بى ھىز و لاواز و دنەرم و ھەلیم بوون، ھەمیا ل ژىر پەردا (خودى بى گوتى) و ئىسلام بەختەومى و پوناھىيە و كومكرنا سەدان و ھزاران زاروكان ل بن خىقەت و د مزگەفتاندا و شویشتا مەژى و وان و پركەن ب گوتارىت مینا بمرە بۇ پىشتى ژيانا سەر دۇنيانى و نىشادانا روىەكى رەش ل سەر پرومەتتى كەسەت

دەولەتتا دىنە گرى و گرىتېكرنا مافىت مروقى

فەھىل فەرمان

فەرھەنگا رويېر، دىنە گرى (سىكولارىزمى) ب قى رەنگى ددەتە نىاسىن (تېگەھەكى) سىياسىيە، دقېت جقاكا مەدەنى ژ جقاكا سىياسى جودابكەت، ب رەنگەكى وەسا كو دەولەتتې چ رەنگە دەستەھلاتەكا دىنى نەبىت، ھەروەسا كەنىسە ژى خۇدان چ رەنگە دەستەھلاتەكا سىياسى نەبىت)، ھەروەسا محمد عبەدە د نقىسىنا خۇ يا ب ناف و دەنگدا دىنە گرى (سىكولارىزم) بقى رەنگى ددەتە نىاسىن (نە د سىياسەتتېدا ئابىن ھەيە، نە د ئابىنىدا سىياسەت)، سعد زەغلول ژى د رستا خۇ يا ب ناف و دەنگدا ل سەر مژارى دىبىژىت (ئابىن بۇ خودى و

نىشتىمان بۇ ھەمیان).

ئەگەر ب رەنگەكى ھويىر ل قان ناسكرىت ل سەرى مە دىاركىرىن ب نىرىن، مەبەستا سەرپشك ژ زاراقى دىنە گرى (سىكولارىزم) ئانكو جوداكرنا دىنى ژ سىياسەتتې، كو ئەقە ئىكەم پىنگاڧ و سەرپشكترىن پىنگاڧ بەر ب دروستكرنا سىستەمەكى سىياسى يى گونجايى بۇ ھەر دەولەتەكى بۇ مسوگەركرنا مافىت مروقى دناڧا دەولەتتېدا، ب قى رەنگى بۇ مە دىار دىبىت كو ئەو ناساندنا ژ لايى ھندەك زەلامىت دىنى قە دەيتەكرن بۇ زاراقى دىنە گرى كو ب (لا دىنىە-دژى دىنى) ددەنە نىاسىن، ناساندنەكا دویره ژ راستىي، ژبەركو د وەلاتەكى ەلمانىدا، رىك ژ چ

ئول و ئابىنان ناهىتەگرتن، كو ب فەركارىت (واجب) خۇ يىت دىنى رابىن دناڧ وەلاتىدا، بەلكو ب تتى رى ل دەستتەھدانا دىنى دگرىت د پروسىسا سىياسىدا، ئانكو د وەلاتىت ەلمانىدا رى ل زەلامىت دىنى دەيتە گرتن كو دەستتەھدانى د ھەمى بواریت ژيانا مروقىدا بکەن، وەك (زانستى، جقاكى، ھونەرى، دىرۆكى ... ەتد) ، بتى رى ب زەلامىت دىنى دەيتە دان كو ئەركىت خۇ يىت دىنى بجه بىنن و بانگىنى بۇ وى دىنى بکەن يى كو باومرى پى ھەي و رى ب وان ناهىتەدان كو ب ئاخقنن و پىر ابونىت خۇ يىت دىنى بکەنە ئاستەنگ ھەمبەر چ ئابىن و ئولەكى دى دناڧا وەلاتىدا، د وەلاتەكى ەلمانىدا رى ب ھەمى ئابىنان دەيتە دان كو كارى

خو یې دینی بکه، د چارچوڅی وان قانونیت ته قایي کو دمولهت دیاردکته، ب رهنګه کی و مسا کو ته ف کاره نه بڼه ریگر همبهر چ ناین و بواره کی دی کوتیکه لی ب نازادیته خه لکی فه هه بیت، به لی دیروکی دیارکریه کو هر وه لاته کی ب دهستی زه لامیت دینی هاتبیته بریقه برن، بویه ته گهری دروستیوونا ناریشیت جفاکی و سیاسی د نا فا وی وه لاتیدا و د فان وه لاتاندا دینی وه لاتیته کی ماتیان ژ لای دینی پتریانقه دکه قیته بهر گه ف و ترسیته مه زن و ری ب وان ناهیته دان ب نازادی فه رکاریته خو ییت دینی بجهینیت، ته فجا ته ف کاره چ ب ته رزه کی راسته راستیت، یانژی نه راسته راستیت.

بو پتررونکرنی دقیت بزاین کا دمولهتا دینی کیش دمولهته، دمولهتا دینی تهو دمولهته کو ل سهدیت نا قیندا ب ته رزه کی بهر فرمه هه بو و د نوکهدا ژبلی دمولهتا فاتیکان ل سهر ته ردی مه سیحیان، هه روه سا ل سهر ته ردی نیسلامی ژبلی دمولهتا کومارا نیسلامی یا نیرانی و سو دان و عه ربستانا سعودی، هه روه سا دمولهتا تالییان کو ل سالا ۲۰۰۲ هاتیه ژناقبرن چ دمولهتیته دی نین. دمولهتا دینی کودزمانی ته ورو پیدا دیژنی (theocratique) ل دویف ناساندنا دیروکنقیسی یه هودی فلافیوس یوسف تهو دمولهته کو کار ب قانونیت ته سماني دکته، نانکو کار ب شه ریعتی دینی دکته، نه ک ب قانون و ری داریته و مزعی، کو ژ لای مروفانقه دهیته دانان، نانکو جوداهیا جهوهه ری دناقبهرا دمولهتا دینی و دمولهتا عه لماني ته فیه کو د دمولهتا

عه لمانيدا کار ب قانونیت و مزعی دهیته کرن و ری ک ب زه لامیت دینی ناهیته دان مایتیکرنی د کاروباریته سیاسیدا بکه، به لی د دمولهتا ناینیدا په یفا نیکی و دوماهیته هر یا زه لامیت دینی یه و هر ته فیه بویه ته گهری لاوازی و نه پیشکه فتتا دمولهتیته دونیا یا سی، ژبه رکو تا کو نوکهری ته ف دمولهته نه شیانه دینی ژ دمولهتی جودا بکه و نه شیانه د وی چهندي بگهن کو دین تشته کی مه عنه ویه دناقبهرا مروقی و خودی مروفیدا، نانکو دین ری کخستتا تیکه لیا یه دناقبهرا مروقی و خودیدا دکته و هر که سه ک یی نازاده کانی ب چ رهنګ وی تیکه هه لی دگهل خودی خو دروست دکته، نانکو د وان وه لاتیته کو ته رزی عه لماني بریقه دهن د ریقه برنا سیسته می سیاسی یی وه لاتی خودا پتر دهلیقه هه یه بو پیشکه فتتا هه می بیاقان، نه خاسمه د پیشقه چونا بیاقی ته کنولوژی و تابووری و نازادی و مافیته مروقی.

ژبه رکو ته گهر ته م ل دیروکی بنیرین دی بینین ژبه ر دیارکرن راستیه کا زانستی، کو دگهل دینیدا ناگونجیت، گه له ک ژ زاناییت ناقدر هاتینه ژناقبرن وه کو (گالیوی) ده می ب گونه ها کوفر و دمرکه تن ژ قانونیت دینی، راستیه کا زانستی ناشکه راکری و گوتی (ته رد یی گروفره و ل دوور روژی دزقریت) و د ده می دادگه هکرنا خودا گوته دادومری کو (په رتوکا پیروز نیشا مه ددهت کا چاوا بهر ب ته سماني بچین، به لی نیشا مه ناده تن کا ته رد چاوا دزقریت).

ته فه بوو پشتی دادگه هکرنا گالیوی و پاشی دمرکه فتتا وی راستیا زانستی کو گالیوی کفشکریوو، کو دگهل بنیاتیته په رتوکا پیروز ناگونجیت، به لی بو راستیه کا زانستی و پشتی وی چهندي زه لامیت دینی ژی ده فگو تن پی کر، ته م دشین بیژین ته ف رویدانه ژ پینگاقیت نیکی بووون ژبو ژکارکه فتتا په رتوکا پیروز وه کو ته نسکلوپیدیا یه کا کیمیا یی و فیزیایی و میژوی و هونه ری و ته دمی .... هتد و ب فی رهنګی زانستی سه ربه خویا خو و مرگرت و دمرکه فتتا فی راستیا زانستی بو ته گهر کو پاپا (ژان پولی دوی) ب رهنګه کی فه رمی داخوازا لیته گرتی ژ گالیوی بکه و (نیعتیاری) بو بزقرینیت ته ف.

به لی تا کو نوکهری ل وه لاتیته دونیا یا سی، نه خاسمه تهو دمولهتیته دکه فنه روژه ه لاتا ناقین په رتوکیت پیروز وه کی ته نسکلوپیدیا یه کا میژوی و کیمیا یی و فیزیایی و هونه ری و ته دمی .... هتد دهیته نیاسین و هر ته فیه ژی بویه ته گهری پاشکه فتن و په دابونا شه ری و نه ته ناهیته دناف فان وه لاتاندا، ب رهنګه کی ته قایي ته م دشین بیژین هر دمولهته کا بقیتن مسوگه ریا پیشکه فتتا وه لاتی بکه ت پی دفی ب سیسته مه کی عه لماني هه یه بو ریقه برنا وه لاتی، ژبه رکو ب تتی وه لاته کی عه لماني دشیت گره نتیا پیشکه فتتا زانستی و تابووری و سیاسی و په داکرنا نازادی و مافیته مروقی دناف وه لاتیدا بکه ت، بی ل بهرچاف و مرگرتتا دین و مله تینی و رهنګ و توخمی وی که سی کو دناف وی وه لاتیدا دزیت.

کومکارا عہربی و بہر تہنگا قیا دہ قہری و ئیگر تہا شکہستی*

قہگہاژتن: حہمیدی بامہرنی

شولی سہریشکی ریکخستنیٹ دمقہرداری و ناقدمولہتی ٹہوہ بکروہیکیشیت ل بہر بہاقتی وان دقہومن چارہکی بو بینن و تہناہیی و بستہہیی مسوگہرکھن، دگہل ہندی بزاقی بکھن ہاریکاری د دہلیقتی ٹابووری و تیگہہشتی و گہلہک دہلیقتی دیدا پیشیخن. بہلیپا پیتریا جارا باندورکرن کارئی فان ریکخستا گہلہک ئاستہنگیت دکہقنہ ریبا وی و ل بہر دہیتہ قہبرین.

کومکارا عہربی

ٹہو ریکخستا دمقہرداری یا دمولہتیٹ عہربی پیکمہ گریددمت (کومکارا عہربی) یہ، د قی گاقیدا ٹہف ریکخستا دمقہرداری کہقنترین ریکخستہ ہئی، د سہرزی وی یی دریزرا، ٹہف ریکخستہ نہشیا وی دژواریا ہہرومختہ بی بہفل و بی پیشقہومی و ل فان سالیٹ دویماہیی ب دمقہری و مہووی تہناکہت. ٹہف راستیا تہحل قی پسیرا بہیت قہر ئاقلی مروقی دئیخت: کا دی چاوا مروف شیت سہخلہتیٹ خہباتا کومکاری ب بوورینا ہندہ سالا دیارکہت و چاوا وی کومکاری کینجا خو دا سہر تہنابوونا دمقہری، ٹہو دمقہرا نوکہ دستودانی وی سہرخورانا لیہہی ژ ہہمی دمیت بووری پیترہ...؟

کومکارا عہربی، ٹان کومکارا دمولہتیٹ عہربی یا ل ہہیفا ئادارا ۱۹۴۵ء ہاتیہ چیکرن و ہینگی ہژمارا ہہدامیت وی تتی شہش دمولہت بوون. ٹہو دمولہت: مصر، ئیراق، میرگہہا رۆژہلاتی ئوردنی، لبنان، مہلہکیا عہربستانا سعودی و سوری بوون. ئو پاشی پستی ہینگی بی گیربوون یہمہن زی ہاتہ تیدا، نوکہ زی ۲۲ دمولہتیٹ ہہین کو ہہدامیت ویتہ و ٹہزمانی وانی قہرمی عہربیہ (ژ وان دمولہتا زی فہلہستین، یا کو سہرکیشیا ریکخستا بزاقا خوہسہرکرن فہلہستینی بہردہقکیا وی دکہت) و سی دمولہت زی بیت کو زیرمفانن و ہہدام نینن دگہلدانہ. ئارمانجا سہریشکا کومکار بو ہاتیہ ئافاکرن، لیکنیزیکرن و

خوشکرنا تیکہلیت دمولہتیٹ ہہدام و دیساقہ پیداکرنا ہہقکاری و ہاریکاری و پیشیختنا بہرژموندیت ئابووریٹ دنیا عہربی بوو. تقیابا ٹہقہ ہہمی ب ریبا مسوگہرکرن و پاراستنا خوہسہری و سہرومریا دمولہتیٹ ہہدام کربا. تقیابا شولی وی وکی یی مللہتیٹ ئیکگرتی با، دناف چارچوقی قی ریکخستیدا کومیتیت سہریشک و ناقجی ل بیاقیت ہیکرنی (تعلیم) و تیگہہشتی و ئابووری و ہندہک بیاقیت دی زی بیت ہہین و شولدکھن. دہلیقی سہریشکی قی ریکخستنی، کونگرا کومکاری یہ، ل قیری دنگان دہیتہکرن، ئاخقتن بو راگہاندنی دہیتہکرن و ہہکہ ئاریشہ ل ناقہہرا ہندہک ئالیٹ ہہدام پیدابین، کومکار ناقہہینکاری دکہت و دخہبتیت دا بکرو بکیشیت وانیت ب دریزاہیا چیبوونا وی ہہین سٹک بکہت و چارہکی بو ببینیت. کومکارا دمولہتیٹ عہربی ل مہما ئاخلیما ۱۹۴۵ء ہاتہئافاکرن و تتی شہش دمولہت ہہدامیت وی بوون. ٹہو دمولہت مسر، ئیراق، میرگہہا رۆژہلاتی ئوردنی، لبنان، مہملہکہتا عہربستانا سعودی و سوری بوون.

ئافاکرن و مہرارکرن کومکارا عہربی مل ب ملی بلندبوونا پیلیٹ مللہتینیا عہربا بہیزکہت، وکی حوکمی ناسری ل مسری و رژیمیت بہعی، بیت وکی لہشہکی بتی تیئددا نہتہوا عہربی کو ژ لای ہیزیت بیانیقہ یی ہاتیہ پارچہکرن. دگہل ہندی ٹہقی دیتی بہرہنگاریٹ خو ژ توخمیت کہقنہریسیٹ بہیز ہہبوون، توخمیت ہزرا ئیکلہشیا نہتہوا عہربی وکی ترسہک و گہفہکی ل سہر ہہبوون و مانا بہرژموندیت خو ددیت. ب ساناہی ب مہقہ دہیت ب سہر ہہقکیٹ دیارکرن ہیزا زند و زمقلہکا، بیت زیانہکا مہزن گہہاندیہ ئیکگرتنا عہربی، ہہلبین. قیجا بکروہیکیشا سہرقہگیڑی و دستدانانہسہر و سہرکیشیا دنیا عہربی ل سالیٹ پینجیا و شیستا (ژ سہسالا بووری دیڑیت- حہمیدی بامہرنی) ئیراق و مسر بہردانہ سہر و چاقیت ئیک. ہہروسا بکروہیکیش کہتہ ناقہہرا رژیمیت مہلکی بیت کہقنہپہریس، وکی مہملہکہتا ئوردنی و عہربستانا سعودی ژ

لایہکیقہ و رژیمیت شوہرہشگیڑی بیت وکی زوبات الاحرار ل مسری و رژیم قہزاقی ل لیبایی. ژہر ہندی، کومکارا عہربی د ئاریشیت ناقحوی و ہہقڈریا بہرژموندنا و مہروو و فان ئاریشا وکر کو کومکار حہتا چہندہکا باش فالنجی بیت و پیقہنہہیت چ بکہت. ہہروسا پیہنگاقیت ل دنیا یی دہاتہہاقیتن، نہخاسمہ شہری سار ل ناقہہرا بلوکی وارشو و ناتوی، ہہدامیت کومکارا عہربی ژیکہپہرتانندن و ہہر ئیک بہر ب سہنتہرمکی ژ ہہردو سہنتہریٹ زہیزیت دنیا یی راتہقاند، بہلیپا باہرا پیتری ژ دمولہتیٹ عہربی گہہشتہ سہنتہری ٹیکہتیا سوقیہتی و رۆژہلاتی ہہقیشک و ٹہو دمولہتیٹ ماین زی بہری وان کہتہ سہنتا قولیا ٹہتلہنتیکی و رۆژئاقای. پستی شہری وولاتیت ئیکگرتیٹ ٹہمیریکا ل ہہمبہری ئیراقی قہومی، جارہکا دی سہرژنوی ہہدامیت کومکارا عہربی ژیکدانہپاش. ل دموی بووری گہلہک دویرنہ، ہہقکیٹ ناقہہرا ہہقالیت ئیرانی ل دمقہری و ہہقالیت رژیمیت سوننیٹ ہہقسوزیت وولاتیت ئیکگرتیٹ ٹہمیریکا دیساقہ دنیا عہربی کہلاشتہقہ. پا نوکہ پیکہرمکی دی زی ل ژیکفہبوونی ہاتہزیدہکرن، کو بسورمانیا سیاسی یہ، ٹہوا میرگہہا قہتہری پشہقانی وی دکہت، بہلیپا ژ لای رژیمیت وکی دمولہتا سعودی، مسری و میرگہہیت ئیکگرتیٹ عہربیقہ بہرہنگاریا وی دہیتہکرن، چنکی ل بہر چاقیت وان ٹہو ترسہکا مہزنہ بو مان و نہمانا وان.

کومیتیت کومکارا دمولہتیٹ عہربی ہہبوونا گہلہک ئاریشا ل ناقہہرا دمولہتیٹ ہہدامیت کومکارا عہربی، گہلہک ئاستہنگیت مہزن زی چیبوون و وان ئاستہنگا ئیکا ہند کر کو ٹہو دمولہت ل سہر چ پیکولیت پیکینانا وان و دیتنا چارہکی بو ئاریشا ژیکنہگرن (جوی دیڑن: عہربیت پیکہاتین کو چ جارا پیکنہہین - حہمیدی بامہرنی)، پا قیجا چاوا ٹہو دی ل سہر دانانا سیاسیہتہکا ئاشکرایا دومدریزا ریخوشکرا تہناکرن دمقہری بیت ژیکگرن. قہخاندنہکا کو ل دویماہیا دہسالیہ بووری ہاتیہکرن دیارکہت، ژ ۳۶ شہریٹ مہزنیٹ ل ناقہہرا دمولہتیٹ قی دمقہری

قەومین، کومکارا نافبری بەس پشکداریا د
 حەفتا ژ وانا دا کرى، ھەروەسا ژ ۲۲ شەپت
 نافخوویی، ئەفئى ریکخستى بەس مایى خو
 یى د پیتجا ژ وانا دا کرى. مرؤف نەشیت
 بەس وئ چەندى بدمتە بەر روویی خو کو
 بناسیت ژیکنەگرتتا وان بەس بەرژموندیت
 ھەفدژ و بکروپکیشیت خو مەزنگرتنە ل
 نافبەرا ھەدامیت وئ، زیدەبارى یا ھاتیه گۆتن،
 کیماسییت ئافاکرنا ھەلامەتئ کومکارئ
 ژى گەلەکن و پەرى خو یى ب سەر کارئ
 وئقە کیشای: ئیک ژ وان کیماسیا ئەو، ھەکو
 دنگدان ل سەر بریارمکى دەیتەکرن و تئ
 ئەو دمولەتیت وئ بریارئ ھەرى (رازى) دکەن،
 ل سەر وان بتئ یا فەرە وئ بریارئ بجیکەن.
 ئەفئى بریارئ چ نیشانییت فەرکارئ بو چیا ژ
 ھەدامیت کومکارئ تیدا ناھیتەدیارکرن
 و ئەفە زیانەکا مەزن ل پیتقەھاتتا ئافاکرنا
 سیاسەتەکا ئیکگرتى دەمت و سەرا ھندئ
 ژى پیتقەناھیت چ چارەیا بو بکروپکیشیت
 نافبەرا وان ل سەر ئیکى فەرکەن.

قان پیکەر ئیکە ھند کر، ل قئ دەھسالی
 بوورى بەرپیرھئ قئ ریکخستى بەرتەنگ
 ببیت و وسە نافئ وئ بکەفیت و سەنەتا وئ
 ب دەبەنگ و ددانکەتى بەیتەسەخلەتکرن..
 ھندەک ھەبوون ھیز پیت دایەناف و گۆتى
 ئەو: (کومکارا دکاتتورا)یە. کومکارئ
 د گەرفتاریا خۇدا؛ ل نافبەرا گوھداریا
 دکاتتوریت کەفن و پشەقانی داخازییت
 خو سەرى، ئەوئیت ژ جەحیل بلنددین، یا خۇدایە
 دگەل ئالیی دویى و باھرا خو یا د گەلەک
 لقینیت مەزن ئیخستى. ئیک ژ وان کارئ
 پشکدارى تیدا کرى، پشەقانی دەقەرا
 دژى فرینى بوو ل لیبیا، دا سەردەستیا قەزافئ
 قەسایخانە بو خەلکئ خو داناین راوستین،
 ھەروەسا ھندە پیتقەگافیت دى ژى ھەبوون،
 وەکی جزاییت داناینە سەر سورئ و ھنارتتا
 کۆمیتەکئ بو وئرى دا ل بوویەریت شەرى
 نافخوویی قەکولیت. چ ل دەستودانئ سەردەمەریا
 دگەل لیبیا، ئان سورئ بیت کومکارئ
 سیرمەکا ب بریار و مرگرت، ژ وئ ژى پیت
 ھەدامیا وان ھەردو دمولەتا ژ کومکارئ
 راوستاند. ب راستى ھەتا نوکە راوستاندنا
 ھەدامیا سورئ ھیز یا بەردەوامە.

پیلئت زیرەکیت بائى ل سال ۲۰۱۱ئ کەتینە
 ناف ھۆلیت کومکارئ پویچبوون، دگەل وئ
 پویچبوونئ ھیقیا پەیدا بوونا تەناھیکەکا بلەز ل
 دەقەرى بەریا بوو. ئەو دەستەکا کومکارئ
 ھنارتیە سورئ قەرەشەکا باش ژى چیبوو و
 وسە دیاربوو یا بئ باندور ژى بوو، قیجا شوینا

ژیکبگرن و بزاقئ بکەن دویمایەکی بو
 گۆلا خوینی دانن، شەرى سورئ بوو (شەرى
 پەیانمیرا) و دمولەتیت کومکارا ەرمبى و
 ھندەکیت دى بزوتیت ئاگرئ دراغى ددانەبن و
 ھنگلیت دەستەکیت چەکارئت ناف وەلاتى
 ل دیف بەرژموندیت خو پەددان و ھوسا شوینا
 ئاگرى قەمرین پیت بزوت ل بن پشککرن
 و ھیز زیدەتر لیھات. ئەم دشیین نافیت لیبیا
 و یەمەنى و ھەروەسا ئیراقئ ژى پاقیینە سەر
 قئ لیستئ. جارەکا دى گۆتاریت فالاییت
 ریبورتاجى و پیکگوھرینا گونەھباریا
 زقزقینە دا جەئ کریارئ ب بریار ل ناف
 کومکارئ بگرن.

بیت ھەین وسە ھزردکەن، کو دگەل
 ھاتتا قئ بەرتەنگافیا نوکە دئ داخازییت
 گوھۆرینا ھەلامەت و چاوانیا کارکنا
 کومکارئ ھینەکرن و دئ وەکی
 دەستودانئ ئەفریقا لیھیت. پشئ شلقیانیت
 قەسایخانە رواندا ل سال ۱۹۹۴ئ ژى چیبووین،
 (ریکخستتا ئیکەتیا ئەفریقئ-OAU) ل
 خو زقزقینە و ل سال ۱۹۹۹ئ ب رینەکا دى
 دمرکەت. سال ۲۰۰۲ (ئیکەتیا ئەفریقئ)
 چیکر، یا، بەرؤقازئ بەرى ھینگئ، پشەقانی
 ئارمانجا دویمایەئ یا دمولەتئ، کو ریتقەبرن
 و چارەکنا بکروپکیشانە، کرى، ئەفە
 ل سەر کیستئ سەرىنئ سەرومەریا دمولەتئ
 و ماییتنەکنا نافخوویا دمولەتئ ھاتەکرن و
 ھەر ئەف تشتە ل گۆتارا داناندنا کومکارا
 ەرمبى ژى ھەبوو. د سەر ھندیرا کو
 کاودانیت دمولەتیت ئەفریقا دژیکجودانە
 و دبئ کیموکاسى نین، ئەو کوما بەرى
 نوکە دگۆتئ (کومبەستا دکاتتورا)، نوکە
 سەرکیشیا سەنتەکا گەلەک برەوشتەر
 دکەت، چنکى ل قان سالیت دویمایەئ مایئ
 خو د ئاریشیت دەقەریت چەنگلۆسکانئ لئ
 ھەى کر و ژ وانا ژى؛ ساحیلولعاج، بوژوندئ،
 دارفۆر، مالى و ھندەکیت دى. بەرؤقازئ
 کومکارا ەرمبى، بریارئ (ئیکەتیا
 ئەفریقئ) ھەمى ھەدامیت وئ د نەچارن
 بجیبین، قئ چەندئ وەل وئ کر کو بشیت
 سیاسەتەکا ئیکگرتى دانیت و ریتقەبەت.
 زیدەبارى ھندئ، ئەف ریکخستە ھەدامیت
 خو بیت نەگوھدار کەودئ (عقوب)ئ ددانیتە
 سەر، ئەفە ژى بەرؤقازئ کومکارا ەرمبى یا
 کول قان سالیت دویمایەئ پشئ و مستیانەکا
 دویر و دریز شیای چەند جارکەکا ھندەک
 ھەدامیت خو جزاکەت (کیجشەدانا وان ژى
 یا بەرخشە).

تشتئ ھەمى ھەدامیت کومکارا ەرمبى

ل سەر ژیکدگرن خەباتا خو سەریا مللەتئ
 فەلەستینی یە. پشنیار و قەخاننیت پویتەى
 ب قئ دۆزئ دکەن، وەکی کەودیت (عقوبە)
 داننە سەر جوویا، ئان شوینا ھندئ دەستەلانندا
 ەرمبى یا ئاشتئ، گەلەک جارا ھەمى
 دمولەتیت کومکارئ یى ل بەرھاتین.

ھەکە مرؤف بیژیت، دمولەتیت کومکارا
 ەرمبى چ ھزریت ل سەر ژیکبگرن
 دناقدا نین، سەد ژ سەدئ دروست نینە ،
 دۆزا پیترا جارا ھەمى ل سەر ژیکدگرن،
 خەباتا مللەتئ فەلەستینی یە ژ بو خو سەریئ
 و دەستودانئ سەردەمەریا ھەمبەرى جوویا. بەلیپا
 د قئ دەستودانئ نوکەدا و زیدەبارى گەلەک
 جار ل دەمیت بوورى، ژبەر ھندەک ئاریشیت
 گەلەک فەرتر دۆزا فەلەستینی ژلایئ ھندەک
 ئاریشیت دیقە یا ھاتیەداعویران، وەکی خەباتا
 سەخمەراتى دمریخستتا (الدولە الاسلامیە) ژ
 ەردئ شامئ .

ھندى بوویەریت ل قیرئ ھاتینە دیارکرن
 ھەمى د گۆپیتکا کومکارا ەرمبیدا، ئەوا
 قئ دویمایەئ ل ھەیقاً ئادارئ، ل کوئئ،
 ھاتیەکرن دا دبەرھەقیوون. ھەمى دمولەتیت
 پشکداریت کۆنفرانسئ ل بەرنەھاتن ل
 دمولەتا جوویا موکوربەین، بەلیپا وان ل
 سەر ھندە ئاریشیت فەر ژى ژیکنەگرت.
 مەیدانا کومکارئ ب رەنگەکئ سەرپشک
 (اساسئ) بو پیکگوھۆرینا گونەھبارکنا
 ھاتەبکارئینان. گەنگەشەکا مەزن
 ل سەر ئاریشیت وەکی شەرى سورئ
 (ئیخوانولموسلمینا)، ئیرانئ و قەتکا
 غەزەمى چیبوو، ئەو دەستودانئ فالنجیئ ژ
 وان گەنگەشا چیبوو وەل ھندەک دمولەتیت
 بەرکەتیت دەقەرى کر ل کۆنفرانسا قئ
 دویمایەئ بەرھەف نەبن، وەکی مەملەکەتا
 ەرمبستانا سەودئ و میرگەھیت
 ئیکگرتیت ەرمبى. بوویەرا دو رۆژ ب
 سەر قە چووین، بو یى پساردکەت، ژ لایئ
 دیپلۆماسیاقە سەرکەتى ھاتەپشکیشکرن.
 وەکی دیار، باورپیکەرى نوکەئ تەقایا
 کومکارا ەرمبى، نەبیل ئەلەرمبى و ھەدامیت
 وئ بیت سەرپشک تقیا گەلەک بخەبتن و
 پیدقینە بریارئ زەحمەت بدن دا بشین روویئ
 وئ ریکخستئ ب گوھۆرن و ل بیرھاتتا وئ
 یا ھەفتئ سالیئ بکەنە لەشەکئ چست و
 چەلەک و بکیتج ل قئ دەقەرى ئەو خوینا ژ
 برینیت وئ درژیت راوستین.

* جار ئیکئ ئەف نەیسینە یا ل مالپەرى گۆقارا
 (الشرق الادنى) ھاتیە بەلاکرن و من یا ژ مالپەرى
 (المصدر) و مرگرتى و تەرجمەکرى.

کلتوری رہماندنی، قہشارتنہ کا شہر منو کہ

چیروکنفیس، روژنامہ فنانہ کی پروفیشنل، رومانفیس، سیاسیہ کی موحہ نک، یاساناس، تہدیبہ کی (ژیگری) دہہ ژمیریت، ہرروسا تہنامہ د (ئیکھتیا روژنامہ فنانان.. نقیسہران .. جوتیاران .. یاساناسان .. ومرزشقانان .. ہونہرمہندان، سہندیکا کریکاران ....) ٹانکو بہریکیٹ وی دپرن ژ ناسنامان.

سازیبٹ حکومہتی دہما سہرژمیاریا جقاکی دکہن، راستی دہمان گرفت و ٹالوزیان دہین، پشکہکا مہزن ژ کہتیت جقاکی ب سہروچاف و بیروکیٹ جودا جودا خو ددمنہ ناساندن، خواندن و ہہژمارتنہ وان چہند جارکی دہیت قہیدکرن، ئیدی سازیبت حکومہتی دکہقنہ بہر شیلاندنی و قہریژیت دویر ژ باومریی بہرہمدنن.

د رموشہکا ب فی رنگی دا، چ بیاقہک ناکہقیتہ سہر سکا کاری، ژیانہکا ہاقی و نہ نورمال ب ہمی رامانہکی جہی خو د گریٹ، دی بینی ب سہدان روژنامہ و گوچار و چاپہمہنی دہردکھن .. لی خویندہقانیبت خو نابینن.. دہمان رادیو و تیلہفزیون، پخشہ خو د وشینن .. لی بینہریٹ وان باومریی پینائینن، دہمان بویہریٹ سیاسی د قہومن .. لی چاقدیریٹ سیاسی راستیا بویہران بہروفاژی د خوینن.

رہماندن د وہرارا بیاقیت ناکرنی دا:

دقان سالیبت داویی دا، ل ہریمما کوردستان بیاقی ناکرنی ہتا مہودایہکی باش ب رنگہکی ومراری دہات خویاکرن، کہرہستیٹ مروقی بیٹ راسپاردی ب تہنجامدانا سازدانا پیشدابرنہ تہقی بواری، نیف بیپلانی تیدا دہاتہ پیرموکرن، پرانیا کہسیٹ دقہ پاناقیدا ب پراکتیک کاردکر، کہسیٹ ہہژوک و نہ پیشہی و بی

گہرم و تہکتیفانہ سازدانا چہلہکیان دہینہ قہگوہیزیتن و دکہقیتہ واری پراکتیکی، ل دہمی قہریژیت نیگہتیف بیٹ تہقی کلتوری خویدابن، رنگہکی شہرمنوکی رویکیٹ کہسی جقاکی مہ دہنگیقن، لی سہرباری قی چہندی، ہر نکاریت دہقگوتی بکہت، ب ہہبوونا ہندہک تہریژیت نہزانین و بی سہروبہریی.

فالنجبوون د واری رہوشہنہزریدا:

د بیاقی رہوشہنہزریدا، تہگہر ب ٹاواہکی سادہ، ل ہر کہسہکی جقاکی مروف ب پرسیت، رہوشہنہزری چاوا ددہیہنیاسین..؟ بی ہر دودلیہک دی بیژیت، رہوشہنہزر تہو کہسہ یی کو د ہمی ملہکی ژیانیدا خودان بہربیت و تشتہکی ژیفامکہت، دقان نیریناندا خوایہ، ہیشتا پیناسا رہوشہنہزری ب ہمی پشکیٹ خو قہ ب تہرزمکی راست و دروست نہگہشتیہ جقاکی، گوہیت گران و مہژہکی کوه، تہدائا فہرکاریٹ (واجب) قہگواسستا رہوشہنہزریی ٹورگانیزمدکہت.

تہم ہمی دزانین، پیناسا ہری بالکیش د جقاکیدا، رہوشہنہزری وسما پیناسہ دکہن، کو رہوشہنہزر تہو کہسہ یی د بواریکی ژیانیدا بسپوریت و د ہمی بواریت دیتردازی خودان تیگہشتن و سالوخذانیبت ژیریت، تہو پشکا سہرپشکا پیناسی یی ہاتیہ کہلاشتن، دوماہیک ژی قہریژہکا گہلہکا نیگہتیف یا ل پاش خو ہیلای، پرسا تاییہتہمندی یا کریہ نیچیرا تہقگہریٹ خواستیکا قہقہتانندی د جقاکیدا.

دہما مروف ل ناسینا کہسی جقاکی دگہریٹ، دی گہلہک کہسان بینی، خو ب باشتین (ہہلبہستان،

جہمال پھلی

ریژہکا ہری مہزن ژ کہتیت (فرد) جقاکی، د ناقہروک و جہوہردا، سہروچاقیت رنگین و ژہقہدو جودا ہنہ، د ریالیستا کارکرنیدا، کہتہکی نہ کومپلیتکریہ و بنیقہرو نہخشی ہہبوونا خو قہیدکریہ، رنگہ ہندہک جارن مادی ہہبوونا وی ہتا کیری ہہژمارتنی نہہیت و لاییقی خواندنی نہہیت.

بہرفرہیا بازاریت خاپینوک بیٹ سازدان و ٹافاکرنا کہتی ل سہر بنیات و پرمسیپیت شاش و سقہت، ممکنہ چہند جارکی کہتیت فرہ دیم بدمنہ ہہژمارتن، دقان تہموسفہراندا پروسیسا سہرژمیاریی و ومرگرتنا داتایان د پرانیا پاناقاندا ل بہر خہتماندن و شیلیکرنہکا مہبہستدارن، تہف دورہیلہ کہلہمہکی دژوارہ، ناہیلیت تاییہتہمندی جقاکی ب ٹاواہکی خوژیی ومراری بکہت.

د تیگہشتیڈا کلتوری سقہت خواندنی ب بلندی یی راگرتن، ل گور ہمان زہنیہت ب تہرزمہکی

ههول د دمت د ئيك دهمدا ناقى وى
يى قهيدكرى بيت د ههمى بياقيت
رموشه نهزرى دا، لهوا زى د ئيك كهسدا
(ههلبهست، نفيسينا كورته چيروكا،
نفيسينا رومانى، قهكولينيت ئهدمبى،
نفيسينا بابعت و ئهناليزمييت سياسى،
چالاكقانى بوارى سقىل) دهيتته ديتن
و د چ بوارندا نه يى تاييهتمهاند و
پروفيشيناله.

0 د دمهلاتا كاريت حكومهتى
دا، ههتا ل سهر بازيت (ئاست) ومزارهتان
و ريقه بهريان ب گشتى، هندك جاران
دى بينى كهسهك دكاريت گهلهك
رولان بلهيزيت، جارمكى وهك شارمايى
پهرومردى .. پاشان يى چاندنى .. ل
دمييت شهران زى فهرانده و جهنهرالى
سهرىازى ... هتد).

ئهقى رموشى كلتورهك بيل جهم مه
پهيداكرى، ئهم خو ل چ كاران نه دمينه
پاش، خو كيى ههمى بواران بينين،
زهر هندى كهسهك ناهييه ديتن،
كارمكى ژ كاران بيژيت ئهفه شولى
من نينه، بخو سهحكهنه كهسهكى
تاييهتمهاند، لهوا ههر تشت ب سهقهتى
بيت د هيته بريقه برن و ئورگانيزهكرنا
رموشى زى ب ساناهى ناهييه ديتن.

ئيك ژوان كهسان خودانى ناسنامييت
(بهنايى .. لهباغى .. كههرمبايى ..
ئاف و سولين .. هوستايى ساپيتكا
.. هوستايى دمرگهه و پهنجهريت
ئهلهمنيوم ... هتد) ههلبهت هرمارا
خويا تيلهفونى زى نزانيت، ئيدى وهكه
ئهندازيارمكى پروفيشينال ب رولى
مقاولى رادبيت، ئافاهيان بو فروتن و
بازرگانى بهرههفدكته، ته بقيت
ب قى زهنهيتى مالا چند كهسان
خرايكربيت.

قهريژيت بالكيش دكتورى رههماندى دا:

0 ئيك كريكار د ئيك دهمدا
دكاريت ببينه خودانى ناسناما)
لهباغى، بهنايى، كههرمبايى، ئاف و
سولينا، هوستايى ساپيتكا (سقف)،
هوستايى كاشى و سيراميكي،
بوياغكرنا ئافاهيا، چيكرنا
دمرگهه و پهنجهريت ئهلهمنيومى ....
دچ بوارهكيدا زى كهسهكى بسپور
نينه، ومارا بوارى ئافاكرنى زى ئهف
رمنگه كهسه د مەشينن.

0 كهسهكى رموشه نهزرى ل سهر
بنياتى وى پيناسى، كو رموشه نهزرى د
ههمى بياقان دا تشتهكى دزانيت،

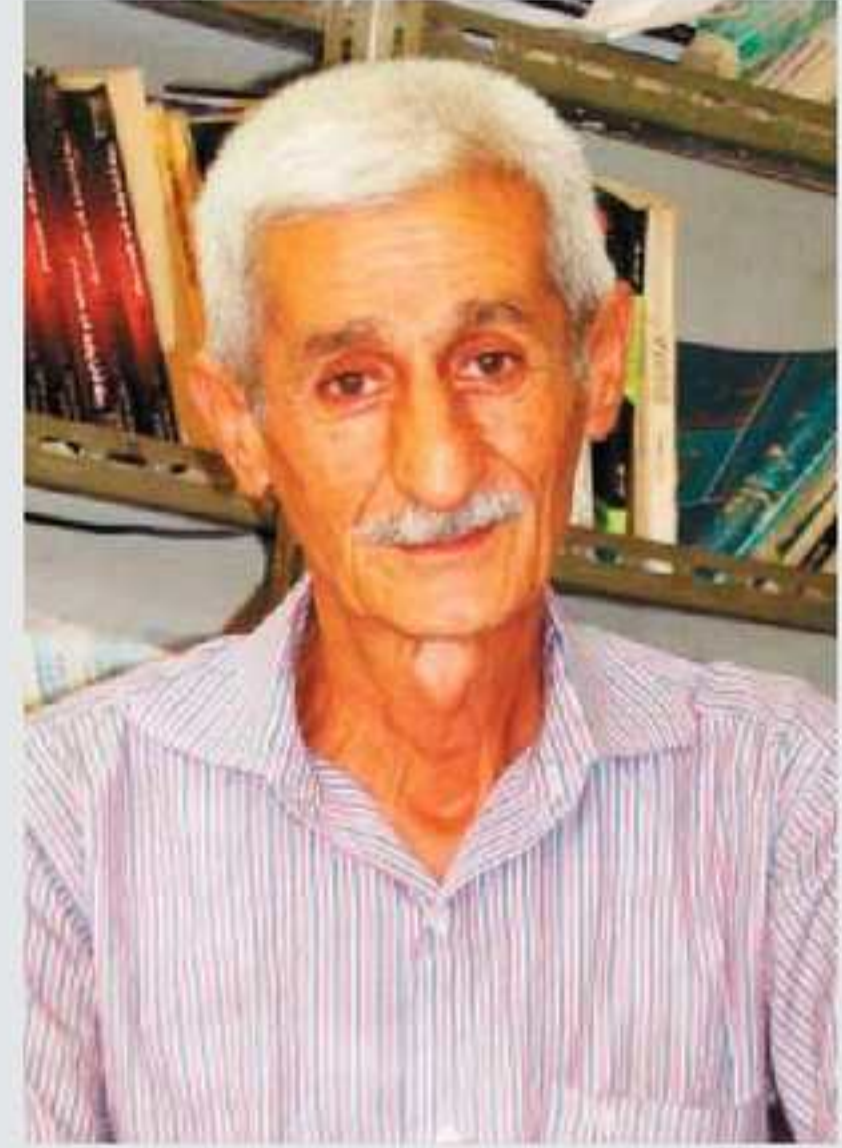
ئهموون بوونه.

كهسييت د ئالييت ئافاكرنى دا
كاركرى، پرانيا وان ههمى رمنگيت
كاريت ئافاكرنى بيت تافيكري،
گهلهك جاران هندك ژوان كهسان
خوياكره، كو ئهو د سهردمهكى دا
(كريكار بوويه ل بهردمستى هوستاي
(بهنايى) .. پاشان ههمهكى كارى
هوستايى كره .. زموقا وى ل سهر وى
كارى نهمايه، دمست ب كارى لهباغى
كره، ل دويشدا خو فيرى كاشى و
سيراميكي كره .. پشتى دهمهكى
ئهو كار زى هيلايه، كاريت ئاف و
سولينان و كههرمبايى دكته .. ل ئهوان
كاران زى بيزار بوويه دمست ب چيكرنا
ساپيتكييت (سهقفيت) مهغرى كره،
ل داويى كارگههكا ئهلهمنيومى
قهكره و دمرگهه و پهنجهران
بهرههفدكته، ئهو بخوژى نهخويندمواره
چ ل قياسا نزانيت، ههر شاشيهكا د
كاريت ويدا چيدبيت، ئهو گهلهكى
بسپوره د كاريت رههماندى دا.

د دريژاهيا تهمنى كاركرنا ئهفان
كهسان، دوير نينه ب دهان ئافاهى
سهقهتكربن و كلتورى رههماندى
د چارميا وانده بكارئينابيت، ههر

سیلاف د - 100 - ژمارین به لاقبووی دا

نهمه دی زهرو

تهغه قوناغا پتر ژ (۵۰) ساله نقيسه ر دما دهيتن و ژ بو رموشي كومكرني تالافى (ين) بكارتينييت لشوونا (يت) و (يد)، لقيره نهكو ههردوو ب كيماسى نه، لى پتر ژلايى دنكى قه (ين) وهكو چيژهكا خوشترو و (ن) ههر ل داويى ههفگره دگهل دياليكتا سوراني ژى، جاري قى بابته دي هيلم و تنى دبيژم رى لوان نقيسه را نههيتته گرتن دما ب وي تالافى (ين) دنقيسيت دگوتارين خو دا، چونكه تنى گوفاړهك نكارت سهرپهرشتيا قى رموشي بكهت، تهغهژى دخوازت وهكو تهقايى يهكبوونهكا رينقيسى لجهم كرمانجان ههبيت.

دگهل هيشى و داخازيت من ژ بو پيشقهچوونا گوفاړا سيلاف و دستهكا كارمهند

ل ناستى تهكاديمى و خواندنا گشتى، بابتهتین وي قهگره، ميژوو، سياسهت و نهتهوايهتى، تهدهب و رموشهنبيريا گشتى، هونهر، ومرزشى، فولكلور، رمخنه، بيرهاتن و كهسايهتى، زانست و پزيشكى و ههمهرنگ، تيدا وهكو قهلم ژى چ ژ خهك و كهسايهتیین دمقهره ناميديى و چ ژ نقيسه ر و كهسايهتیین كورد ل ناستى دمقهره بهدينان ژى، قيكره پشكدارى ههنه و خهملهكا دى دايه گوفاړى، تهغه ژى قهدهگهت ژبو سهرنقيسه ر و دستهيا نقيسى و قهلقينا بهردموام دنيف رموشهنبير و نقيسه ران دا و پيداكرنا بابتهتین پيتقى به لاقكرنى.

وهلى دقنى كورته هزر و بوچوونين خواهتنى وهكو بيرمومرى دگهل گوفاړى من چهند ريزكهك و روهنى دايه قى وشاننى ل دمقهره ناميديى، وهلى دخوازت ژ بو كارين مهستر وهكو قهكولين و

لديفچوونهكا كوورتر و دريژتر ژ بو كومهلهك خهلهكا دخوازيت..

ل داويى دبيژم، هندهك تيبينى بين رينقيسى ههنه، تهوژى بهزرا من تههم ژ تهوقا ناوچهگهريى دمركهفين و رى بدمينه خو رينقيسا بهرفره بكاربينين، نهخاسم

دمرچوونا چاپهمنهيا ل گشت كنارى دمقهره بهدينان ب ناوايهكى ريك و پيك و ب بهرنامه، جهى خوه دگورمپانا روژنامهگهريى دا دگرن، وهكو پيتقياتى و مورا دمقهركى لسهر رموشهكى دى دمتمى كو خوندمقان ژ باژيرهكى بو باژيرهك دى چيژهك دى تيدا دينن و ههقدوناسينهكا رموشنبيرى و كهلتورى پيدا دكهن، لهورا ب ديتنا من ژبو دمرچوونا (سيلاف) ل دمقهره ناميديى وهكو جههكى كهفتار و ميژوويى دخواست گوفاړهك پيدا بى قهلمين دمقهرى بخو قهلقينيت و ليگهريانى بكهن ژبو توماركرنا تاييهتمهنديا سروشت و ديروك و شينوار و رموشهنبيريا گشتى ل دمقهرى، لهورا دخواندنا خودا يا بهردموام ژ بو گوفاړا (سيلاف) ژ راستى من ديت گوفاړهكه ههژى يه و وي جهى خوه دگريت وهكو ژيدمرهك ژ بو ههر قهكولينهكا بيت

بهحسا رتا (نهعلت) ا پترۆلی کره، دگهل هایداریا هندهك فهكولهراڻ كو هاریکاریت بیانی رمنگه بیته ریگر دریا فهژاندنا تابووری دا و راستی دا فهژاندنا تابووری ل ولاتیته زهنگین ب سامانیته خورستی ب دهان سالیته بووریدا کیم تر بوویه ژ ولاتیته ژار ب سامانان و ل دور ههبوونا تیكههلیه كا ههژمارتی دناقهرا ههبوونا سامانان و فهژاندنا تابووری، تاكو نوکه جهی گهنگهشهیه كا بهرفرههبوویه، لی ههتا تهگه سامانی پترۆلی کیتهجه كا نه رینی ژی ل سهر فهژاندنی هه بیت، بهلی ههتا نوکه گرۆفهیه كا بهیز ل سهر قی تیكههلیی نینه كو تیكههلیه كا نه رینی بیت و ل قیری تهگه ههنه كو خهلكهك و مسا باومر بكهت كو دیتنهفهیه پترۆلی فهریژیته خراب ههبن، رمنگه بیته تهگه ری بلنذبوونه كا مهزن دهایی پارمیدا كو کیتهجیته خراب بكهته سهر تابووریا نهوان ولاتان كو شیانیته بهریکانی نه مینن، نهخاسمه پیشه سازیته فهگوهازتنی. زیدهباری قی چهندی رمنگه زهنگینهبوونا تهقان دمولهتا بیته تهگه ری زیدهبوونا گهندهلییا سیاسی د بیاقی نورگانیه حكومهتی دا، كو خهلكهك دی نه چاریته هانا خو بیته بهر قهران ژ تهگه ری زیدهگافیكرن ل پارمداركرنا پرۆژیته گشتی بیته كو پیدفی ب خهرجیه کی مهزن ههیه دبازنی دیاریکری ههلبزارتنان دا و پارمداركرنا هندهك بیاقان بوبالکیشانا دنگدهران و دهمی بی بازاری پهیدادبیت دتابووری دا و بهاییته پترۆلی کیم دبن، رمنگه تهف قهركرنا بهری نوکه بیته بارگرانی ل سهر تابووری و ههروسا رمنگه دیتنهفهیه پترۆلی، یان هه سامانه کی دیتر بیته تهگه ری پهیدابوونا ههفرکیته نافخوی، سهبارمت دمفه ره کی، یان گرۆپه كا موستهحق بو مفا وهرگرتی، ههروسا رمنگه

پترۆل بیته تهگه ری ههفرکیان دناقهرا ولاتان، دهمی چالیته پترۆلی ل نیزیک توخیبیته ولاتان بن و پرۆگرامیته هاریکاریا بیانی رمنگه هاریکاریا تهقان ولاتان بكهت بو سهردمیركرن دگهل تهقان ئاریشه و گرفتان، نهخاسمه تهو ولاتیته كو خودان سازی و سازیته لاوازن و شیانیته کیم ههنه بو بكارنیانا سامانیته خوزایی یته كو دهیته دیتن.

سامانه کی نه چاقه ریگری

راگهاندنا دیتنهفهیه پترۆلی ئاقریه بو وی چهندی كو ولات ب ئاوایه کی نه چاقه ریگری دی زهنگینبیت، لهوا پیدفی یه دیتنهفهیه پترۆلی بهردموامی یا هاریکاریته بیانی بو پشتگیریكرنا و مرارا تابووری و جفاکی کیم بكهت، ب رمانه كا دی چاقه ری دهیته كرن كو پیلا داهاتی بدستقهاتی ژ سامانیته تابووری بیته تهگه ری خورتكرنا پرسگریکیته رۆی برۆی بونیته تابووریته زنوی پیگههیشتی دبن، تهفجا کیمبوونا پیدفیوونا وان ب هاریکاریته بیانی و دههمن دهمدا، گهلهك تهگه ریته ستراتیزی ههنه ل پشت ههزا ولاتیته هاریكار بو بهردموامی یا پیشکیشكرنا هاریکاریان و ئیک ژوان تهگهران گهرمنتی یا بدستقهنیانا نهفت تیهنی یه یا كو ولاتیته سوودمهند ژ هاریکاریته بهرهم دینن. پاراستا بهردموامی یا هاریکاریته بیانی پشتگیریه بو تیكههلیته دووقولی و شیانیته بدستقهنیانا تهقان سامانان ب ساناهی دكهت، چمکی تهف كومپانیته مهزنیته پترۆلی بیته رۆژناقای د بهرههفن بو بدستقهنیانا ههقهبستیته دمرنیانا پترۆلی و هاریکاریته بیانی دی بنه ریكهك بو گهرمنتی یا بدستقهنیانا قازانجیته مهزن بو كومپانیان ل ولاتیته هاریکاری بهخش.

ل دویف فهكولینه كا زانستی ل سهر ولاتان د ههیامی ۱۹۷۰ تا ۲۰۱۲ دیاربوویه كو ل (۱۷۰) ولاتان بهایی ههنوکهی دیتنهفهیه پترۆلی (۵٪) بوویه ژ سهرحهم بهرهمی نهتهوهی ولاتان و دیتنهفهیه جوگرافی ب ئاوایه کی نه وهكههف ل دونیایی پارقهبووینه و ژ فهریژا قی چهندی، کیتهجا دیتنهفهیه پترۆلی ل سهر هاریکاریته بیانی بو ههیامی پیتهج سالان (دناقهرا دیتنهفهیه پترۆلی و دهستیپكرنا بهرهم نیانی) دیاربوویه كو چ تیكههلیه كا گرنگ دناقهرا دیتنهفهیه پترۆلی و گوهورینیته دهاریکاریته بیانیدا نینه و فهكولین ئاقری ب وی چهندی دكهن كو ولاتیته خودان سیستهمیته دیموكراسی، پشكه كا مهزنا هاریکاریان ب دهستقه دینن، تهف چهندهژی گرۆفهیه بو وی راستی كو دیتنهفهیه پترۆلی تیكههلیته دناقهرا ئالیته هاریکاری بهخش و ولاتیته كو هاریکاریان و مردگرن ب هیته دكهت دهمی دهیته خویاكرن كو سیستهمیته سیاسی خودانیته بنیاتی بهردموام بوونی نه بو دهمیته دریز.

هاریکاریته نیقهدهولهتی و دهسته لاتگه ری (حوکه)

تهگه ر ئارمانجا ئیکانهیا هاریکاریته بیانی یا پیکهاتی بیت ژ سقكرنا پرسگریکیته رۆی ب رۆی تابووریته زنوی پیگههیشتی دبن، ل قیری دكارین دوباره تهقان هاریکاریان تهرخان بکهین بو تابووریته دیتر تهقیته كو ههتا نوکه سامانیته نۆی نه دیتینهفه، بو میناك پیلیته هاریکاریا بیانی رمنگه بیته تهگه ری دروستكرنا ئاستهنگان ل هه مبهر بزاقیته دهیته كرن بو باشكرنا دهسته لاتگه ری ل ولاتیته كو هاریکاریان و مردگرن، ههروسا رمنگه دیتنهفهیه پترۆلی بیته تهگه ری پهیدابوونا گهندهلیی و ههفرکیی و خهرجیان ل سهر وان

هژمار (۲) دا.

تهختی لایئ باکوری، رووبه ری وی (۹۰م، دریژه $70 \times$ سم فرمهه $60 \times$ سم بلنده)، بلنداھیا کفانی هنداقی تهختی (۹۵سم) بلنده، دگهل ههبوونا په نجه رکه کا بچویک ب رمخ تهختی قه (۱,۰۵م، دریژه $70 \times$ سم بلنده).

تهختی لایئ روژئا قای، رووبه ری وی (۸۵م، دریژه $70 \times$ سم فرمهه $60 \times$ سم بلنده)، بلنداھیا کفانی هنداقی تهختی (۸۵سم) بلنده، دگهل ههبوونا په نجه رکه کا بچویک ب رمخ تهختی قه (۱,۰۵م، دریژه $75 \times$ سم بلنده).

نیقا شکهفتی ب رمنگی لاکیشهی (۱,۶۵م، دریژه $25 \times$ م، فرمهه)، و بلنداھیا بانئ وی (۱,۶۵م) بلنده.

ناوسکا هژمار (۴):

ئهف ناوسکه دکهفتی لایئ روژئا قایئ ناوسکا هژمار (۲) دا، نیژیکی (۵م) ژئ دوبره، دمرئ وی ب رمنگی هیکی یه (۱,۵۵م، فرمهه $75 \times$ سم بلنده)، بلنداھیا دمرگهھی ژ عهردی (۱,۵۰م) بلنده.. ئهف ناوسکه ژ تهخته کی پیکدهیئت، بیاقی وی (۲,۲۰م، دریژه $65 \times$ سم فرمهه)، بلنداھیا کفانی هنداقی تهختی (۷۵سم)، و ل بهر دمرئ وی نهانیهک ب رمنگی کفانی هاتیه کولان، دا ژ بارانی بهیته پاراستن.

دویرگهھ:

ههر ژ سه ری گوندی سهرمرؤ و گوندی ئه دنی و گوندی دیشیشی و ههتا دگههیته که لا (هروری یان قومریی)، هژمارکا دویرگهھان هاتیه دورستکرن، کو وی چهندی دسهلمینن ئه و دویرگهھ

فرمهه)، و (۹۰سم) بلنداھیا بانئ وی یه.. ژ ناف ناوسکی دا ژ لایئ روژئه لاتئ دمری قه، دو کون ل سهر و بنیئت دمرگهھی هیلایینه، بو ئاسییکرنا چوارچوقی دمرگهھی.

ناوسکا هژمار (۲):

ل روژئا قایئ گهلی، ل سهر رویئ عهردی، سی ناوسکیئت دی لی ههنه، کو بهری دمرئ وان دکهفته لایئ روژئه لاتئ باشوری، ئهف ناوسکه (۵م) ژ عهردی دبلندن.

ناوسکا لایئ روژئه لاتئ، دمرئ وی ب رمنگی هیکی (۱,۷۰م، دریژی $85 \times$ سم بلندی)، ئهف ناوسکه ژ تهخته کی پیکدهیئت، کو بیاقی وی (۱,۵۰م، دریژه $75 \times$ سم فرمهه)، و بلنداھیا بانئ وی (۸۵سم) بلنده، ژ لایئ روژئا قای (بنئ پیاقه) کونهک دچیته ناوسکا نیقه کی.

ناوسکا هژمار (۳):

ئهف ناوسکه تهنشت ناوسکا هژمار (۱) قه هاتیه کولان، دمرئ وی ب رمنگی لاکیشهی (۱,۶۵سم بلندی $50 \times$ سم فرمهه) هاتیه کولان، بلنداھیا دمری ژ نافا ناوسکی (۱م)، دگهل ههبوونا دمرجکه کی ل بهر دمرئ وی ژ لایئ ژناقدا.. ئهف ناوسکه ژ سی تهختان پیکه هاتیه.

تهختی لایئ روژئه لاتئ، ئهف تهخته (۱,۸۵م، دریژه $65 \times$ سم فرمهه $65 \times$ سم بلنده)، و بلنداھیا کفانی هنداقی تهختی (۸۵سم). دگهل ههبوونا په نجه رکه کی ب رمخ تهختی قه (۹۵سم، دریژه $75 \times$ سم فرمهه)، ئهف په نجه رکه وک دمرگهھه کی یه دناقبهرا ناوسکا هژمار (۱) و ناوسکا

(* سهرمدانهکا مهیدانی بو شینه واریت گوندی ل روژا (سی شه مبی)، ریکهفتی (۲۰۱۴/۶/۱۷).

وہك خالیٔ پیکھه گریڈانا
جهیٔ دقهریٔ ب کهلئ قه هاتینه
دورستکرن، بؤ ئاگههداری کرن
ل سهر هر ترسهکا بکهفیه
سهر وان کهلان.. گؤندیٔ ئەدنیٔ
هژمارهکا دویرگههان ل دمور و
بهریٔ ویٔ ههنه، نهخاسمه دناقبهرا
ویٔ و گؤندیٔ دیشیشی دا، لهوما
دیٔ چهندهکان ژئی وهك میناک
ومرگرین.

ل لایئ روژئاقایئ باشوریٔ
گؤندیٔ ئەدنیٔ، ب دویراتیا
نیژیکی (۳۰۰م)، ل چیایئ دناقبهرا
دناقبهرا گؤندیٔ ئەدنیٔ و گؤندیٔ
دیشیشی دا، کؤ ل قی جهی
ئەف چیايه ژ ههمی دریژیا دی یا
چیایی نزمتره، وهکو ئاستهنگیٔ
لیٔ دهیٔ دناقبهرا ههر دو گؤندان
دا و ریکهکا دمورا د ویٔ
ئاستهنگیٔ را دچیت بؤ گؤندیٔ
دیشیشی، چهنه دویرگهههک لیٔ
ههنه، کؤ ههمی ل نیژیکی ئیک
هاتینه دورستکرن.

دویرگهها هژمار (۱):

دویرگهها لایئ باکوری،
دویرگهههکا مهزنه و ب رهنگیٔ
لاکیشهی هاتیه ئافاکرن، دیواریٔ
لایئ روژههلاتئ باکوری (۱۰م) و
دیواریٔ لایئ روژههلاتئ باشوریٔ ژئی
(۱۰م) و دیواریٔ لایئ روژئاقایئ
باشوری (۱۱م) و دیواریٔ لایئ
باکوری روژئاقایئ (۱۱،۵م) بهلیٔ
ئەف لایه کقههکیٔ خوړستی یه،
ب دەست نههاتیه نژنین، بلنداها
پاشمایئ دیواریٔ مای ل لایئ باشوریٔ
قه (۴،۷۰م) فرههیا دیواریٔ ویٔ
(۱،۵۰م).

دویرگهها هژمار (۲):

ئەف دویرگههه دکهفیه
لایئ باشوریٔ دویرگهها هژمار
(۱) ب دویراتیا (۵۰م) دیواریٔ
لایئ روژئاقایئ باشوری (۱۰م) و

دیواریٔ لایئ روژههلاتئ باکوری
(۹م) و دیواریٔ لایئ باشوریٔ
روژئاقای (۹م) و دیواریٔ لایئ
باکوری روژههلاتئ (۱۰،۵۰م)..
پاشمایئ دیواری ل هندهك جهان
(۲م) فرههیا دیواری (۱،۸۰م).

دویرگهها هژمار (۳):

دکهفیه ب رمخ دویرگهها
هژمار (۲) قه ب دویراتیا (۲۰م)،
بؤ لایئ روژئاقایئ باشوریٔ
باشوری روژههلاتئ (۱۱،۱۰م) و
دیواریٔ باکوری روژئاقای (۱۱،۵۰م)
و دیواریٔ لایئ روژئاقایئ باشوری
(۸م) و دیواریٔ لایئ روژههلاتئ
باکوری (۱۰م) فرههیا دیواری
(۱،۷۰م) پاشمایئ دیواریٔ مای ل
هندهك جهان (۲م).

دویرگهها هژمار (۴):

ئەف دویرگههه دکهفیه
باشوریٔ دویرگهها هژمار (۲)، ب
دویراتیا (۵)م.. ئەف دویرگههه
ل سهر رهنگیٔ لاکیشهی هاتیه
دورستکرن، دیواریٔ لایئ باشوریٔ
(۱۰م) و دیواریٔ لایئ باکوری
(دیواریٔ ویٔ نه مایه، پیقانیٔ ویٔ
ناهیٔ زانین)، و دیواریٔ لایئ
روژههلاتئ (۷،۵۰م) و دیواریٔ
لایئ روژئاقای (۷،۱۰م).

دویرگهها هژمار (۵):

ئەف دویرگههه ب رمخ
دویرگهها هژمار (۴) قه هاتیه
دورستکرن ب دویراتیا (۵)م، لیٔ
تئی دیواریٔ لایئ باشوریٔ ژئی دیاره،
دریژیا وی (۱۰م) و بلنداها وی
(۲)م.

دویرگهها هژمار (۶):

ئەف دویرگههه دکهفیه
روژئاقایئ گؤندیٔ ئەدنیٔ ب
دویراتیا (۲۰۰م)، دکهفیه دناقبهرا
گؤندیٔ ئەدنیٔ و گؤندیٔ سهرمرؤ
دا، ب بهتهنهکیٔ قه هاتیه نژنین،
نیژیکی (۱۰۰م) ژ جادیٔ دویره،

بؤ لایئ روژئاقایئ جادی، ئەف
دویرگههه ب رهنگیٔ لاکیشهی
هاتیه دورستکرن.. دیواریٔ لایئ
باشوری (۱۰م) و دیواریٔ لایئ
باکوری (۹،۵۰م) و دیواریٔ لایئ
روژههلاتئ (۸م) و دیواریٔ لایئ
روژئاقای (۸م) فرههیا دیواریٔ
وی (۱،۵۰م) بلنداها پاشمایئ
دیواریٔ ژئی مای (۲،۷۰م) بهریٔ
پئ هاتیه نژنین قهباریٔ نۆرمان.

کوته لا ناشی:

ل پرانیا وان گؤندیٔ ئافهکا
بؤش لیٔ ههبیٔ، گؤمان تیٔدا
نینه ئاش ل بهر ویٔ ئاقئ هاتینه
دورستکرن، وهکی مه بهری نهؤ
ئاقیری پئ کری، ل قی گهلی
ئافهکا بؤش تیٔدا دچیه خواریٔ،
کؤ ئاشهك ل بهر قئ ئاقئ هاتیه
دورستکرن و ههتا نهؤ پاشمایئ
کوته لا ناشی و هندهك ژ دیواریٔ
مهزله ناشی ماینه، ههمی ژئی
ب بهریٔ بازی (دارشتی) هاتیه
دورستکرن.

دهمهن و ژیدمر:

(*) سهرمدانهکا مهیدانی
بؤشینه واریت گؤندی ل
روژا (سیشه مبی)، ریکهفتی
(۲۰۱۴/۶/۱۷).

۱. نزار محمهد سهعید،
هن ئالیٔ جفاکیٔ کوردی
د کولتوریٔ گهلیری دا، چ ۱،
چاپخانا رموشهنبیری، ههولیر -
۲۰۱۱، بهریهر (۹۹).

۲. د. مهسعود کتانی، ههمکیٔ
توقی، چ ۱، چاپخانا ومزارهتا
پهرومردی، ههولیر - ۲۰۰۱، بهریهر
(۳۳۷).

۳. د. سعید محمد أحمد،
مدرسه قبهان فی العمادیه، گ ۱،
چاپخانا پاریزگهها دهوکیٔ -
۲۰۱۳، ص (۱۲۵).

شاگرد دناقبهرا مال و خاندنگههیدا

سینه چینی

شاگرد و قوتابخانه:

هەر دهمی ئیک ژ فان ناغان دهیته گوتن ئیکسەر لایی دویی دهیته بیرا مروقی، ئانکو دهمی دهیته گوتن شاگرد (شاگرد) ئیکسەر بیرا مروقی ل خاندنگههی دهیته و هەر دهمی دهیته گوتن خاندنگهه ئیکسەر بیرا مروقی شاگردی و کسهیته دی بیته ل خاندنگههی دهیته، لهوا ئەم دشین بیژین کو ئەف دو لایه تهمامکهریته ههفدونه و چ ژ وان بی یا دی ناییت. ههلبهت ل خاندنگههان شاگرد ب تتی نینه، بهلکی گهلهک ئالی و تشت ههنه و تیکههلیهکا ئیکسەر ل سهر ژيانا شاگردی ههیه. ژ وان ژی (ژینگهها خاندنگههی، سهیدا، بابهتی خاندی و ریشهبهریا خاندنگههی... هتد) کو ئیک ئیکه دی کیتجا فان ئالیان ل سهر ژیان و بازا شاگردی دیار کهین.

۱. شاگرد و ژینگهها خاندنگههی: ئەو ژینگهها شاگرد لی فیتر دبیت، کیتجهکا مهزن یا ههی ل سهر بازا (ناستی) فیروونی، چمکی باشیا وی ژینگههی هاریکاریا ههمی ئالیان دکهت کو ب دروستی ب فهرکاری (واجب)ی خو را بین. پیدقیه ل ژینگهها خاندنگههی ههمی پیدقییته شاگردان لی

ههبن، داکو شاگرد ل ویتری ههست ب رمهتیته بکته، ههرومسا پیدقیه (باخچه و جهیته بیهن فرمه، پهرتوکخانه، تاقیگههیته زانستی... هتد) لی ههبن. ل خاندنگههی، مه بیته کوردستانی گهلهک ژ فان پیدقیان نین، ئەگهر ههبن ژی بیته هاتینه ژنافبرن، یان بیسهروبهرکرن. هندهک ژ وان تشتان پیدقیه ل ههر بنگههکی فیروونی ههبن ئەقیته ل خواری نه:

-هولیت خاندنی:

ئیک ژ تشتیته ههره گرنگ ل خاندنگههان ههبوونا هولیت خاندنی یه ژبو ژیکجودا کرنا ریز و شاگردان، پیدقیه ههمی تشت ههبن د ناغا فان هولاندا ژ وان ژی کورسیکیته روینشتی و بورد و نامیریت سارکرن و گهرمکرنا هولی و ههر تشتهکی دی یی شاگردی پیدقی پی ههبیته. بیخس ئەگهر ئەف تشته دناف هولاندا نهبن، پروسیسا فیترکرنی ب باشی ب ریشه ناچیت، لهوا یا پیدقیه گرنگی ب فی چهندی بهیتهدان، هولیت خاندنی بیته باش بهیته فهکرن ل خاندنگهها ل دویف پیدقییته شاگردان ب تهرزهکی کو هژمارهکا مهزن یا شاگردان د ئیک ریزفه نهبن و بشیته پیکهه پشکداربن د پروسیسا فیروونیته.

- باخچه و جهیته بیهنفرمه: ههبوونا باخچه و جهیته بهیبنفرمه گهلهک یا پیدقیه ل ههر خاندنگههکی گهلهک یا پیدقیه جهیته کسهکاتی مشه لی ههبن، چمکی گهلهک جارن مهژی مروقی ل جهیته گشتی دوهستیین، لهوا شاگرد و سهیدا پیدقی ب جهیته فهکری و کسهکاتینه، چمکی ل فان جهان ئوکسیجین یا مشهیه و مروف دناف دا ههست ب تهناهیته دکهن. لهوا گهلهک یا گرنگه ل خاندنگههان باخچه ههبن و ری ل شاگردان نههیته گرتن و بچنه دنافا و پیدقیه هندهک جارا سهیدا ژی دگهل شاگردان دابیت.

- پهرتوکخانه:

ههر جفاکهکی بقیته کسهیته

وی درهوشه نهزر و تیگههشتی بن و گرنگیهکا مهزن ب پهرتوکان ددمن، چمکی پهرتوکا خاندنگههی بتتی بهس نینه بو ئافا کرنا کسهینیا مروقی، ههر کسهکی بقیته پشیکهقیته، پیدقیه گرنگی ب خاندنا پهرتوکیت گشتی بدمت. لهوا ههبوونا پهرتوکخانی ل خاندنگههی نیشانیته ههستکرن ب بهرپرسیاری بهرامبهر رهوشه نهزری و کرنا جفاکی و ئینانا پهرتوکان بو پهرتوکخانیته خاندنگههان پیدقیه د رمنگینبن و ههمی باز ل بهر جاف بهیته و مرگرتن و نهبتتی پهرتوکیت زانستی، بهلکی بیته هونهری و سپوری و دهمبوراندنی ژی بن. دبیت د خاندنگههیته مهدا ب تشتهکی ب زحمهت بهیته دیتن و ههبن و ب ریشهبرنا پهرتوکخانی، بهلی ئەگهر ریشهبهر خووان هزریته فهکری بیت و بشیته ریکخستهکی بکته بو فی کاری یا ب زحمهت نینه، دشیاندایه پهرتوکخانه ژلایی سهیدایهکیته کو چهز ل سهر فی کاری ههبیته بهیته ب ریشهبرن و دحهفتییدا دمرسهک بو ههر ریزهکی بهیته تهرخانکرن بو پهرتوکخانی و سهیدا ل دمرسیته دهمستیکی پهرتوک و پهرتوکخانی و گرنگیا وان بو شاگردان بدمته رونکرن و ل قوناغیته دویفدا شاگرد دست ب ههلبزارتن و خاندنا پهرتوکان بکهن. دی پینگا فهکا باش بیت ئەگهر ئەف بهرههقیه ژلایی و مزارماتا پهرومردی فه بهیته کرن و دمرسهک تاییهت بو فی مهرممی و جههک تاییهت ژی ههرومسا بهیتهدانان.

- تاقیگههیته زانستی:

گوتنا دمرسیته زانستی ل تاقیگههان دی گهلهک مفای گههینیته شاگردان و دی هاریکاریا سهیدای ژی کهت کو بشیته ب تهرزهکی باشتر بابتهی بگههینیته شاگردان. ژلایهکی دیقه ئەگهرهکه بو داهینانیته باشتر، نهخاسه ژلایی وان شاگردانقه بیته چهزا تاقیکرن و جهرباندنا تشتی نووی ههی.

كاروكى و كارگهها ئىكى يا خوئى ل كوردستانى

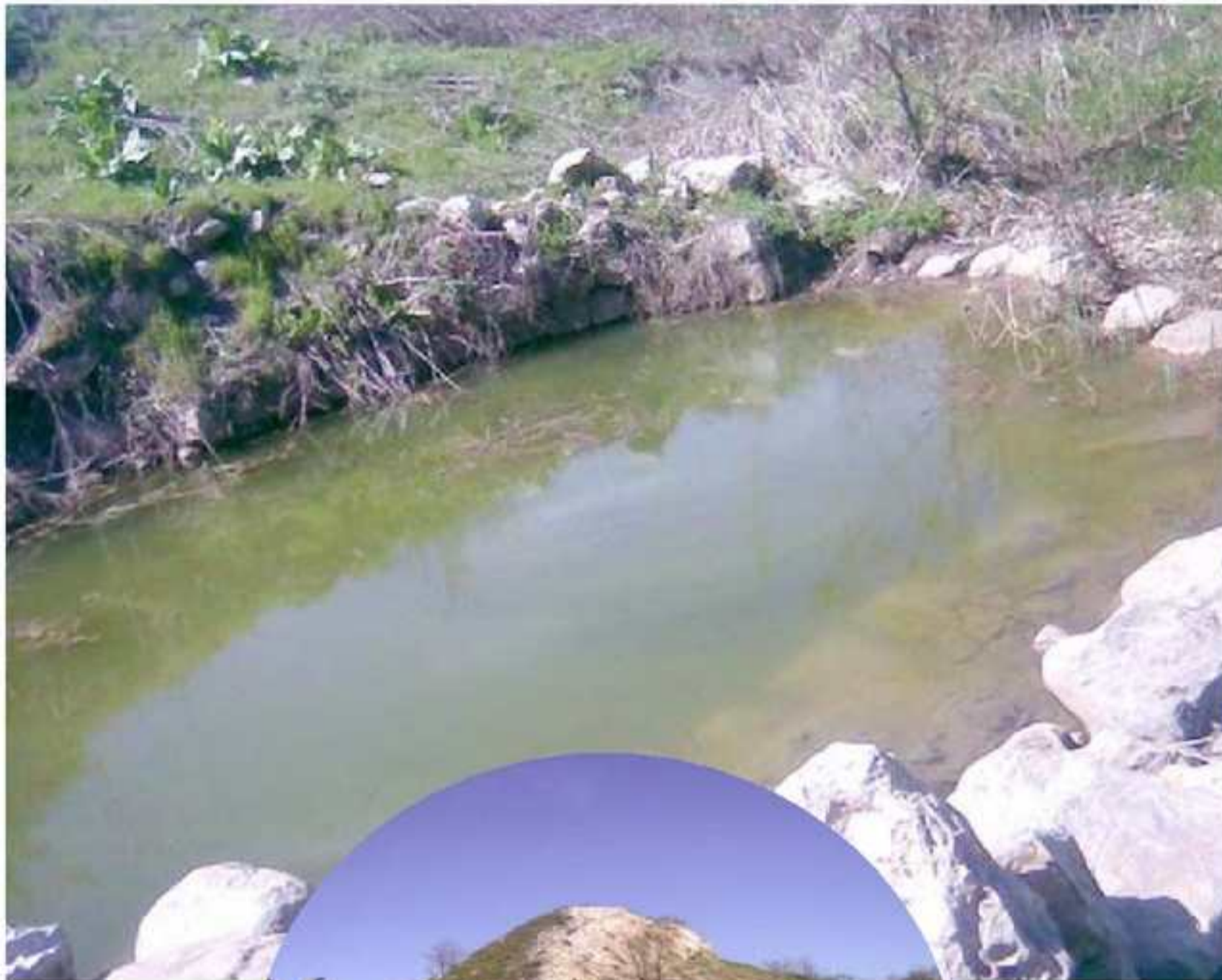
سامى بنيامين ريكانى

يا خوئايه كو هەر ژكهفندا كوردستان وهلاتهكى پيشهسازى و بازرگانى بويه نه خاسمه دهفهره ئاميدى ل سنورى دهفهره نيرومورىكان كو ب سهدان ئاشين بهرههمينانا ئارى و تەحيني و زيدهبارى كارگههيت گيچى و خوئى كو شيائنه خزمهتهكا بهرچاف بو خهلكى دهفهرى بكهه ههبوون، كارگههيت بهرههمينانا گيچى و خوئى ل گوندى كاره يا سهر ب دهفهره نيروا ژورى فه نيك ژپيشهسازييت دى بيت كوردستانى نه، ژبو نياسينا فان كارگههان مه ئەف فهكولينه بو خوندمقانييت سيلاقى بهرههفكره.

جوگرافيا گوندى: كاره نيك ژگونديت سهر ب هوزا نيروه عوليانه و يى بهرنياسه ب خوئى يا كاره و ههمى هوزيت دهوروبهر مفايهكى مهزن ژ خوئى يا فى گوندى ديتيه و بازرگانيهكا باش ژى لى هاتيه كرن و ههفسنوره دگهل دهفهره ريكان ژئاليى باشورى روزئاقافه ودكهفите دناقههرا گونديت سنيا و بيرومان ل دهفهره نيروا عوليا و گونديت بياكرى و كوكهرى و بيژهلى و كاقلكا و هاديساقا و باغلا ل دهفهره ريكان.

كارگهها خوئى :

ههروهكى مه ل سهرى ئافرى پيداي كو گوندى كاره نيكهم گوندى پيشهسازى بوو ل دهفهرى و ژسى بيريت خوئى پيكهاتيه و ههروهكى هاتيه دياركرن ژى كو ئەفا ل سهر بيرى فه يا نورماله و يا بنى بيرى ژى يا سویره، دهما خوئى بهرههم دئينا دا كوميت دارا كوم كهن و كوچكا چيكن و مهنجهليت

دا كهفريت گيچى كهنه تيدا ههتا كو دحليان، پشتى هنگى دا ل سهرمدا كهن و

هيت بهرههمينان و خهلكى

گوندى و دهوروبهران خانيت خو ب وئى گيچى ئاقادكرن.

مهزن داننه سهر، پاشى دا ئاقى ژ بيرى كيشن و كهنه دمهنجهليت

سفرى دا و پاشان دا ماكاوى ئانكو

(هيفنكى) هندهك كونجى

و گول بهرؤزان هيىرن و كهنه دناف مهنجهلان دا، پاشى بو ههياما دمژميرمكى هيلنه سهر ئاگرى ههتاكو باش دكهلى پشتى هنگى دا ل سهر ئاگرى راكمه و رائيخنه سهر پهروكهكى ل بهر ههتاقى ههتا كزردبوو و بقى رهنكى خوئى بهرههم دئينا .

كارگههيت گيچى : ههر دو گریت مهزن بيت گيچى دكهفنه لايى روزههلات و روزهتاقايى گوندى و ئەف ههردو گر ب رهنكى سپى دديارن و چيكرنا وئى ژى مينا كومرا چيدكرن و هندهك ژور چيدكرن و دو دمرگه لى فهدكرن و ئاگرهكى دژوار تيدا ههلدكر و پاشى

ژيدمر :

۱- جغرافية محافظة دهوك قضاء العمادية . (د. نشوان شكري عبدالله) ۱۰۱۳ خارطة (۳) لائيه (۱۱).

۲- العمادية فى مختلف العصور كو باس ل فى گوندى كرىه وهكو نيك ژگوندين نيروه عوليانه دلپهرى (۷۹) دا .

۳- ديدارهك دگهل مهجيد كاروكى نيك ژكهسايهتيت گوندى كاروكى ژدايك بوئى ۱۹۵۳.

مەدرەسە ئامېدىي ل ھەيامى ل مېرگەھا بەھدینان

قەگۆھاتن بۆ كوردی: كۆفان ئیمسان

قەكۆلەر بۆ وى چەندى دچن كو ئەو مەدرەسە ھەر مەدرەسا (سەيدى خانە)، ئەوا مېرى بەھدینا (سەيدى خانى ۹۹۲- ۱۰۲۹ مش / ۱۵۸۴ - ۱۶۱۹ز)، پاشى نافى وى كرە (مەدرەسە جەدەدە)، ژ شوینواركىت وى كو گەھشتینە مە، كىتیب (حقائق الدقائق) كو ب دەستى (تھایى كورى سەيد مىسایى كورى شىخ عوبېدى كىرمانى) ھاتىە نقىسین، ل سالا (۱۵۸ مش / ۱۷۴۱ز) ل مەدرەسا نوى ھاتىە نقىسین، نوکە ژى يا ل نافەندا دەسنقىسا ل بەغدا پاراستىە (ھەر ئەو ژیدەر، پشكا ۳، بەرپەرى ۲۳۶). ل چەرخىت دىتر ب (مەدرەسا مەلا يەحیایى مزىرى) ھاتە نىاسین، ژبەر وى زانایى كو ل چەرخى سىزدى مشەختى نافودەنگىت وى گەلەك چوو بوون، زانایەك بوو گەلەك كىتیب و شاگرد ھەبوون، مایى خو د سىاسەتى دا ل ومختى خو دكر، بۆ ھەيامەكى درىژ دەرس ل وى مەدرەسى دگۆتن، گەلەك شاگردە ل سەر دەستى وى دەركەقتىنە، پشتى وى ژى دەرسگۆتن يا لى بەردەموام بوو، زانا (مەحمود ئەفندى ئامېدى ل سالا ۱۲۲۳ مش / ۱۹۰۳ز) مریە ژ نافدارا بوو كو پشتى وى دەرس داین، سالوڤا وى دەيتە كرن (ل دویف شاگردىت ئاقتىژ دگەریا، ل سەر تاشاندن و دەرسگۆتنى ھەتا مرنى يى بەردەموام بوو)، ديسان (مەلا سەلیم) كو دىتە نەفىى مەلا يەحیایى مزىرى (مائى: الفردوس المجهول، دەسنقىسەكە ل كىتیبخانا زانینگەھا دەوۆكى پاراستىە، كاغەزا ھژمار

كىتیب كرن، دراف ل سەر شاگرد و سەيدایا مەزاخت، ھندەك ژ وان مېرا ب خو نقىسەقان و ئەدىب بوون، قى چەندى گرنگیا مېرگەھى ژ لایى سىاسى و لەشكەرى ژى پتر لىكر، دویف دا ومرارەكا ئافەدانى ژى لى دەيتە بەرچاڤكرن، ئەفە ژى ئەگەرى سەرپشك بوو كو مېرگەھ يا ئىمەن بوو، ئىمناھیا وى ژى سەدەمەك بوو كو روشەنەزرى لى ومراركرى.

ئەم دشىین بىژین كو ئەو پشەقانیا ل بزاقا روشەنەزرى دەتەكەرن، ل بەرامبەرى قەژمىت خو ھەبوون، قى چەندى ژى رومەتت جقاكى خولقاندن، زیدەبارى تىگەھىت سىاسى بىت نوى، كو قەدرى سەرۆبەرى جقاكى دەتە گرتن، كو جھگرى سەرۆبەرى قەرەبالغ و تىكشلاى بوو، قى چەندى بریار ل سەر سەرۆبەركى سىاسى دا، دى پىكۆلى كەین، تىندەینە وان مەدرەسا ئەووت ل قى باژىرى ل ھەيامى مېرگەھا بەھدینا ھاتىە ئاڤاكرن. مەدرەسا ژ ھەمیا كەڤنتر ئەوا بەحسوخەبەرىت وى گەھشتىنە مە، ئەوا يا دبىژنى (مەدرەسا عەتىقى)، ل ومختى كو مېرگەھ پەيدابووى، دگۆتنى (مەدرەسا زاھدى)، ژبەر وى كەسى ئەوا ئەف مەدرەسە خەبتاندى، ئەو ژى (زاھدىا عەباسى ۷۲۹ مش / ۱۳۲۷ز)، ئەف مەدرەسە دكەڤىتە دناف شویرەيت كەلھى دا، ل سالا (۱۰۴۰ مش / ۱۶۳۰ز) دەسنقىسا (شرح الايجاز) لى ھاتىە نەسخكرن، كو نوکە ل نافەندا دەسنقىسا ل بەغدا يا پاراستىە (تىندە: محەمەد عەلى قەرەداغى: بوژاندەنەومى مېژووى زانایانى كورد لە رىگای دەستخەتەكانیانە وە، پشكا ۲، بەرپەرى ۴۶). ھندەك

نقىسینا: د.عماد عبدالسلام (هئوف)

د شەش چەرخىت دویمایى بىت مېرگەھا بەھدینا، زانین لى چەلەك بوو، ئەف چەندە ژى ب روھنى دەيتە بەرچاڤكرن، ژبەركو كۆمەكا مەدرەسا لى ھاتە ئاڤاكرن، ژبلى كىتیبخانا كو كىتیب لى دەتەنە عەمباركرن، ديسان چەند كارخانیت دى ھەبوون كو بېھنا روشەنەزرى ژى د چوو، زیدەبارى كو ھژمارەكا مەزنا دەسنقىسا لى ھاتىنە نقىسین، يان ژى ھاتىنە شروڤەكرن، يان دەمەن بۆ ھاتىنە دانان، يان ژى ھاتىنە نەسخكرن، ئەفە ژى ل سەردەستى زانایىت بزارە ژ خەلكى وى ھاتىەكەرن، يان ژى ئەو خەلكى قەستا وى دكر، دا كو علم و زانینى لى ومراركرن. مە خش نینە كو خەبتاندنا (بىت عەباسى) ل ئامېدى، نەخاسمە ل چەرخى ھەشتى مشەختى / چاردى زانینى، ئەگەرەكى سەرپشك بوو كو خاندنى ل قى باژىرى و رەخودۆرىت وى ومرار كرى! (ھەر چەندە مېرىت ئامېدى وەكى ھەمى مېرىت دەڤەرىت بۆسلمانا خو دگەھاندن خەلیفا، گەلەك جارا سنسلا خو ب سنسلا پىغەبەرىڤە س دگریدا، بەلى ھەتا ئەڤرۆ مە چ دوکۆمىتتیت راست و دروست نینن كو مالباتا مېرىت بەھدینا ژ سنسلا عەباسیانە، سەحكە: ئەنومر مایى، الاكراد فى بەھدینان. تارق پاشا ئامېدى، ئامېدى العمادىە_ترجمان). قى مالباتا ھشيار دناف خو دا گەلەك مېرىت ژبھاتى ئینان، كو پویتە ب زانین و روشەنەزرى د وەلاتى خو دا، ژ وىرى چەند مەدرەسە ئاڤاكرن، تڑى

۱۱۳). پاشی ئەف مەدرسە نەما، ھندەك فەكۆلینشان دینن كو جهی وئی یی كەفن نوکە مەدرسا سیلاقی یا كچا ل سەر ھاتیە ئافاكرن. دیسان (مەدرسا قەزایی) زی ھەبوو، ئەوئی زی ھەفرکی دگەل مەدرسیت بەری خو دكر، ل دویمایهك دەسنقیس كول ناڤەندا دەسنقیسا ل بەغدا یا پاراستیە، ئاڤری پی ھاتیەكرن، ئەو كەسی ئەو دەسنقیسە نەسخكری، دیاردكەت كول سالا (۷۷۱مش/۱۳۷۴زا) ژ وئی مەدرسی دمرکەفتیە. ئەم نزانین ناڤی قی مەدرسی بو کیش قەزایی دزڤریت، ژیدمیت دیرۆکی یا خو ل سەر قی چەندی بی دنگ كری.

ژ مەدرسیت دی ییت قی باژیری (قوبەهان)، كو دبیتە ئیک ژ كەڤنە مەدرسیت دەڤەری، ئەنومری مایی دیرۆکا وئی بو چەرخی عەباسیا دزڤرینیت، بەلی وی چ گروڤیت دیار نین بو قی چەندی، (ئبن حاجبی نەوموی) كو ھەيامەکی زانین ل قی مەدرسی و مرگرتیە، ئبن حاجب ل سالا (۶۴۱مش) مریە (المائی: الاكراد فی بەدیان، بەرپەری ۱۶۱ و دیسان: الفردوس المجهول، كاغەزا ۳۴)، دبیت بو چەرخی ھەشتی، یان نەھی مشەختی/ ۱۴-۱۵ زایینی، بزڤریت، دكەڤیتە دناڤ گەلیەکی دا كو دكەڤیتە بەرامبەری ئامیدی، شاگرد و زانا ژ ئامیدی و گوندیت دەڤەری قەستا وئی دكەن. سولتان حسینی میری بەھدینا جارەكا دی یا نوژەنكری، ب ناڤی كوری خو (قباد خانی) یا ناڤكری، پاشی ناڤ بو (قوبەهان) ھاتیە گوھورین، بەلی ھندەك ھیژا (عەواد، گورگیس: خزائن الكتب القديمة فی العراق، بغداد، ۱۹۴۸، بەرپەر ۱۷۴-۱۷۶) دیاردكەن كو ناڤی وئی یا ژ (قەبە) ھاتی، ژبەرکو گەلەك گوڤمبەتیت ل سەر ھەین، بەلی پتیریا ئافاھییت دینی

و زانینی گوڤمبەتیت ل سەر ھەین، بەلی ل دویف گوڤتا پەیفا (قباد خان) ل دەڤ خەلكی دەڤەری، نەدویرە ئەف چەندە بو (قوبەهان) ھاتیە گوھورین، ئەف چەندە زی یا بەرناڤلە. ئەف مەدرسە مینا كەکی تیروژیە ژ لایی خلمەت و پیدڤیا، ھەوشەكا بەرڤرەھ یا ھە، ل رمخی قییلی زی، مزگەڤتەكا بەرڤرەھ یا ھە، گوڤمبەتەكا ل سەر، رەواق و جهی نڤیژیت ھافینی دەیت، پاشی ئەیوانا وئی كو دكەڤیتە سەر ھەوشی، پاشی حوجركیت وئی، كو قەلاڤەتیت وان جوڤدانە، ھندەك بو سەیدایانە، ھندەك زی بو شاگردانە، مزگەڤتا وئی زی منارا ھە، زیدەباری عمار و سەرشوو، تەویلخانن و ئاشی، ھندەك ژ وانا ییت قی دویمایی لی دخاند، سالوڤا وئی دكەن، دیاردكەن كو ھەر چەندە گەلەك ومخت ب سەرا بوورین، بەلی ھەییەت و كیچ و خشكوکیا خو ھەر ھیلا، یا وەسا بوو دی بیژی كو ئەو پارچەكە ژ چیا، د چارچوڤەکی دا ھاتیە لیدان (الفردوس المجهول، كاغەزا ۲۳). عمارەكا كتیبا یا مەزن تیڤە ھەبوو، كو ب ھزاران موجهلەد بوون، د زانینت جوڤا دا، پتیریا وان زی ژ ومقا سولتان حسینی وەلی بوون (داود چەلەبی: دەسنقیسیت میسل، میسل، ۱۹۲۴، بەرپەری ۲۵۱-۲۵۴)، ئەف كتیبە ب موھرەکی ھاتبوونە موھرکرن، ئەف ھەڤوکه ل سەر بوو (الواپق بالملك الناسی حسین بن سلطان حسن العباسی). ھەر چەندە گەلەك کاریسە ب سەر عمارا قی مەدرسی دا ھاتینە، بەلی ھەر شیا چەند دەسنقیسا پاریزیت، ئیک ژ وانا زی دەقا ومقەکییە كو بو سالا (۱۰۸۱مش/۱۶۷۰زا) دزڤریت، ژ دەسنقیسیت دی كتیبا (الرساله الكریمە) د شروڤەكرنا (روژنامی) دا، كو بو (حەجی عەبدولكەریمی كوری

مخەمەدی وانی ۱۱۳۵مش/۱۷۲۲زا) دزڤریت، نوکە زی یا ل ناڤەندا دەسنقیسا ل بەغدا پاراستیە (قەرەداغی، پشكا ۳، بەرپەری ۹۷)، دەسنقیسا (ئیبراھیمی ئامیدی)، ئەو زی ل مەدرسا قوبەهان ل سەر ومختی میر (بەھرامی كوری زبیر پاشای) ھاتیە نڤیسین، ئەوئی حکم دناڤەرا سالیت (۱۱۳۰-۱۱۸۲مش/۱۷۱۷-۱۷۳۸زا) ل ئامیدی كری، ئەف دەسنقیسە ل سالا (۱۱۳۵مش/۱۷۵۹زا) ھاتیە نڤیسین، نوکە زی یا ل ناڤەندا دەسنقیسا ل بەغدا پاراستیە (قەرەداغی، پشكا ۳، بەرپەری ۹۷ و پشكا ۳ بەرپەری ۲۳۳)، دیسان دەسنقیسا (المفصل فی صناعه الاعراب) یا (زمخشری)، عەلیی كوری سەید تھای ل سالا (۱۹۲مش/۱۷۸۷زا) یا نەسخ كری. ژ وان زی شروڤەكرنا سورمەتا (فاتحە) كو مفتی مەدرسی (مەلا مەحمودی كوردی ئەوئی ل سالا ۱۲۰۲مش/۱۷۸۷زا مری) یا نڤیسی، كو دكەڤیتە دناڤ موجهلەدی نیڤەکی دا، خال ل سەر تیپیت وئی نەھاتینە دانان (محمد زکی: اسهام علما كردستان فی الثقافه الاسلامیه، بەرپەری ۱۵۳). ژ دەسنقیسیت وئی ییت ب بەا، (تفسیر الرازی) كو د موجهلەدەکی دا ھاتیە نڤیسین (د خشكوکی و جوانیی دا مینا كەکی ژیگرتیە)، كتیبا (الابانە) كو یا تاییەتە ب فقھیڤە و ل سالا (۶۱۳مش) ھاتیە نەسخكرن، دەسنقیسا (شرح نورالدین) ئەو زی د بیاڤی فقھی دایە، (ئەو كەسی دانای ژ مسری فریکربوو دا كو نیشا زاناییت مەدرسا قوبەهان بەدەت)، قورئانا پیرۆز كو ب خەتەکی جان ھاتیە نڤیسین (المائی، الفردوس المفقود، بەرپەری ۳۰). دبیزن كو قی مەدرسی گریدان ب زانینگەھا ئەزھەری ل مسری قە ھەبوون، دراڤ و متایی وان ژ ئیرانی دەت، باھرا وان ئامانەکی زیری و دو ئامانیت زیقی بوو (ال قیری

رهوشنیریا قانونی

ده قوون ب دهوله تبوونی

ټهوه كو دانپيدان ب وى دهوله تى بهيته كرن زلايى دهوله تين ديتر قه د راستى دا مه دوو جوړيت دانپيدانى بيت هه ل سهر ئاستى دهولى جوړى ئيكى دبيژنى (دانپيدانا ئاشكرا) ل قيرى دهوله تى ب شيوه يه كى ئاشكرا بيژيت ټهز دانپيدانى ب فلان دهوله تى دكهم وهك دهوله تى و جوړى دووى يى دانپيدانى دبيژنى دانپيدانا ب نيته تى يان قه شارتي دقئ دانپيدانى دهوله تى بشيوه يه كى ئاشكرا دانپيدانى ناكه ت بهلكو دى ب شيوه يه كى يان ب كاره كى رابيت دى رامانا هندى دمت كو ټه و يى دانپيدانى دكه ت وهك گريډانا گريه سته كى دگهل وى دهوله تى ټه قه ژى دببته دانپيدان وهكى بو نموونه گريدانا گريه سته هارتنه نهفتى دناقه برا هه ريمى و حكومه تا توركيا دببته جوړه ك ژ دانپيدانى ب دهوله تبوونى بتى ټه گهر سنووريت مه دگهل حكومه تا نافه ندى دياركرى بان وه ل دوماهيكى ژى ب رميا پاراپتر ژ بيرمه ندين ياسايا نيښ دهوله تى دانپيدان نه يا گرنه بو دهوله تبوونى، بهلكو دان پيدانى بتى بو هندى يا گرنه دكو ټه و دهوله تى بشيت بچيته دناښ التزاماتى نيښ دهوله تى دا شيانيت گريډانا وپه يمانا هه بيت د گهل دهوله تين ديتر دا.

دهوله ت بو نه ته وى يه ، فاكته رى دووى (هه ريم، اقليم) دقئيت هه ريمه ك هه بيت بهلى وى هه ريمى دقئيت هنده ك مه رچ هه بن دقئيت هه ريمه كا دياركرى بيت ئانكو سنووريت خو بيت دياركرى هه بن نه يا لف لښوك ، چونكه مه مه بنه مايه كى قانونى يى گرنه هه ي ټه وژى دبيژنى (بنه ماي ياسايى هه ريمه يه تى) مه به ست ژقى بنه ماي ټه وه كو ياسايا هه ر هه ريمه كى يان دهوله ته كى د چارچوقى وى دهوله تى بهيته چه سپاندن، ټه گهر ټه م بچينه سهر فاكته رى سى دى پتر روون بيت ټه و ژى (دسه ه لات) ه ئانكو دسه ه لات هك هه بيت شيان هه بن ژبو بريقه برنا دهوله تى ديسان دى دهوله تى دسه ه لات هك ته واو هه بيت ل سهر هه ريمه خوه هه ميبى وه دى ياسايا خو تيدا جى به جى كه ت وهه روسا دقئيت دهوله تى دى ريزى ل سنورييت و سيادا وى بگرن. ټه ف فاكته ريت مه ديار كرى فاكته ريت گرنه بى وان دهوله تى دروست نابيت فاكته رى دوماهيكى كو ټه وژى د هيت هه ژمارتن وهك تمام گهر بوښان هه رسى فاكته را ټه وژى (دانپيدان) ه بهلى ټه گهر ټه ف فاكته ره نه بيت ژى دهوله تى دى هه ر هه بيت ټه گهر ټه و هه رسى فاكته رين مه به رى نوكه گوتى هه بن ، مه به ست ژ دانپيدانى ټه وه

سه گان به مه ت

ل ديف پيو مرى عورفى دهولى و به پى ياساكانى دهولى و هه روسا پاراپترييا بيرمه ندين ياساييت نيښ دهوله تى هنده ك مه رجيت دياركرى هه نه ژ بو هندى هه تا كو وولاته ك بشيت بببته ولاته كى سهر به خو پيدقى ب چه ند فاكته ره كا هه يه دقئيت ټه و فاكته ر هه بن ژبو وى يه كى كو كيانه كى سهر بخو هه بيت و يان بيژين بشيت دهوله ته كا سهر به خو ئاقابكهن ژوانا (سى) فاكته ريت گرنه هه نه بى وان فاكته را دهوله تى ناهيته وجودى فاكته رى ئيكى (گهل، نه ته وه) ټه قه فاكته ره كى هه ره سهره كى ژ بو دهوله تبوونى چونكى چ دهوله تى دروست نابيت هه تا نه ته وهك نه بيت چونكى

پاولو کولھو

کو پتری شیست سترانا بو وان
قہاندینہ.

ل سال (۱۹۸۲) کتیا خو یا
ٹیکی ب ناٹی (نہرشیفی جہنہمی)
بہ لافکر، بہلی یا سہرکھتی نہبوو،
پاشی کتیا (حج) بہ لافکر،
دویف وی دا کتیا (خیمیائی)
بہ لافکر، کو گہلہک پی ناقدار
بوو، پتر ہاتہ فروتن. شولیت پاولوی
تہفیت ل خارینہ:

حج کومبوستیلا، خیمیائی،
بریدا_ ۱۹۹۰، کچیت فالکیری
۱۹۹۲، ل سہر رویباری بیدرا روینشتم
و من کرہ گری_ ۱۹۹۴.
ژبلی چہند چیروک و سترانا
ژوان:

نفسین_ ۱۹۹۴، تامکرنا
دہقیت خشکوک_ ۱۹۹۵، چیایی
پینجی_ ۱۹۹۶، کاغہزیت شہرقانی
روژی_ ۱۹۹۷، فیرونکا بریاری دمت
کو بمریت ۱۹۹۸، شہیتان و خاتوون
بریم_ ۲۰۰۰، چیروکیٹ باب و باپیر
و نہفیا_ ۲۰۰۱، یازدہ دہقہ_ ۲۰۰۳،
زہیر ۲۰۰۵، وہکی رویباری_ ۲۰۰۶،
سیحربہندا پورتوبیلو_ ۲۰۰۶، یی
سہرکھتی یی بتی_ ۲۰۰۸.

تہو لوک و جہیت پاولوی
ومرگرتین:

۱_ تہندامی ژفانگہہا شیمون
پیریزی یا ناشتی.

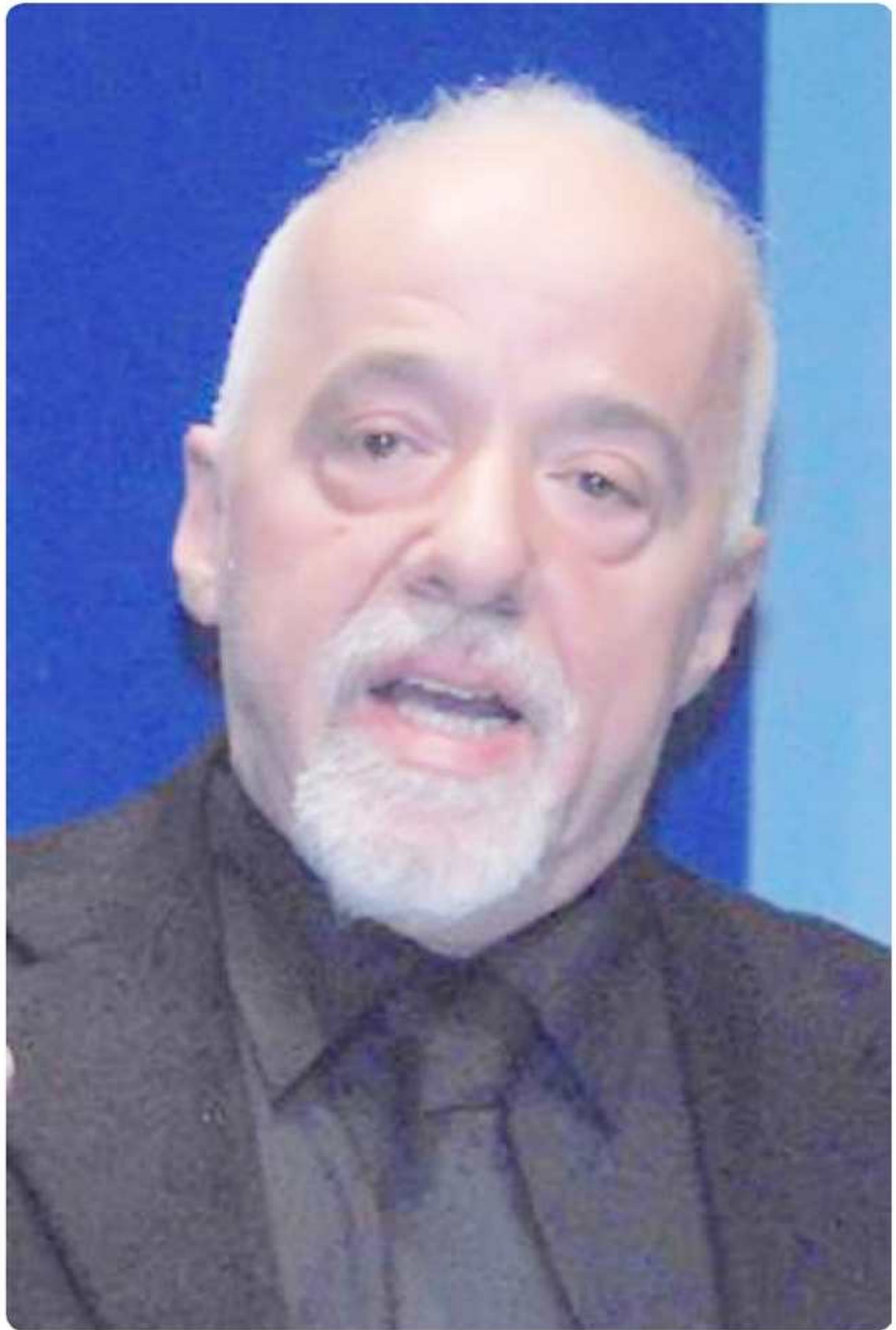
۲_ شیرمتکاری یونسکو یی
گھورینا تافہدانی و روحی.

۳_ تہندامی تہکادما تہدمیہ
ل بہرازیلی.

۴_ تہندامی جقاتا تہزمانی
بہرازیلیہ.

۵_ پھیکیہری (رسول) ناشتی
ل مللہتیت ٹیکگریہ.

مفا ژ: ویکپیدیا، ٹنسکلوپیدیا
تازاد ہاتہ ومرگرتین.

ہہلبزارتن، چیروکا (خیمیائی)
ناقدارترین چیروکا وی یہ، بو (۶۷)
تہزمانا ل دنیا یی ہاتہ ترجمہ کرن،
ل ہمی دنیا یی ب (۱۵۰) ملیوون دولارا
ہاتہ فروتن.

پاولو ل سال (۱۹۴۷) ل باژیروی (ریو
دی جانیرو) ژدایک بوویہ، بہری کو
بیہتہ نقیسہقانی چیروکی، پاولوی د
زہریقہ کرنی دا شول دکر، زیدہباری
نفسین و ستران و روژنامہقانی ژی،
پہیقیت گہلہک سترانا بو سترانبیژیت
بہرازیلیا داناینہ، وہکی سترانیت
(تہلیس ریجینا) و (ریتا لی رائول)

ناٹی وی ب تہزمانی ٹنگلیزی
(Paulo Coelho) یہ، قہگیر و
چیروکنفیسہکی بہرازیلیہ، نوکہ
چیروکیٹ کورت ب ریکا تورا
جقاکی یا فہیسبووکی بہ لاف دکہت،
چیروکیٹ وی رمانہکا روحی یا
ہہی، ہمی مروف دشین تیبگہن،
تیدا کہسینیٹ شہرمزا دیاردکہت،
بہلی تہو کہسینیہ د پتیریا مروفا دا یا
ہہی، زیدہباری کو قہومینیت دیروکی
دکہتہ قہومینیت چیروکی.

ل سال (۲۰۰۷) وہکی پھیکیہری
ناشتی ل مللہتیت ٹیکگری ہاتہ

دەقەرا دەشتازى دى بىتە ژىدەرى كوردىا كرمانجى

مەمەت عىسا

ھەلبەت زامانى كوردى ب دىيالىكتىت خۆفە زمانەكى زەنگىنە، كو دو دىيالىكتىت سەرىشك ھەنە، كرمانجىا ژىرى ئەوا دىيىزنى سۆرانى و كرمانجىا ژۆرى و ھەردو كرمانجى ژى گەلەك تايان ب خۆفە دگرن، ھەرچەندە ژ روپى دىيالىكت و پەيف و رىزمانى يى زەنگىنە، بەلى كىتجەكا نەرىنى يا مەزن ل سەر زمانى كوردى ھەيە، چمكى بزمەتە ھەمى تىناگەھن، ژلايەكى فە يا بزمەتە كوردىت باكور و رۆژئاقا دسۆرانى بگەھن و ژلايەكى دى فە ژى ھەر يا ب زمەتە ھەندەك كوردىت باشور و رۆژھەلات د كرمانجى بگەھن، ھەكى شارەزا دىيىز ئەفە ئەگەرەكى سەرىشكە دنەبوونا دىكگرتتا راي تەفایى يا كوردى دا، ھەر ديسان دبىتە ئەگەرى لاوازا بزاقا نقىسىنى

و سترانى و زارفەكرنى ھەروسا دراما و راگەھاندنى ژى، ئەفە ژلايەكى فە و ژلايەكى دىقە كرمانجىا ژۆرى بخۆ ئەوا كو ئەم دىيىزنى كرمانجى يا د قەيرانى دا دنالينىت، چمكى ھەر دەقەرەك ھەكى خۆ بكاردىنىت، ئەم دىيىزىن بىيىزىن كرمانجى بخۆ نە يا يەكگرتى يە، ئەفجار ئەم دى چەوا بەھسى يەكگرتتا ئەزمانەكى كوردى كەين ژبەرەندى يا فەرە دىيالىكتا كرمانجى يەكبگرت، ئەفجار ئەم بەھسى تىكگرتتا ئەزمانى كوردى بگەين.

ئاخشتا خەلكى ل باژىرى ئامەدى و وانى و بەدلىسى و ھەوكى و عەفرىن و قامىشلو، گەلەك يا جۆدايە دگەل تىك و ھەندەك جارەن ئەم پى دحەسىن كو ئەرد و ئەسمانان ژىك جۆدايە، بەلى ھەر چەوايىت بو وان ب ساناھىترە ژ سۆرانى، ئەفە ژى تىشتەكى خۆرستىە د ھەمى ئەزمانىت دنيايى دا ھەبىت كو ھەر دەقەرەك ھەكى خو دئاخىت، بو مىناك ئاخشتا تىنگىلىزى يا خەلكى لەندەن و سكوئەندا و نىويورك نە ھەكى تىكە و دبىت ھەندەك جارەن دىكودو نەگەھن، ھەر ھەسا ئەزمانى عەرەبى ژى ئاخشتا خەلكى بەسرا و مىسل و تىمارات و قاھىرە، گەلەك يا ژىك جۆدايە، لى چارمىا قى جۆداھىيى يا ھەى كو ئەو ژى ئەزمانى ستانداردە، كو ھەمى تىدگەھن. بەلى ئارىشا ئەزمانى كوردى نە ب تى سۆرانى و كرمانجى يە، بەلكى كرمانجى بخۆ ژى ئارىشەيە، ئەف

ئارىشە دبىت د سۆرانى بخۆ دا ژى ھەبىت كو خەلكى دەقەرىت جۆدا جۆدا پى دئاخىن بەلى ستانداردا سۆرانى ھەيە.

خەلكى كورمانج نە بتى جۆدا دئاخىن ل دەقەرىت خو بەلكى د ئەدەبىيات و شانو سترانى و دراكەھاندنى ژى دا جۆدا دئاخىن و تىشتى مەرقى دەھىلەتە حىبەتى ل ژىريا كوردستانى زىدەتر ژ بىست كەنالىت تىلەقزىونى ھەنە و ھەرىك ب كرمانجىەكا جۆدا دئاخىت و چ كرمانجىت ستاندارد نىن كو ھەمى كەنالىت راگەھاندنى ب كارىنن و ھەتا نوکە ھەكى دزانم كەسى ئەف بزاڤە نەكرىنە كو ھەتا تخوبىەكى كىم ژى ل ھەقنىزىك بگەن.

دبىت نورمال بىت كو كرمانجى ھوسا پەرت و بەلاڤە دبىت، چمكى ھەلاتى كرمانجان ھاتىە داگىركن ژلايى دو كلتورىت ژىكجۆداڤە، ئەو ژى تورك و عەرەبن، تىشتەكى خۆرستىە كلتورىت توركى و عەرەبى كىتج ل سەر ئەزمانى كوردى ب تەفای و نەخاسم دىيالىكتىت وى ھەبىت، تىكجار پىشتى مودىلا دەولەتا نەتەومىي دەركەفتى و نەھىلاي مللەتت بىندەست ئەزمانى خو بكارىنن، گەلەك ئەزمان بىت بەرزەبووین و نەماينە، لى ژبەر مىرخاسى و زىرەكيا كوردان گەلەك بەرخۆدان كر و نەھىلا ئەزمانى كوردى تىشى بەرزەبوونى دبىت، ھەر چەوا دبىت بەرزەنەبوو، بەلى كىتجەكا مەزن لى بوو، كو ئەزمانى توركى گەلەك

دروستتره، مہرما من تہو خہلکی دناقبہینا باژیریکی ٹامیدی کو نہیلی و نیروہی و ریکانی و دوسکی ژوری و ہہرکی و ہہتا دگہہیتہ شہمزینان و دہقہرا جولہمیگرگی و گہقہری کو دبیرنی ہہکاری، گہلہکا بزمحمہتہ خہلک ژدمرقہی دو توخیبان وک یہک ب ٹاخخن، بتنی تہف خہلکہ نہبیت، چمکی کیمترین کینجا تہزمانی تورکی و عہرمبی لی ہاتیہ کرن تہف دہقہریہ کو فونہتیکا رسہن یا تہزمانی کوردی پاراستی کو دہقہرہکا چیاہی یا تاسی یہ و تہزمانیت بیانی نہشیانہ داگیر بکن و ہہتا نوکہ دہیتہ ہژمارتن ب زہنگینترین دہقہر ب فہرہنگا پھیقافہ بیی ب کارئینانا پھیقیت عہرمبی و تورکی و دیسان ژلای ریزمانی ژی قہ و تہقہ ب دیدہقانی پروفیسور و شارہزا و سہیداییت زانینہگہہی بییت تہزمانی کوردی، ژبہر ہندی ژی مادہم رسہنیہک د ٹاخختا خہلکی قی دہقہری دایہ، دہبیت بییتہ ژیدمرہک کو کرمانجی ہہمی بخو مفای ژی و مریگریت.

بوویہ پاریزگہہ و کینجا تہزمانی عہرمبی گہلہک ل سہر ٹاخختا وان نہ ہاتیہ کرن، ژبہر ہندی ژی دقیت کرمانج ہہمی ٹاخختا خہلکی قی دہقہری بکاربینن بو راگہہاندنی و نقیسینی و ستران و شانو ودرامایی، بہلی ہہر چہوا بیت تہو ژی ژقی ٹاریشی یا بی بہہر نینہ، تہو خہلکی ل دہوروبہریت دہوکی ژئیک جودا دٹاخخن، بو میناک خہلکی زاخو و ٹاکری و شیخان و ٹامیدی گہلہک دجودانہ دٹاخختن و فونہتیکي دا، ہندہک جاران دریزمان و زاراف و پھیقاندا. باژیری زاخو کو نیژیکی تورکیاہ ٹاخختا وان گہلہکا نیژیکی تورکی یہ و دیسان خہلکی بہردمرہش و ٹاکری و قان دہقہران گہلہک تیکہلی عہرمبی یہ، چمکی نیژیکی باژیری میسلہ و دیسان ہندہک دہقہر تہویت نیژیکی خہلکی سوران، ٹاخختا وان گہلہک یا تیکہلہ دگہل سورانی، بو میناک دہقہرا شیروان و دولہمہری میرگہسور و گوران و بہردمرہش. دہشتا ژی کو ب باومریا من ٹاخختا وان ژ یا ہہمی بہہدینان

چوو دناف کرمانجی دا، نہخاسم باژیریت مہزن و تہویت نیژیکی باژیریت تورکان و ہہردیسان تہزمانی عہرمبی و فارسی ژی ب وی رمنگی چوو دناف تہزمانی کوردی دا و جہی خو دنافدا کر و پتر ژی ژ تالیی فونہتیکي قہ. کوردیت مہ تہویت ل باکور دژین فونہتیکا وان گہلہکا تیکہلہ دگہل فونہتیکا تہزمانی تورکی و ہندہک جاران ناقبہینا کوردی و تورکی دا مروف جوداہیی نابینیت، تہقی چہندی کینج ل سہر موزیک و کلتوری ژی کر کو ہندہک جاران مروف نہشیت موزیکا کوردی و تورکی ژیک قاقیریت و جودا بکہت، ہہر تہو ٹاریشہ دناقبہرا تہزمانی کوردی و عہرمبی ژلایہکی و تہزمانی کوردی و فارسی ژلایہکی دیقہ. ل دہقہرا بہہدینان کو سہنتہری وی باژیری دہوکی یہ، ہہمی ب کرمانجی (بہدینی) دٹاخخن، دبیت کرمانجیا وان ژ یا ہہمی دروست تر بیت، چمکی خورستی باژیری دہوکی بخو کیمہک بی چیاہی یہ و نہ و مختہکی دویرہ دہوک

مزگين هه لگرا ستايه كي نوي په د ناف هونهری كورديدا

مزگين كچه كا كورده توخيبيت و پرمكيبی شكاندينه و ب به لافكرنا نيكهم كليپ ههمی فهریز گوهارتن، چمكي ب ستايه كي سيكسي دمردكهفیت و نهفه نيكهم جاره كچه كا كورد ب فی ته رزی بهر ب دونيا بوونی فه بچیت و نوکه زی پينگافان بهرمف هوليو دي دهافیت و دگهل مهزنترين بهرهمهينهریت نه مريكي كار دكهت، مزگين كچه كا كوردا باكوري كوردستاني په و نوکه ل وهلاتی سویدی دزیت و ب به لافكرنا فيديو كليپا خو یا نوي بويه جهی گهنگه شه و دانوستاندن خهلكی و ميديا كوردان و دونيايی و پويته كي مهزن ددنی، دهفديته كي دا مزگين بو سيلاف دپه يفت و هوسا بهر سقا چند پسياره كي ت مه ددمت،

ديدار: زیدان سوېمی

سيلاف: مه دفت بزاین مزگين ل كيژ بازيی كوردستاني په و كهنگی دستدایه كاری هونهری...؟

مزگين ب فی ناوایی بهر سف ددمت و دبيژیت: نهز خهلكا ميړدینی مه، بهلی نهز ل سویدی ژدایك بويه و مهزن بويه و نوکه زی دناقههرا نه مريكا و سوید دا دژیم. و ل دوور دستيپكا كاری خويی هونهری ناقبری دبيژیت: د ژي ۸ سالی و مهز نهز سترانان دبيژم، بهلی دمی بويه ۲۰ سال من سترانهك بخو گوت و من كره د يوتیوی پاشی پروديسه ره كي مهزنی نه مريكي نهو سترانا من دیت د يوتیوی دا و قیا نهز دگهل وی كاريكهم.

سيلاف: نهگه ر چنه ته نهخواستیه ب كوردی سترانان

بيژي؟

مزگين دخوازیت سترانبیژا "هه موو دنيايی بیت" و ل دوور فی پرسيارا مه هوسا گوت: چمكي من دفت نهز بو ههمی دونيايی سترانان بیژم، ژ بهر هندي من دقیا ب تنگیزی سترانان بیژم. ههروسا د كوژیه كي ديتر یی پرسيارا مه دا كانی ههردم خودانا وی ستايی ناقا كليپی په؟ سترانبیژا كورد مزگين ب فی رهنگی گوتنا خو بلیف دكهفت و دبيژیت: ب تنی ستايی من د ناقا كليپی دا یی وسایه نهكو ۲۴ دمژمیران ستايی من وهك كليپا من یی سيكسي په.

سيلاف: نهري ته خاست فيديو كليپا ته یا سكسي

بیت...؟

مزگين: نهخير من بخو نهقیایه فيديويا كليپا من یا وسایه بیت، نهفه دمهينهر و سيناریستی و كوما كاری دقیا كليپا هوسا بیت.

سيلاف: بوچی دناف كليپا ته دا ستايی ته

گهله كي سكسي په...؟

مزگين وسایه دهیته ناخفتنی و دبيژیت: چمكي ستران بخو سترانهكا سيكسي بوو و دما ستران یا وسایه بیت نهز زی نهچارم ستايی خو سكسي بكهم، ههروسا نهو دبيژیت كو چ جاره كي توشی هیرشان نهبوویه ل سهر وی ستايی.

سیلاڦ:

مالباتا ته ژ کارئ ته د رازی
نه یان نه..؟

مزگین کو "ناخوازیت
شوی بکهت" دبیژیت: بهلی
گهلهک درازی نه و کهیفا
دایک و بابی من گهلهک ب
کاری من دهیت. ههرومسا
ل دوور وی پرسئ کانئ
دخوازیت ژيانا ههڅرینیئ
پیک بینیت یان نه..؟ ناقبری
دبیژیت: "من نهقیئت نهز شوی
بکهم و ژيانا ههڅرینیئ پیک
بینم."

سیلاڦ: تو دخازی

بهییه کوردستانی و ل فییره
کارهکی بکهی..؟

مزگین ومسا بلیڤ دکهت
و دبیژیت: بهلی چ پی نهقیئت،
نهز گهلهک ژ کوردستانی
خهرییم و نهگهر کارهک
ههیت، بهلی نهزا بهرههقم
بهیم ل کوردستانی وی کاری
بکهم. مزگین ژ بهر کلیپا
خو ژ خهلکئ کوردستانی
ناترسیت و نهو د دریزاهیا فی
گوتتا خودا هوسا دبیژیت:
بوچی ب ترسم..؟ من ستران
و فییدیویهکا چیکری، من
چ تشتهکی خراب نهکریه و
ههمی مروف نه وهکی ئیک
و دونه، هندهک چهز ژ من
دکهن و هندهک ژی چهز ژ
من ناکهن).

سیلاڦ: ته دقیئت چ بیژیه

خهلکئ کوردستانی..؟

مزگینی کو ههمی

روژیت وی ب موزیکئ ره
دهرباز دبن ومها دبیژیت: هوین
دخازن چ بکهن د ژيانا خودا
ومسا بکهن و نهبنه دوژمنیت
ئیک و دو، هاریکاریا ئیک
و دو بکهن و دستیت ئیک
بگرن و ژ کهسی نهترسن و
ههردهم د سهربلند بن.

دفيسته قالهكا هونهريدا نافي كوردستاني وهك ويلايه تهكا نهمريكي دهيته نياسين

ژبهركو نافي كوردستاني د ليستا نافيته وهلاتاندا نه بوو، ل دوماهيكي نهچار بوون ب نفيسن (كوردستان- وهلاتيته نيكبويته نهمريكي) ب وي تهريزي يي نافي ويلايهتيته نهمريكي دهيته نفيسين.

دداخويانيه كييدا بو ميدايي جانو روژبه ياني تهف چهنده پشتراستكريه و گوت دي پشكداريي د وي فيسته قاليدا كهين ب هيقينه كو خهلاتهكي بو وهلاتي خو ب دستفه بينين.

فلمي (نيك مومك دو مومك) يي دهرئينهري كورد جانو روژبه ياني، بو برنا خهلاتي باشتري فلمي بياني 2015، بو فيسته قاله دونيايي (GOLDEN GLOBE) هاته بهريزاركرن و ل دور كاني ب نافي كيژ وهلاتي دي پشكدار بيت، ل دستيكي ليژنا ريفهبرنا فيسته قاله عراق ههليزارت كو ب وي نافي پشكداريي تيذا بكهت، بهلي ژ نكهرهري دكراندن و پيقهنويساندنا دهرئينهري قائل بوون كو ل سهر نافي كوردستان بيت،

پشتي 11 سالان شرين جارهكا د يتر دي بيته نهكتهر

سترانييژا ناقدارا مسري شرين، پشتي بورينا 11 سالان جارهكا ديتر وهك نهكتهر د بهرهه مهكي تهله فزيوني دا كار دكهت و مالپهري "تهله ريبيه" بهلافكريه، شرين وهك نهكتهرهك دي پشكداريي د زنجيرهكا تهله فزيوني دا كهت ب نافي "ريكا من" كو محهمه شاكرب كاري دهرئيناني رابويه.

د قي بهرهه مي دا بهحسي ژيانا سترانييژهكي دكهت كا چاوا دژيانا خويا هونهريدا سهردكه قيت، بهلي تهف چيروكه بهحسي ژيانا دروستا شريني نينه و تهف چهنده زي بويه جهي كهيفخوشيا ههزيكه ريت قي هونه رمندي و ههر نوكه چاقهريي وي زنجيري دكهن.

نوژداری سیلاف

نه ساخیا ئیبولا

د. ئاشتی عبداللههیم

قه گوهاستنی. شویشتنا مریان و قه شارتتا وان هندهك جارن یا بوویه نه گهرا قه گوهاستنا نه ساخیی. کارمه ندیت خهسته خانا هه کهر باش خو نه پاریزن دهمی سهرمدریکرن دگهل نه ساخان دبیت تووش بین.

دهستیشانکرن:

پشکنینا خوینا نه ساخی، یان میزا وی، یان تقا وی ل تاقیگه هی و لیگه ریانانا قایروسی ب مایکروسکوپی ته لکترونی.

چاره کرن:

ههتا نوکه چ فاکسین، یان چ دهرمان نینن بو چاره کرا نه ساخیا ئیبولا. زوی دهستیشانکرا نه ساخیی و چاره کرا نیشانیته وی وهك خوین بهریوونی هاریکاریا قورتالبوونا نه ساخی ژ مرنی دکهن.

گهها و زمقلهكا و زکی. دیسان دلرابوون و زکچوون و نه مانا ههزا خواری. ل نیقه كا نه ساخیت ئیبولا هندهك پاتوره و پرسك ل سهر پیستی لهشی وان دیار دبن. خوین بهریوونا ژدمرفه (ژ دفنی و دمفی و گوهان) یان ژناقدا (وهك ژ رویشیکان) هندهك جارن روی ددهت.

ریکیته قه گوهاستنی:

قایروس دهیته قه گوهاستن بو لهشی مروقان ب ریكا دستکرا لهشی گیانهومریت نه ساخ، یانژی قهریژیته وان. دیسان نه ساخی دهیته قه گوهاستن ژ مروقی بو مروقی، ب ریكا دستکرا لهشی، یان تییکه لبوون دگهل قهریژیته وی (وهك توخماف و تف و روندك و خوین) و نامیریته نه ساخی وهك گويزانك و سرنجان و تشتیت وی وهك جلك و چارچه فان. توخماف تییکه ژ ژیدمیریته

نه ساخیه كا قایروسی یا کوژمه كه نه گهرا وی جوره کی قایروسایه ب نافی (ئیبولا). ریژمیا مرنی ب قی نه ساخیی پتره ژ ۵۰٪. نه ساخی بو تییکه م جار هاتیه نیاسین ل سالا ۱۹۷۶ ای ل دهموله تیته سودان و کونگو. نوکه نه ساخی یا پهیدایه ل هندهك دهموله تیته روژناقایی ته فریقیا وهك گینیا و لیبیریا و سیرالیون و نیجیریا. هه رسال ل دوریت ۱۰۰۰ مروقان ب قی نه ساخیی دمرن. نیشانیته نه ساخیی ل سهر مروقان دیار دبن ۲ ههتا ۲۱ روژان پشتی ب ژورکه تننا قایرسی دناف لهشی دا. قایروس تووشی مروقان دبیت ب ریكا تییکه لبوون دگهل خوینا، یان قهریژیته گیانهومریت نه ساخ ب قایروسی، نه خاسم مهیموینک و چه کچه کیله. نهو زهلامیت تووشی نه ساخیی دبن دکارن قایروسی دناف مروقان دا بهلاف بکهن ب ریكا توخمافی بو ماومی ۶ ههفتیان.

نیشان:

نهو دهمی دکه فیه دناقههرا ب ژورکه تننا قایروسی دناف لهشی دا و دیاربوونا نیشانان ب ئاوايهك نافنجی ۸-۱۰ روژن. ل دهستیکی نیشانیته ئیبولا وهك بیته تنفلومزانه، ئانکو نه ساخ گازندا دکهت ژ تا و ژانه سهر و وهستیان و گهروی سوتن و ژانیته

هه لگرتنا موبایلی د به رویکی دا کینجی ل سهر شیانا زایندهی ل زهلامان دکهت

قه کولینهکا نوی یا بریتانی ئاشکراکر
هه لگرتنا موبایلی دناف به رویکان دا
کارتیکرنهکا مهزن ل سهر هیزا زایندهی یا
زهلامان دکهت. هندهک زاناییت زانینگهههکا
بریتانی گوت نهو تیشکی کههرومهگناتسی یی
ژ موبایلی دمردهکفیت زیانی دگههینیه زیندموریت
توخماقی ((الحيوانات المنویه)) و نهجامدا شیانا
زاروک ههبوونی ل زهلامان کیم دکهت.

یوروستار پهردی ل سهر شهمندهفرهکا نوی دهلینیت

کومپانیا ((یوروستار)) ژبو خزمهتا شهمندهفریت بلهز پهرده ل
سهر شهمندهفرهکا نوی هه لاند ل بازاری ((لهندن)) ب هه لکهفتا
بوورینا ۲۰ سالان ل سهر دهسپیکا وان. لهزا شهمندهفرهکا نوی
دگههیه ۳۲۱ کیلومتران د ههر دمژمیرهکی دا و دکاریت
۹۰۰ نهفهران هه لگرت، زیدمباری چهند ب ساناهیکرنهک تیدا
هه نه وهک خزمهتا ئینتهرنیتی. کومپانیا یوروستار خزمهتا بلهزا
شهمندهفران پهیدا دکهت دناقههرا بازاریت لهندن و پاریس و
بروکسل و چیاپیت تهپ ل سویسرا.

پایسگلهکی بهری تومبیلای فیراری رادکته و هژمارهکا پیقایی قهید دکهت

شوفیری پایسگلهکا ب لهز شیا لهزا پایسگلا خو ژ
سفری بگههینیه ۳۳۳ کیلومتران د دمژمیرهکی دا
ب کیومتر ژ ۵ چرکهیان و هوسا د بهریکانهکی دا ب
سهرکهفت ل هه مبهر تومبیلای. شوفیرهکی فرهنسی نهف
هژماریا پیقایی قهیدکر ب پایسگلا خو یا سویسری ل
باشوری فرهنسا.

قه دیتنا قایروسهکی مروقی دهبنگ دکته

ههژمارهکا زاناییت تهمریکی ب سهر قایروسهکی
نوی ههلبوون د شیانا وی دایه مروقی دهبنگ بکته
و شیانییت وی بیته هزری کیم بکته. نهف قایروسه
کو دبنیات دا بهرنگاری کهقزی دبیته ههکه
تووشی مروقان بوو دکاریت ههست و بیریت وی سست
بکته.

ڦاريبونا سيڪسي ((۲))

د. نائشي عبدالمتي

مروف ل دويڻ ههزا وان يا سيڪسي بو هه مان توخم دبه دوو رهنگ:

ا- نيڙيازي دناڦهرا نيڙان دا:

زهلامي نيڙيازي نهوه يي هه ز ڪريارا سيڪسي دگهل هندمك كهسيٽ دي يٽ نيڙ دڪهت. نهڦه بهر به لاقترين رنگي ڦاريبونا سيڪسي يه ل دونيايي و ز كهڦنترين دياردميانه ل ديروڪي و جهي گهنگهشهڪا گهرمه دناڦهرا زانايان دا ل ههمي واران. ديروڪا كهڦن و نوي ٽاشڪرا دڪهت ڪو گهلهك كهسيٽ ناقدار و خودان شوين تبل ل دونيايي يي ب في ڪاري رابووين وهك: نهڦلاتون، ميڪائيل نهجلو، ليوناردو داڦنشي.

چارمڪرنا فان توخمه مروفان ڪارهڪي ٽيڪچار گران و ب زمحمهته. نيڙيازي باش ديار دبب د زئي ۱۴-۱۵ ساليي دا ههڪو ڪور خو دوير دنيڦخت ز ڪچان ل دممهڪي ڪو ههز و فيانا ڪچان تشتهڪي سروشتي يه ل وي زئي. ل دويڻچوون نه دويره ديار بڪهن ڪو نهگهرا وي دويربووني نه شهرمه، بهلي تشتهڪي مهزنتره، نهو زي نيڙيازي يه. ههتا نهڦرو نههاتيه زانين بوچي ڪورهڪ، يان زهلامهڪ دببته نيڙيازي، چونڪي پيڪهاتا لهشي وي يا وهك ههر كهسهڪي دي يه، لهو زي زانا في دياردي د زڦرين بو نهگهريٽ دمرووني و هندهڪ ز وان دببزن نيڙيازي ڦهريزا ترسهڪا ڦهشارتي يه ز زان و بهري زهلامي دڪهڦيته زهلامهڪي دي بو تيڙبوونا سيڪسي ل شوينا زانان. ل مالباٽيٽ زن تيڙا لنگيٽ خو د زهلامي دادنن ڪور ههست دڪهن ڪو زان جهي ترسي نه و ههمي ٽاناف ز وان دمردڪهڦن و زهلام د بي زيانن، لهو زي نه دويره بهري وان ب كهڦيته زهلامهڪي بو خوشيا سيڪسي. ديسان

ز گوندان و دناڦ زنيٽ خوندمهڦاندا پتر ز يٽ نه خوندموار و دناڦ تهخهيا بلند و كهتخودا دا ز تهخهيا زنيٽ رنيڙبهردا. ٽاينداري دببته ريڱرهڪ ل بهر سينگي زانان ل جڦاڪيٽ روڙههلاتي ڪو خو ز في ڦاريبووني بدمنه پاش، خو ههڪه زان يا نه شويڪري بيت، يان يا بهردايي بيت، يان بيڙن بيت. ريڙهيا ميڙيا زانان نيڙيازي نيڙهڪا ريڙهيا نيڙيازي زهلامايه. زنا ميڙيا پتر ز زهلامي نيڙيازي خو دگهل ههڦالهڪي ب تيڙ دهيليت ب ساليٽ دريڙ، بهروڦاڙي زهلامي، نهوي زوي ز ههڦالي خو تيڙ دببته، لهو زي ب دهان، يان سهدان ههڦالان بو خو بهرچاڦ دڪهت.

نهگهريٽ في ڦاريبووني گهلهڪن و ز وان: ۱- ههڪو ڪچ ل زير سيههرا دايهڪا زال ل سهر بنهمالي رادبب ڪو رولي بابي لاواز دڪهت، يان ههر ناهيليت، ل ڦيره دبب ڪچ ب كهڦيته ل زير تهپهسهر يا دايڪي و بهري وي ب كهڦيته فيانا ڪهلا دايڪي و توخمي زانان و دوير دڪهڦيت ز توخمي نيڙ.

۲- دبب ڪچهڪ دناڦ ههزمارهڪا برايان دا رايبت و نهو ڪچ رهڦتارهڪا ڪوران بڪهت و ههز بڪهت ههڦهندي دگهل ڪوران ههبن وهك برايبت خو و ب رهڦيت ز ههڦهنديٽ دگهل ڪچان، چ سيڪسي و چ ههڦاليني.

۳- دبب نهگهرا ڦاريبووني نهو بيت ڪو دايابان دخوازت ڪورهڪ ههبيت، لي پستي پهيداڦوونا ڪچهڪي، وهڪ ڪوران سهردمريي دگهل دڪهن و نه دويره ڪنجيٽ ڪوران ل بهر بڪهن و نافهڪي ڪوران داننه سهر و هوسا نهو ڪچ دي مهزن بيت ل سهر هزريٽ ڪوران و سهردمريا ڪوران و نه دويره برسو خو يا سيڪسي دگهل ڪچان تيڙ بڪهت.

۴- ههستڪرنا ڪچي ب ڪريٽي و دمبيجهتيا وي ڪو شهرمبڪهت ز تيڪهليا ڪوران.

۵- دبب ڪچهڪ دناڦ جڦاتهڪا گرتي يا ڪچ و زانان دا بڙيت و ههزيٽ وي يٽ سيڪسي بهيٽه بنپيڪرن و تيڪدان.

۶- مشهختبوونا ميڙي بو دممهڪي دريڙ زهر نهگهريٽ ٽابووري، يان سياسي.

ههر ڪس ز مه ل زئي ۵ ساليي ههستهڪا نهپهني ب ههزا سيڪسي دڪهت، ههرچهنده چ ز تيڪهليا سيڪسي نزانيت!!، نهو ههست ٽاشڪرا دبب ب ههزا وي بو رنگهڪي ياريان پتر ز يٽ دي و دگهل توخمهڪي پتر ز يي دي. دبب ڪورهڪ ههز ز ڪچان بڪهت و ههز ز ياريان دگهل وان بڪهت و ههز ز ڪار و ڪوڪي وان بڪهت و ههست بڪهت ڪو نهو زي وهڪ وايه و نه ڪيمتره و زيڊمتره.

جوداهيهڪا خويا زي يا ههي دناڦهرا ڪچا (يان زنا) ههز ز توخمي خو دڪهت و دگهل ڪچا (يان زنا) لهشفروش. زنا لهشفروش دراڦ

نهو ڪوري دناڦ مالباٽهڪا بي سنج و رموش دا رادبب نه دويره بببته نيڙيازي، نهخاسم ههڪه باب زي ز وي رنگي بيت. زانا دببزن مه ههميان رههڪا ههزا سيڪسي بو رهگهزي خو يا ههي و نهو ههزه نازڪي و دلنهريمي ددهته زهلامي ل ههمبهر رمقي و تونديا وي وهڪ زهلام.

نيڙيازي دبب زهلامي نه ميڙ بڪهت دگهل زانان و گهلهڪ جارن زنيٽ ل زير مائيٽيڪرنا جڦاڪي و خو قورتالڪرن ز نه زماني خهڪي. نهڦ زهلامه دبب زاروڪان بببته و دبب ڪريارا سيڪسي دگهل زانان و زهلامان بڪهت و لايهڪ خوشتر بڦيٽ زلاي دي و هوسا نهو ڪهس دڪهڦيته دناڦ نالا ههزا رهگهزي خو و بزمارا ههزا توخمي دي دا. چاوا بيت زهلامي نيڙيازي ههز ز زانان ناهڪت و زنا ميڙيا زي ههز ز زهلامان ناهڪت، بهلي نهڦيانا زنا ميڙيا بو زهلامان پتره ز نهڦيانا زهلامي نيڙيازي بو زانان. خالهڪا دي نهوه ڪو زهلامي نيڙيازي زوير دلي وي ز ههڦالي وي رمش دبب و ههز دڪهت ب گوهوريت، لي زنا ميڙيا پتر دگهل ههڦالا خو دمببته و زوي ب زوي ناگوهوريت. خالهڪا دي يا گرنهڪ نهوه ڪو ڪهسيٽ نيڙيازي پتر ل دويڻ سيڪسي دگهريٽ ز مروڦي دروست و پتر ههز ز ڪنجيٽ گول گولي و رنگين دڪهت و دبب ب ريڦهچوونا وي يان ٽاخشتا وي يا جودابب ز زهلاميت دي.

نيڙيازي دناڦ ڪوميٽ زهلامان دا مشهتر دبب ل سهربازگهه و زيندان و گرتيخانان.

چارمڪرنا نيڙيازي زهلامان ڪارهڪي سهخته و دممهڪي دريڙ ڦهڦيٽيٽ و چيڦوونا وي نه يا مسوگهه، نهو چاره زي يا دمرووني يه و نهساخ ب خو لي ناگهريٽ، بهلي ڪهس و ڪاريٽ وي بو داخاز دڪهن ههڪو ريڪيٽ راستهڪرنا وي بادلهوا دچن.

ب- ميڙيازي دناڦهرا ميڙان دا:

ڪريارا سيڪسي دناڦهرا دوو زانان دا پتر يا بهلاڦه ل وان وارگههان نهويٽ زهلام لي نهبن، يان زان گهلهڪ پتر لي ههبن ز زهلامان، وهڪ گوند و بازيڙان ل دممي شهران و ل پشڪيٽ نافخويي يٽ ڪچان و ل ديڙان ڪو هندمڪ جارن ههزا سيڪسي يا زانان وسا دڪهليت ڪو نيڙي ههڦار نه ميببته و نهچار دبن ڪريارا سيڪسي دگهل توخمي خو بڪهن. ل نهلمانيا و پستي ههردوو شهريٽ جيهاني يٽ نيڪي و دووي ميڙيازي ب ناوايهڪي بهرفرهه بهلاڦهيو ڪو ههركهسي دزاني و ٽاگهه زي ههيو.

ميڙيازي دناڦهرا زانان دا پتر يا بهلاڦه ل بازيڙان

دژى وى نه و هندهك جارن ئەف توخمه زهلامه ب ههفرينهكا خو تير نايبت، لهوا ژى پشتى دمهكى، چ كورت و چ دريژ، دى بهردت و ئيكا دى ئينيت.

زیده ههزا سيكسى مه ههميان يا گوھ لى بووى د ديروكى دا، بو ميناك هندهك ژ خهليفهيت بسولمانان و ئمپراتور و شاهان، وهك خهليفهيت عهباسى ((هارون الرشيد)) ي كو ههژمارهكا مهزن يا ژنان ل خو خركريوون و كرياتا سيكسى دگهل دكر، ديسان تهورات ديژيت كو هندهك پيغه مبهريت جوھيان سهدان ژن ههبوون وهك ((داوود))ى.

ههمى مروف وهك ئيك نين د بزافا سيكسى دا هه ژ بى سنيلهيت و ههتا ژى ۸۰ ساليى. دبیت زهلامهك د حهفتيهكى دا جارمكى ب كرياتا سيكسى رايبت و دبیت ههژمارا جارن ب گههينته ۲۱ د حهفتيهكى دا. زهلام يى پيدفى دمهكى يه پشتى كرياتا سيكسى داكو جارمكا دى ئەندامى وى يى سيكسى رمق ببيت و بكارت كرياتا سيكسى بكهته فه، لى ژن يا پيدفى وى دمه نينه و نهديویره دههان جارن د روژمكى دا ب كرياتا سيكسى رايبت و ب گههيته گوپيتكا خوشيا سيكسى ههرجارهكى. ل پرانيا جارن لهشبازي زيدهتر ژ توخبان تولفه كرنهكه ژ كيماسيهكا ژيانى، يان بى بهر بوونه ژ تشتهكى، چ قيان بيت، يان دراف بيت، يان رولهكى جفاكى بيت.

ئهو كهسى توشى قى قاريبوونى دبیت ههردم بهرى وى يى ل كرياتا سيكسى دگهل هه كسهكى ژ رهگهزى دى. بهرى وى ل قيانى ژى نينه و نيازا وى ب تى تيربوونا سيكسى يه. زانايت دموونى ديژن كو ئەف سهردمريا زهلامى لهشبازي نيشانا نيربازيهكا فهشارتى يه دناف دموونى وى دا و ئەف رهفتاره ژبو هندى يه داكو بو خو و خهلكى ديار بكهت كو زهلامهكى پر هيزه و دكارت پتر ژ هه زهلامهكى دى كرياتا سيكسى بكهت. هندهك زهلام ژى ههنه كهريهك ژ توفى ژنان ههميان فه دبیت و هزردهك كو مييرينى يا د كرياتا سيكسى را و ههكهر شيا لهشى ژنهكى ب دمست خوڤه بينيت ئەفه وى سهركهفتن دژى توفى ژنان ئينا و چاقى وان شكاند!!!. ژنا لهشبازي مروڤهكه ههزا وى ههمى گاڤان يا ل سهردمريا سيكسى و ههز دكهت بهردموام ب كرياتا سيكسى دگهل زهلامان رايبت و ههكهر نهكارى وى تشتى ب دستخوڤه بينيت، دى بهرى وى كهڤيته دستپهران كو ب ئاوايهكى بى فهسال بكهت.

نشانيت تونديى و زوى نهرينى دى ل سهردمريا بن. زانا ئەگهرا نيرموكى دزفرين بو ئەگهريت جيناتان و هورمونان و بيت زينگهه و پهرومردى. كچا نيرموك ههچهنده زلايى لهشى فه وهك كچايه، لى سهردمريا وى وهك يا كورايه، هه ز زارووكاتى و دكهڤيته دناف جقاتيت كوران دا و ههز ژ تيكهليا كوران دكهت و وهك وان كارووكوكى خو دكهت و بزافيت كوران دكهت و ل ياريان زيړهكيا وى وهك يا كورايه و ههكو گههشته ژى سنيلهيت گهلهك كهس هزردهك كو كوره ب رايپچ و سيماييت خوڤه و ههڤالهكى بو خو ژى دگريت. ل پتريا جارن ژى كچا نيرموك يا ب هيزه و جوانى و نازكيا كچان ل جهم نينه و داياكى وى يا ژيشت گوڤه هافيتى ژبه هه نهگهركى.

۴- لهشبازي ((حيزاتى)):
مه بهستا من ب لهشبازي زيده حيزاتى و دلخازيا سيكسى يه ل مروڤهكى، چ ژن و چ ميير. دبیت ئەف كهسه ديار ببيت يى دروست و ب تى پتر ژ كهسين دى كرياتا سيكسى بكهت، دبیت ژى ئەو كهس زيده برسيت سيكسى بيت ژ ئەگهرا بنپيكرنهكا دموونى. هندهك جارن ئەف كهسه ب هيزا خو يا سيكسى دخوريت دگهل ههڤال و هوگريت خو و وسا دهيت بهرچاف وهكى مروڤهكى ههمى كول و خهمي وى د سيكسى را و ههردم كارى وى لى گهريانا نيچيرايه ژ بو جه ئينانا حهزيت خو. زهلامى لهشبازي ل پرانيا جارن مروڤهكى حهز ژ خو كهره و ب زهلامينيا خو دخوريت و يى تونده د كرياتا سيكسى دا و بهردموام ل گوڤورينا ههڤالى كرياتا سيكسى دگهريت دا تير ببيت، بهلى قهت تير نايبت!! هندهك جارن ئەف توخمه زهلامه دناف كويراتيا دموونى خو دا ههست دكهن ب نيربازيى و ئەف حهڤهڤا وان يا سيكسى نيشانا هندى يه كو ب ريكا كرياتا سيكسى دگهل توخمى دى تير نايبت، لهوا ژى وان كرياتا مشه دكهن. هندهك ژنيت لهشبازي ههستهكا مهزن ب شكاندن و لنگ تيدانانا زهلامى دكهن و دڤيت بو ئاشكرا بكهن كو ئەو ژ زهلامى كيتر نينه و دڤيت ب ريكا كرياتا سيكسى سهرى ژ زهلامى ب ستين و بكهنه ديليت خو.

ئهو لهشبازي بى بنپيكرن و تاريشهيت لهشى و دموونى دياردمكهن ل هندهك مروڤان، چ زهلام و چ ژن، خويا دبیت و بهرى وان ددمته پتر ژ ههفرينهكى يانژى دبیت خو بى ههفرين بهيپيت و هه ههميهكى دگهل ژنهكى بيت. زانايت دموونى ديژن ئەو لهشبازي بهرى خودانى ددمته پتر ژ ههڤالهكى بنپيكرنهكا دموونى و جفاكى يه، بهلى فرهژنى ناكهڤيته ل ژير خانها قاريبوونا سيكسى، چونكى ئايين و تيتال نه

دڤيت ل ههمبهر كرياتا سيكسى، لى ژنا حهز ژ ههمان توخم دكهت وى دكهت ژبو خوشيا خو و نهديویره ئەو پارهى ب مهزيخت ل ههڤالا خو ل ههمبهر وى خوشيى، چونكى دلى وى ناچيته تيكهليا سيكسى دگهل زهلامان.
۳- نيرموكى:

مروڤيت نيرموك دو رهنگن، يى ئيكى ئەون بيت ب دموونى خوڤه نيرموك و بيت دوى ئەون بيت ب ئەنداميت خو بيت سيكسى فه نيرموك. ئەو مروڤى ب دموونى خوڤه نيرموك، زهلامهكه، يان ژنهكه بهروڤاژى توخمى خو سهردمريى دكهت. دبیت زهلامهكى نشانيت مييرينى لى د خويابن، لى وهك ژنان سهردمريى بكهت، يان ژنهكا ههمى نشانيت ميياتى ل سهردمريى ل سهر ئاشكرا وهك زهلامان سهردمريى بكهت. ل هندهك جاريت گهلهكيت كيم مروڤهك ب ئەنداميت خوڤه نيرموكه و ههردو ئەنداميت سيكسى بيت نير و بيت مى، د لهشى دا ههنه. ئانكو دبیت وى مروڤى ئەندامهكى سيكسى يى زهلامان ههبيت ب ههڤرا دگهل ههبوونا مالبچويكى و پزدانكى ((مهبل))!!! ل فيره نشتهركاريهك بو وى مروڤى دهيتكرن و ئەنداميت ب هيزتر دهيت هيلان و بيت لاوازتر دهيت زيشهكرن. يانژى ئەو ئەندام دهيت گوهورين بو توخمى دى ل دويڤ حهزا وى مروڤى نيرموك. ريژميا زهلاميت نيرموك ئەويت حهزدهك بيه ژن ۵ جارن پتره ژ ريژميا ژنيت نيرموك ئەويت حهزدهك بيه زهلام.

نيرموكيت ب دموونى خوڤه نيرموك حهز ژ كارت ب سانهى دكهن. وسا دياره ژى كو نيرموكيا د بنياتدا دموونى فهريژهكا زينگهه و پهرومردى يه، ههكهر مروڤهك سهردمريى دگهل هاتهكرن وهك نيران دى يى نير بيت و يا بهروڤاژى ههردوسته. دبيزن ژى كو داياكى رولهكى ئيكجار گرنه ههيه د قى واريدها و ههكو كهيفا داياكى ب نازكى و نهرمى و سهردمريا مييانه يا زارووكى خو يى نير دهيت، ئەف زارووكه دى ب دموونى خو بيته مى و داياك نزانيت كو ئەف رهفتاره يا شاش و لهنگه و وى زارووكى د زوخينيت و وه دادنيت وهك نازداريهكى و پاشى ئەف سهردمريه دى بيته دستور و ئاوايى ژينا وى. ئەف زارووكه ژى دى كنجيت كچان ل بهر خو كهت و ياريكيت وان حهز ژى كهت و خو دوير نيخت ژ يارييت كوران و ههكو دچيته دناف كوميت كچان دا ئەو كچ وى ددمنه دگهل خو و دادن ئيك ژ خو و ههكو گههشته ژى ۵ ساليى دى حهزكهت بهيت گازيكرن ب نافهكى كچان و ههكو دهمى قوتابخانى هات دى ئەو زارووك توشى كوممهكا بنپيكرنا بيت و زارووك ترانا پى دكهن و ئيدى كچ دگهل خو نادانن و كور ژ خو ناههژميرن، لهوا ژى دى پاشكهڤيت ل قوتابخانى و

كوردەك دناڤ ھەلبژارتیی

فیڤرکەری ھەلبژارتیی پیڤگەھشتیی سوید یاریکەری کورد و یانەیا کالمار ئیڤ ئیڤ دیاکو، ئیسماعیل بو نای ریزیت ھەلبژارتیی سوید داخوازکر و ل پیڤجشەمبیا بووری دەست ب ئیکەم ئیکەیا فیڤرکرنی کر.

دیاکو یاریکەرەکی ھیلا بەرمقانی یاری دکتە دی مینتە د تاقیکرنی دا ھەتا دوماھیا کەمپی، ئەوی بو ئستادیۆم کوردستان گۆتی،

كوردەك بو یاریکەری

ل دەستپیکە فی ھەمی، کورپی باژیری کەرکیکی و یانەیا شورته، شیرکو کەریم، ئیکەم ئیکەیا فیڤرکرنی دگەل تیما یانەیا فالنسیان یا فرەنسی کر، ئیک ژ یانەییڤ پشکدار د خولا پلا دو دا.

داخوازکرنا یاریکەری کورد بو یانەیا فالنسیان ھات، پشتی فیڤرکەری

بالیۆزی ئیراقی ل یۆنانستانی بو کۆبانی و شنگالی پشکداری ماراتونا ئەسینا بوو

د چوارچووڤهیی بزاف و چەلەکییت رفەندا کورد ل سەرانسەری دونیایی بو پیڤشچاڤکرنا روودانی شنگالی و کۆبانی بو خەلکی دونیایی، ل وەلاتی یۆنانستانی بالیۆزی ئیراقا فیدرال ل فی وەلاتی بوڕهان جاف پشکداری ماراتونا تاییەت بو کۆبانی و شنگالی بوو، دڤی ماراتونی دا ئەوا ب دریزاھیا ۴۲کم، وەکو پشتەقانیەکا مەعنەوی بوو ئەوی ب ئالایی کوردستانی ب سۆتیڤ خۆڤەکری، ئەڤ پیڤنگاڤە بوو جەڤ دلخۆشیا لیزنەیا سەرپەرشت و جەماومری ب پشتەقانییا بالیۆزی ئیراقی ل یۆنانستانی.

میسیی کوردستانی بوو یانەیا کە ئیتالی داخوازرکیە

یار سەعید یی بناڤ و دەنگ (میسیی کەرکیکی و کوردستانی) دوھی بەر ب باژیری میلانو یی ئیتالی بریکەڤت، ژبو پشکداری د تاقیکرنی تاییەت بیڤ خاندنگەھا یانەیا ئەی سی میلان یا تەپایی بو یاریکەریڤ بشکوژ. سەعید کاکەیی بابی یاری بو دەزگەھیڤ رۆژنامەقانی دیارکر کو ل سەر داخوازا یانەیا ئەی سی میلان ئەڤرۆ یار دی دەست ب تاقیکرنیڤ تاییەت بیڤ تەپایی بو ھینەکر، بەری چ بریار ل سەر وەرگرتنا وی بەینەدان و گۆت ژ ی بەرپەرسیڤ سپۆری ل یانەیا میلان پشتی پارچە فیڤیۆیەکا وی دیتین کەیفخۆشیا خۆ دیارکرنە کو یاریکەرەکی خودان شیان یی بەھرمەندە و بەیقیڤنە کو دی ھینتە وەرگرتن، ھەروسا ئەم ژ ی د پشتراستین دی ھینتە وەرگرتن.

سپۆری ب بهرتهنگافیا دراقی قه خاترا خو ژ ۲۰۱۴ ئی خواست

مههمەد علی

وهكو ديار پشتی برپارا حكوممهتا ئيراقی ب راوستاندنا بۆدجهیی سالانه بۆ كوردستانی بۆ تهگهري وئ ئيكي ههر ژ دهستيكا ههيشا ئادارا بووری، ئاریشهیی دارایی ل تهف گههیت ژيانی بگريت ژ وانا سپۆر بوويه ياکو تهخهكا مهزن يا سپۆرفان و ئيکهتی و يانهيان، زیان ب وان كهفتییه، ديسان چهندين بزاف و پرۆژمییت سپۆری هاته راوستاندن، پینهقییت يانهیی و هكو بییت: ئامیدی، گاره، ئاکری، سیمیل وشيخان و هندمکیت دی زيانقیکهفتییت ئيکی بوون دقئ تهنگافییدا، يانهيا ئامیدی ئەوا د دانئ بۆريدا شيای دياریی قوئیبۆلی، باسکتبۆلی، تهپا دستي، پايسکلان و هندمک يارییت دی، پشكداریی سهرههراز بکهن، نهخاسم ياریيا پايسکلان ئەويت د قارمانییت ئەرمبی دا ریزیت پيشی بدستخوئنهينايی، ههتا ئەف ساله ژي شيابوون ههمان قهریژ يا پايسکلان بدستخوئنهينين، بهلی قهيرانا دارایی ههمی هيشی و خوزییت كور و كچیت يانهيا ئامیدی تیکدان، سهرباری گازییت کارگيریا ئامیدی ژ بهرپرسیت سپۆری ژبۆ پشتهفانیا وان، بهلی ههبوونا تهنگافیا دارایی يا تهف كوردستان قهگرتی، بهرپرسیت سپۆری ژي نهچاربکهن ئەو چهلهکییت خو بهیلن ههلاويستی، ل بیرامهيه ل دهسپيكا تيرمهها بۆری قهریژا قئ تهنگافی لژنهيا ئۆلۆمپيا كوردستانی برپاردا ههمی بزاف و چهلهکی بهینه راوستاندن، ژبهركول دويف ئاخستنی وان ئەوان شيان نين پشتهفانیا چو چهلهکیان بکهن، ههروهسا ریشهبهريا گشتی يا سپۆری ژي ههر ئەو سیر ههبوو دهمی ديارکری كو دشیان دانينه پشتهفانیا يانهيان بکهن، ژبلی سلفا ههيقانه ئەو ژي گيروبو، تنئ دههقییت بۆريدا ژنوی يا ههقییت تيرمههي و تهباخي ل سهر يانهيان ب ۵۰٪ پارقهکرين، پینهقییت ئەف تهنگافيه بۆ تهگه زحمهتا هندمک يانهيان ئەويت خو بهرههفکرين بۆ هندمک قههرمانيان بهر ئاقئ بچیت، بهلی بلا ژبیرا مه نهچیت کوی ئ ل پشت قئ ههمی دۆژمنییت مه تهگهريت سهرمکی بوون و خهئا وان خرابکرن و تیکدانا پيشکهفتنا ملهتی وهلاتئ مه بۆ دههمی بياقاندنا، بهلی خۆراگريا مه ههر ژ ياریکهه و يانه و ئيکهتی و ههر وهلاتيهک بۆ ریکر ل هههمهري خهونییت وان بییت خرابکرن بنیاتی كوردستانی، ههرچهنده زیان ههبوون، بهلی خۆراگری و کارکرن رژد شيان يانهیییت مه و ههر ئالييهکی ديتر خو ل بهر قئ چهندي بگريت، سالا ۲۰۱۴ ئی ببوو سالا شهري چهکی و هناقئ (دمرونی) دژی دۆژمنان، ل سالا ۲۰۱۴ سپۆری خاترا خو ژي خواست ب تهنگافیا دارایی قهن ب هيقيا هندي بۆ سالا نوی ۲۰۱۵ ئی ب چافرونی و ب هيشییت مهزن و كهيفخووشي دياریی و ملهتی مه سهربهخوبییت.

سوید دایه

پهخوشحالم بۆ ئاف ریزیت ههلبزرتی سوید هاتمه داخوازکرن و تهقه ژي ژ قهریژا وئ یه بازا من ژ ههژی ههلبزرتی سویده، ئەز قئ دهلیقی دی ب گرنگی زانم و جهی باوهریی بهم.

دیاکول ۱۹۹۸ ئی ل باژیری روومادی ژ دایکبوویه و دویفدا هاتینه باشووری كوردستانی و د ژي پینج سالییدا بهر ب وهلاتئ سوید چووینه و ههتا نوکه ل ویری دخۆجهن.

ئالنسیان یا فرهنسی

يانهيا فرهنسی دويشچۆن ل سهر شيانییت وی د مۆندیالا جيهانی یا پيگههشتیان و خولا ئيراقی دا کری، ههرچهنده گازیکرن وی گيروبوو ئەوا ژبهه تهگهريت نه هاتنا فيزمی. شیرکو کهریم دی بۆ ههيامی زیدمتر ژ دو حهفتیان ل بن تاقیکرنی بیت بهری چو ههقهست دگهل بهینه ئیمزاکرن.

تشتيڪي متنو. ۱.

دهمزان ئيسماعيل گهره گوهي

قه سره کا لسه ري گري
تهيره كي دنا قدا مري

****

قه سره کا بي دهري يه
نه زداري و نه ژبهري يه

****

بهري نه قي ده مي چووي
نه و قه سرا ژتهيره كي بووي

****

ژسه رقه سپي و ژنا قدا زهره
بي کولهك و په نجه ره

****

پشتي ده مه كي ديار
تهير لسه دروينيته خار

****

نه و قه سر ديپتف تهيره
مانه تشته كي سهيره !؟

****

ژبه رسقيت خواري نيڪه
نه و سيڦه يانثري هيڪه..؟

صفتي: پيسه مدي

هەر بهرەك ل جهی فو یی ب قەدرە

شرین ئەمەد مزویری

باژیڕەكی جوان، ریل و دارستانەكا بچویك، سی شتلیت دار سیقان لی هەبوون، دو شتل مەزن بوون، یا دی یا بچووك بوو و هەر سی پیکشه د دلخۆش بوون، بەلی كهیفا وان گەلەك نەقەكیشا، ژ بەر داربەرەك هات و ئەوا بچویك ژ وان دویرەك، ئانكو بری و جهی وی گوهۆری و بره جەهەكی دیتەر، هەر دو بیت دیتەر ب خەمكەفتن، ژ بەر دویربوونا بچویكا وان، یا بچویك ژ ی دامایی بوو. دەم ب سەر وی قە هات، پاییز، زقستان، بهار، هاقین. بەلی ئەو وەكی خو ما، مەزن نەبوو و نە دشیا خو ل بەر بارانان بگریت و هەقالیت دەوربەریت وی سیقیت وی دسۆر تقی و د بلند بوون. یا بچویك هەر دا بیژیت: هەكە مرۆف د من گەهشتبانه، ئەز ل دەف دایابییت من پانەدكرم... جهی من یی باش بوو و ل ویژی شین ببووم، چەند سال بۆرین و رۆژ بو رۆژی لاواز دبوو و بەلگیت وی زمر دبوون و ل كیمی ددەت، چەند سال بۆرین بەلگیت وی هەر دویری و زقستان هاتەقە، هرپوبا و بارانیت ب هیژ هاتن و ئەو تۆقی ژ ی دویری د گەل هرپوبای چوون، بره دارستانا شتلا بچویك لی دژیا، ئەو تۆف گەلەك نیژیکی دەیباییت وی بوو، ل رۆژەكا خویش و جان و بهارەكا كەسك، ئەو تۆقی شتلا بچویك ب سەرکەفتن و بوونە گەلەك شتلیت جان و بهیژ كەفتن و مەزن بوون و بەرهەمدان و سیقیت مەزن پیقە هاتن و گەلەك داریت جان ژ ی چیبوون و دەیباییت شتلا بچویك گەلەك پی خویش بوون ژبەرکو ئەو دار ژ تۆقی زارویا وان بوو، بەلی بمخابنیقە شتلا بچویك هەشك و بەر ب نەمانی چوو.

ئەقجا راستە ئەو نەمامك هەشك بوو و چوو، بەلی یا باش ئەو بوو گەلەك دار ژ ی درستبوون. ئانكو مرۆف بزانیت هەر بهرەك ل جهی خو یی ب قەدرە.

خیانهتا هه‌فژینی.. ئەگەر و چاره

د قان چەند سالیټ دوماهیکی دا گەلەك ئاریشیټ هه‌فژینی پەیدا دبن و گەهشتیه بازیټ بلند و ئەفه سەخلەتە گەلەك فەریژیټ نەباش دگەل خۆدا دینیت و دبیتە سەدەما تیکچوونا پیروزترین پەیوهندی د ژيانا مروقی دا کو ئەو ژى هه‌فژینی یه، داکو زیده‌تر چیره بهیته رونکرن مه ب فەر دیت کو خو بگه‌هینینه هنافناس ژفان هاشم د قى دیداری دا دیتنیټ وی وەرگرین.

سەیران شیڤو

خیانەت چیه و خیانەتا هه‌فژینی چ رامان ددەت..؟
 *ئەگەر ل دەستیکی خیانەتی وهکی تیگه‌ه وەرگرین، دی شیین بیژین کو خیانەت ئانکو رهفتارا شکاندنا دیواریت باومری و زیده‌گافیا وان بنیاتانە ئەویټ پیش ومخت دناقبەرا کەسان، یان کومان دا کومشەبوین، بەلی ئەگەر ئەم ل بن روناها تیگه‌هی خیانەتی، خیانەتا هه‌فژینی بدمینه نیاسین، ئەم دشیین بیژین خیانەتا هه‌فژینی رهفتارا زیده‌گافیا هه‌قبەستا پیروزا ژيانا هه‌فژینی یه، ئەوا دناقبەرا هەردو ئالیاندا هاتیه ئیمزاکرن و ب باومری و حەزا خو بریار ل سەر دای، ژبەر قى ئیکی دما ئالیەك خیانەتی ل یی دی دکەت، رامانا وی ئەوه یی بی ریزی بەرامبەری باومری و بریارا خو دکەت و یی کریارهکی بو هەلوەشاندا ژینگه‌ها مالباتی ددەت، ئەو تیگه‌هی پیروزی ژيانا هه‌فژینی ل سەر هاتیه داریتن ئیدی چ رامانا پیروزی ل سەر نامینیت، هەمی ئاراسته خو د خانا قاریبونی دا دبین، لەوا هەلگریټ قان رەنگه کریاران دهیته نیاسین ب کەسایهتیټ لاواز د چارچوقی ژيانا هه‌فژینی دا.
 د چ مەرجاندا زەلام خیانەتی ل ژيانا

هه‌فژینی دکەت..؟

* گەلەك فاکتەر هەنە کو دبنە پالەمر بو زەلامی کو هزریټ خیانەتا هه‌فژینی ل دەف پەیدا بین، ژوان دەما ژن پیتە ی ب پاقری و جوانیا خو نەدەت، چمکی جوانی و پاقری هەستیټ خوش د هیلینا هه‌فژینی دا پەیدا دکەت و پەیوهندیا ب هیژتر لی دکەت، یان ئەگەر رهوشەنبیری و تاشاندنا مالی نه د بازەکا باش دا بیت، دما دانوستاندنی ل سەر ئالوزیه‌کا د ناف مالیدا دکەن و ئەتەکیټ دانوستاندنی نەزانن، لیك تینه‌گەشتەك چیدبیت و بقی رەنگی ئەگەر ئالوزی د ناقبەرا واندا زیده‌بوون و نه هاتە چاره‌کرن و لی نەگرتنی جهی خو د ژینگه‌ها واندا نەکر، ل قیره دی هەست و سوزیټ وان ساریبونهکی ب خوقه بینن، ئەف چەندەژی دبیتە پالەمرەك کو زەلام هزر د هەبوئا هەست و سوزیټ جهگرا دکەت، هەروەسا د جفاکی مەدا گەلەك پیتە ب زیده‌بوئا زاروکان دهیته دان و نەخاسمه ژن گەلەك پیقه دهیته گریدان، یان هەبوئا روتینه‌کا زیده د مالی دا، هەروەسا ئەو بنیاتی ژيانا هه‌فژینی ل سەر هاتیه ئافاکرن و فاکتەرەکی سەرپشک ئالوزیټ سکسینه ئەوین دناقبەرا ژن و میراندا چیدبن، ژبەر نەبوئا رهوشەنبیریا سکسی ژبو

چاوانیا تیرکنا پیدفیټ هنافی و فیزیکی، ژبەر قان ئەگەر ان هەستی خیانەتی ل دەف کەسی چیدبیت و و مراری دکەت ئەگەر چاره بو نەهیتە کرن.

چ جوداهی دناقبەرا خیانەتا هەست و سۆز و خیانەتا فیزیکی دا هەیه..؟
 *هەست و سۆز ستوینا پاراستنا کەلها هه‌فژینی یه و سوتگه‌ها بەردموامیا پیکه مانى یه و سەرۆکانیا بەختەومری یه، خۆزایی مروقی ب قى رەنگیه، پیدفی یا ب هەست و سۆزان هەمی، هەردەما هەست و سۆز دناقبەرا هه‌فژینان دا لاوازبوون، یان نەمان، دی پالەمرەك د هنافیټ مروقیدا چیبیت و دی ل هەست و سۆزین جهگر گهریت بو تریکنا وی قالاتی، ل دویش قى هه‌فکیشا مه گوتی خیانەتا هەست و سۆزا چ ل دەف زەلامی بیت، یان ژنی پینگاڤه‌که و نیزیك بۆنه‌که بو خیانەتا فیزیکی، د هەمان دەما ئەگەر ئەم هه‌فکیشی بەروقازی بکەین دەما خیانەتا فیزیکی دهیته کرن، هەست و سۆزیټ هه‌فژینی لاواز دبن و ل دوماهی سوتگه‌ها بەردموامیا هه‌فژینی نامینیت و دی د هەردو رویانقە پیروزا هه‌فژینی هیته ژ دەستدان.

-بوچی زەلام بارا پتر ماضی ددەنه خو کو خیانەتا هه‌فژینی بکەن..؟

بؤ خو چيکته و مافي دمه خو
خيانهتي بکته و هزر دکته کو
بي تولفه کرنی دکته، قوناغا دووی
ههست پیکرنا خيانهتا ههقرینیی
یه دقئ قوناغیدا جهگره کی بؤ
تیرکرن پیدقییت خو بیته تهقینیی
دینیت و ههستییت خو دگهل
دگوهوریت و چهند نیزیکی
ههستییت تهقینا جهگر دیت هند
ژ ههست و سوزیت ههقرینیی دویر
دکتهقیت، قوناغا سیی کرنا کیرارا
خيانهتا ههقرینیی یه ژلایی فیزیکی
قه، تهگر تهم ب دویرگهههکا
سایکولوژی قه بهری خو بدمینه فان
ههرسی قوناغا دکتهواریدا ههرسی
ژی دکهقنه دخانا خيانهتی دا، چمکی
ههر ئیک تمامکهر یا دی یه.

-دمی پیدقی کو خو ژ ئاریشیت
وسا دویربکهن، رولی ژنی تیدا
چیه..؟

-ل دست پیکي یا گرنکه ژن
د تهرزی کهسینیا ههقرینیی خو
بگههیت و بزانت ههلهچونیت وی د
چاوانه و بزانت ب چ تشت توره دیت
و ب کیژان کهیف خوش دیت،
ههروهسا خالیته ب هیژ و لاوازیت وی
بزانت و وهکی هه قه بیل بکته،
ریژی ل بوچونیت ههقرینیی خو بگریته
و ئالوزیان ل سهر بنیاتی دانوستاندنی
چاره بکهن، ههردهم پشتهقانی زهلامی
خو بیت دمه ل کاری دهیته مال،
پیدقی ب تهناهی و هیژی ههیه، ژنا
زیرهک ههردهم ژینگهههکی بو
زهلام و مالا خو پهیدا دکته کو
ههردهم جهی هه مبیژا زهلامی بیت
و زیرهکییت راکیشانا ههست و
سوزیت زهلامی ل دمه ههنه و یا ل
زهلامی خو ههشیاره دزانت ل کیش
دمی پیدقی ب چ ههیه و نا هیلیت چ
قالاتییت هناقئ ل دمه پهیدا بین

کو کیرارهکه ل ل دویف بیاقئ
جفاکی کهس فیتر دبیت، چ ژن
بیت، یان زهلام و بارا پتر یا گریدایه
ب سایکولوجیا کهسی قه و تهو
کاودانیت هناقئ تهویت کهس
تیدا دمریابوی ژ گری و گقاشتن
و ئالوزییت هناقئ د قوناغیت جودا
بیته ژیانئ دا، ئانکو ومراربؤنا هناقئ
(نفسی) ژلایی سکسی قه تهگر
د قوناغیت خو بیته درستدا دمریاس
نه بیته تهو کهس یی روی بروی
وی چندی یه کو خيانهتا ههقرینیی
بکته.

-دما کو کهسهک خيانهتا ههقرینیی
دکته، ههست ب چ دکته دمه
هزر د مالا خودا دکته..؟

* بیخش د بؤرینا دمهیدا ههست ب
گونههی دکته، بهرامبهر مالا خو
و خو کییم دینیت دمه هزر دکته
بی ریژی یا بهرامبهر پیروزی ههقرینیی
کری، تهو هیژ و باومریا دناف مالیدا
ههی د چاقیت ویدا لاواز دیت ههتا
کیتجی ل تیکهههلیت وی بیته
جفاکی دکته و پیگههی وی خو
د نزمترین بازدا دینیت، ههردهم د دو
دلیی دا دزیت و هزریت وی پهرش
و بهلاقهنه، و ل دوماهیی خو د
کهسینیهکا لاوازا دینیت.

-چ جوداهی ههیه دمه کو زهلام
خيانهتا ههقرینیی بکته، یان هزر
تیدا بکته..؟

* هزرکرن د خيانهتا ههقرینیی دا
قوناغا دست پیکي یا کرنا کیرارا
خيانهتی یه، چمکی کرنا پروسیسا
خيانهتا ههقرینیی د سی قوناغاندا
دمریاب دیت، یا ئیکي هزرکرنه ل
سهر قه دیتا هندهک هیجهتا و پهیدا بؤنا
هندهک هزریت نهباش ل سهر ههقرینیا
وی ل جهی کو ئالوزییت خو بیته
ههقرینیی چاره بکته، دی باومریی

* ل ژیر کیتجا وان قوناغیت جودا
بیته جفاکی مه تیدا دمریابوی
ژلایی سیاسی، ئاینی، کلتوری،
فیترکرنی، کریکاری، کهسینیا
کهسی کورد یا ئاقابوی و چ ژ فان
قوناغا تاکو نوکه د بنهجه نه بؤینه
کو تهناهییهکی ب خوفه ببینیت،
ههردهم یا د گوهورینان دا، ژبهرقئ
چندی تهگر د جفاکهکی دا
تهف قوناغیت مه گوتی د راستیایی
نه بن! کهسینیا کهسی وی جفاکی
ژی ب تهرزهکی ساخلم نا گههیت
و دی ومرارهکا جفاکی یا فالنجی
چییت ژبو هندهک دویرگهه و
تیگههیته جفاکی، د جفاکی مهدا
جوداهیا دناقبهرا ژنی و میری یا د ژیر
باندؤرا فان تیگههاندا دمریابوی،
کهسینیا زهلامی یا زالکری ل
سهر یا ژنی و بریار و دمهسلات د
دستی زهلامی دابؤ ژبهر قئ تهگر
زهلام خيانهتا ههقرینیی بکته ژنی د
تیگههی جفاکی دا (زهلامه یی سهر
کوله!) لی تهگر د ههمان دمهدا ژن
خيانهتی بکته گونههه و نامیسه
و گونههباریه، بهلی د راستی دا ج
جوداهی نینه ژلایی هناقئ و فیزیکی
قه، خيانهتا ههقرینیی کیرارهکه
خو د خانا قاریبونئ دا دینیت و
قاریبونئ نه خوشیه.

- ههمی کاریت زهلام پی رادبیت
د خيانهتا ههقرینیی دا ب رازیبؤنا
وی یه و ههر لومه ژنی ژ ههقرینیا وی
دهیته کرن، سهدم چنه..؟

* چ پیقهر نینن کو دیار بکته
ههمی کاری خيانهتا ههقرینیی زهلام
پی رادبیت، یان تهو گونههباری
سهرپشکه، تهفه ژ جفاکهکی
بؤ جفاکهکی و ژ دمهکی بؤ
دومهکی و کلتورهکی بؤ ئیکي
دی جودایه، بهلی تهم د شیین بیژین

کچ ب رہنگہ کی قہشارتی و نہ پھنی دھینہ سنہ تکر

نہف بابہ تہ دبیت ل دمقہرا بہمدینان نہہیتہ کرن، بہلی ژتیت سنہ تکر ل ناٹ دھوکی ہنہ و ہہست ب نہبوونا خو دکرن دجھاکی دا، لہوا ژی دگل ہندی دو ژن بہحسی رموشا خو دکرن دمہی ل بچویکاتی ہاتینہ سنہ تکر و نہو کہفتینہ درموشہکا نہ ل باردا و تاکو نوکہ ژی نہو توشی دلتنہگی بووینہ و قہستا نوژدارا ژی کریہ بہلی چارہ بو وان نینہ.

دھوک، ہیفہ دوسکی

عہیشا یا ۴۱ سالی، بہحس ل ہندی دکہت کو ٹہو ڈڑی چار پینچ سالی دا ہاتیہ سنہ تکر و ل وی دمہی تا نوکہ ٹہو کہفتیہ درموشہکا نہباش دا و تاکو نوکہ ژی ل دویف گوٹتا وی ہہستیت وی د مرینہ و ٹہو ہہست ب تاما ژیانے ناکہت.

عہیشا پستی ناخینکہکا دریز دبیژت بیست سالیٹ بی ہہفژینی و ہیشتا روژہکی ژی من ہہست نہکریہ کو ٹہو پیدفی زہلامی مہ، پاشی گوٹ: دا بچم و بہحسی مژارا خو بکہم ل دمہی کو ٹہو بچویک و نوکہ، ل وی دمہی ٹہو ل کولانی بووم و دمیکا من گازی من کر و گوٹ و مرہ بخو شرینا، ژلایہکی دیکہ ژی عہیشا دبیژت ٹہو و ہہر سی خویشکیٹ من ریزکرین و ٹہم ہہر سی دتیک دمدا ہاتیہ سنہ تکر، پستی وی روژی ٹہو ژنہ ل بہر چاقیت من وکو کہسہکا درمنہ، بہلی ہات، عہیشا جارہکا دی بہحس دکہت کو دمہی ٹہو ہاتینہ سنہ تکر و ٹہو ب ناٹا خوئی ہاتینہ دہرمانکر، سی روژا ٹہو برین دناٹا خوئی دا بوو، بہلی پستی ہینگی ژنا ناٹبری گوٹ: کچیت تاخی مہ ہہمی ہاتہ سنہ تکر و

دمیک و بابیٹ مہ دگوت ٹہو کچا نہہیتہ سنہ تکر ناٹا دمستی وی یا حہرامہ و نابیت دمالی دا خاری چیکہت.

دکوڑیہکی دی خانما ناٹبری دبیژت تستی بالکیش ٹہوہ کو ہیشتا ٹہف سنہ تکر نہ یا بہردہوامہ و پی دحہسم گہلہک کچیت دی بیٹ بی گوٹہہ دکہفہ بہر فی سنہ تکر و چ قانونیت پەرلہمانی نہشین فی بریاری بیرین، چمکی ہندہک دمقہران باومریا پی ہہی و پیروز دبین، دسہر ہندی را ژی عہیشای گوٹ تستی کو ٹہم بیزار کرین دمہی ژنہک ل دمہی مہ دبیژت حہزژیکر، یان خوشیا ہہفژینی و یان ٹہف بابہتیت گریڈای دناٹبہرا ہہفژینان، دا راستی مہ چ ہہست بو قان مہسہلا نین و چجار ژی حہزا مہ بو سکسی نہچویہ ژبہر ٹہو پارچا ہہستیارا ژنی دہیتہ ژیقہکر و نوکہ دلی مہ یی مریہ بو بہرانبہر زہلامی و ل دور شویکرنا مہ ژی ب تتی عہدہتہک بو و مہ باومری ژی ب زہلامان نینہ، چمکی زہلامان ٹہفہ یا ب سہری مہ ٹینای و دگوت ٹہگہر کچ نہہیتہ سنہ تکر دی کچہکا ہار بیت و دی خو توشی ناریشیت رموشتی کہت و دویر نینہ

پیل توخیبان دانیت، زیدہباری فی چہندی ژی مہ خو گہہاندہ ژنہکا دی ژی کو ٹہو ژی ژبہر نہبوونا ہہستا ہہفژینی چہندین سالہ شو نہکری و خازگینیٹ وی بہردہوام دھین، بہلی گوٹ دمہی ٹہو زہلامان دبینم حہز ناکہم سہردہری دگل بکہم، چمکی من کہیف پی ناہیت، ناٹبری ب کہنیہکا دریز گوٹ باشہ ما فہرہ شویکر و ہہفژینی ہہبیت..؟ پاشی بہرستی ددہت و گوٹ دمہی من زانی دی ل پەرلہمانی بہحسی سنہ تکر ہیٹہکر و مہکو مہندہوشی بو من، چمکی گہلہک ژنیت خودان دہستہلاتا دسنہ تکرینہ و مخابن کو ژنوی ہزر ل فی مژاری دہیتہ کرن، پستی ٹہف ستہما مہزن ل مہکری و دسہر ہندی را جہیت ہاقلدار چاقی خو لی دگرتن و ٹہف برینا ٹہندامی سکسی یی کچی نہ تہتہکی بچویکہ و خوژایہ ژبہرکو دژواری ل دمہی مہ پیدابوویہ و ٹہم توشی گریٹ ہناقی (دہرونی) بیٹ لاواز بووینہ و ہہستیت مہ ہاتینہ ژ دمستدان و ہیشتا کچیت گہلہک دمقہران یی دفی نہخوشی دا و کہسیت دہوروبہریٹ وان دبیزن ٹہو کچا نہہیتہ سنہ تکر دقیت نہچیتہ دناٹ جھاکی دا، چمکی دویر نینہ ٹہو کچہ دہارین و خو توشی کریاریٹ سکسی بیٹ ب ترس بکہن.

ناٹری/ بو زانینا خویندمقانان ٹہف ہہردو ژنہ، نہ خہلکی پاریزگہا دھوکی نہ، بہلی ل ناٹہندا باڑیری دھوکی ڈژین..

مالباتا دلخوش چاوا دهیته ئاڤاکرن

سه‌ردار هیئتوتی

جفاک پیکدهیته ژ کومه‌کا خیزانان کو ب هه‌قرا دی شین بو به‌ره‌ف پیشقه‌برنا فی جفاکی یان به‌روفاژی کاربکهن. لی ته‌گهر خیزان لسهر چه‌ندین ستینین بهیز هاته ئاڤاکرن کو تیدا ههر ههموو ریژی ژ ئیک بگرن و ب شیوه‌کی سهرده‌مانه ره‌فتاری دگهل ئیک بکهن جفاکی ههره پیشکه‌فتی دی هیته ئاڤاکرن، لی وه‌ک هاتیه دیارکرن کو جفاک ژ کومه‌کا خیزانا پیک دهیته ته‌گهر باس ژ ئاڤاکرن خیزانی بکهن کانی چاوا دی شین خیزانه‌کا به‌خته‌ومر ئاڤاکه‌ین دقیت دسه‌ری دا و بسهر سیسته‌مه‌کی سهرده‌مانه، ریگ بو ههر دوو لایه‌نین ئاڤاکرنی (کور و کچ) ا بهیته خوشکرن کو ته‌و بریاری لسهر ئاڤاکرن ژیا نا خو بدن، چونکی ژیا نا وانه نه‌ک دایک و باب یان که‌سانین نیژیک د بریاری دا بالا ده‌ست بن، چونکی د سهرده‌مین که‌فن دا بی کو کور و کچ ئیک دوو بینن و بگه‌هنه ریکه‌فته‌کی بو ئاڤاکرن خیزانی بریار د ده‌ستی مه‌زناندا بوو و دا ل ئیک هیته ماره‌کرن، له‌ورا گه‌له‌ک جارن ئاریشین گه‌له‌ک مه‌زن په‌یدا دبوون و هند جارن ته‌ف ئاریشه گه‌هشتینه ئاستی کوشتی ژی، ژبه‌ر هندی دقیت ریگ بو کور و

کچا بهیته خوشکرن دا کو ته‌و بن بریار دهرین ژیا نا خو و دا چ جارن نه‌که‌فته د چ شاشیه‌کا ئالوزدا و ناکوکی دناقه‌را وان دا په‌یدا نه‌بیت ژ به‌ر هندی و ژ بوی ئاڤاکرن خیزانه‌کا به‌خته‌ومر دقیت بزاین کانی چ پینگاڤ گه‌له‌ک د پیدفینه.

د سه‌ری دا ته‌و کور و کچین کو بریاری ددن خیزانه‌کا به‌خته‌ومر و پری که‌یف و شادی ئاڤا بکهن دقیت د لایه‌نی هزری دا گه‌له‌ک نیژیکی ئیک بن و ریژ ژ بریار و هزری ئیک بگرن دا کو پاشه‌روژه‌کا گه‌ش بو ژیا نا خو ئاڤا کهن، نه‌ک به‌روفاژی هزرا ئیک بن و کار ل دژی خواسته‌کین هه‌ف بکهن.

ته‌فه ژ لایه‌کی و ژ لایه‌کی دیتر دقیت قان ههر دوو توخمین ئاڤاکه‌رین خیزانی باومری ب خو هه‌بیت کو دشین مل ب ملی هه‌ف کار بو گه‌ره‌نتی کرنا ژیا نه‌کا خوش بکهن و دی شین ری ب ری ههر ئاریشه و ئاسته‌نگه‌کی راوستن و نابیت ده‌لیقی بدنه‌ چ که‌سه‌کی کو مایی خو د ژیا نا واند بکهن، هه‌رومه‌سا دقیت ههر دووکان واته (ژن و می‌ر) باومریه‌کا باش و تمام ب هیژ و شیانین ئیک هه‌بیت، چونکی باومری کلیلا سه‌رکه‌فتنا ژیا نی یه.

هزری و هه‌که‌ف و باومری ژ خالین ئاڤاکه‌رین خیزانه‌کا

به‌خته‌ومرن، لی ده‌مان دم دا ژی دانوستاندن و گه‌نگه‌شه و ل هه‌ف گه‌هشتن ژی مل ب ملی هزر و باومریته، چونکی ته‌گهر ژن و می‌ر لسهر بابته‌کی گری‌دای ژیا نا وان دانوستاندنی بکهن بی کو ئیک ژ ههر دوو لایه‌نان توره ببیت چ پینه‌فتی دی شین گه‌هنه ئارمانجا خو.

لی‌بورینی ژی گه‌له‌ک کارتیکرنا خو هه‌یه دژیا نا هه‌قبه‌ش دا ژ به‌ر فی چه‌ندی یا فه‌ره لسهر زه‌لامی کو ب شیوه‌کی سهرده‌مانه ره‌فتاری دگهل هه‌قزینا خو بکهن و زیده گفاشتن لسهر وی په‌یدا نه‌کهن و د هه‌مان دم دا ژی دقیت ژن ریژه‌کا مه‌زن ژ هه‌قزینی خو بگریته.

دیرکه‌فتن ژ مایته‌کرنا دناف ژیا نا هه‌قبه‌ش دا خاله‌کا بهیزه ژ بوی ئاڤاکرن خیزانه‌کا به‌خته‌ومر، له‌ورا یا فه‌ره ژن و می‌ر ریکی نه‌دن چ جارمکی که‌سه‌ک ده‌ستی خو بیخه‌ته د ژیا نا واند و بلانی ژ بوی ههر ئاریشه‌کا خو ته‌و ل چارمیا بگهرن و بلانی ب ته‌رینی ژ ژیا نی بنیرن.

لی به‌ری قان ههموو خالین لسهری دقیت به‌راهیکی بریارا پیک ئینانا ژیا نا هه‌قبه‌ش دناقه‌را کور و کچی دا بهیته دان ههر دوو لایه‌ن گه‌له‌ک ب هویری ئیک بناسن و ب هه‌قرا هزرا بو ژیا نه‌کا پری شادی داریژن.

دره و دگھل زاروکان کینجیت خراب دویف خو دھیلیت

سہیدایہ کی زانینگہی: گھلہک جاران دھیباب زاروکیٹ خو پالددن کو فیڑی درهوا بن..!

دھمی پینگھاندنا جھاکی ل دھف زاروکی چئ دکن، یا فہرہ دھیباب سہرمدریہکا باش دگھل زاروکان بکن و فیڑی رموشتی باش بکن. ل دوور چارمیا درموئی دگھل زاروکیان ناقبری گوت: پیدقیہ ل سہر دھیبابان زاروکیٹ خو فیڑی جوداکرنی دنافہرا راستی و ٹاشوپئ دا بکن، درموئی دگھل زاروکی نہکن، پیدقیٹ زاروکی پھیدا بکن، ژبہرکو ہندہک جاران درمو کرن ژ ٹہگہری نہپھیدا کرنا قان پیدقیان چیدبن، لہوا پیدقیہ زاروکی بہیتہ ہشیارکرن دھمی درموئی دگھل، دقیت نہرماتی دگھل زاروکی بہیتہ ب کارئینان و تیکھہلیٹ دروست ٹہوا تہناہیا ہناقئ ل دھف پھیدا دگھت، نابیت دھیباب درمو ل دھف زاروکی بکن و بینہ میناکہک بو راستی گوتئ ل دھف زاروکان.

گھلہک ژ دھیبابان سوژی ددہنہ زاروکیٹ خو کو دھمی ژ مال دہر دکھفن، کو ہہر تشتہکی ٹہو دخوازن بو وان پھیدا بکن، بہلی ل دھمی زفرینی پتر ژ وان سوژا خو بجہ نائین و وی ہزری ناکہن کو وان درهوهکا سادہ دگھل زاروکیٹ خو کریہ و ہہر ژ بچوکیاتی ٹہوی فیڑ د کھنہ درهوی بیی کو ٹہو ہہست پی بکن.

ب: زار تھقی

یان من فلان تشت خوار و ٹہو چہندہ درموہ و دویرہ ژ راستی، زاروکیٹ چہندی دگھت داکو حہز و سوژیٹ دھیبابٹ خو بو خو راکیشیت، دھمی دھیباب پویتہی ب زاروکیٹ بکن، پتر ژ زاروکیٹ خو بیٹ دیتر، ہندہک جاران ژی ژبہرکو زاروکیٹ حہز ژ یاریان دگھت، لہوا درمویت وان د ٹاشوپینہ و دویرن ژ راستی، ژبہرکو حہز ژ یاریان دکن و درموژی دکن. ناقہاتی ہہرہوسا دیارکر: ٹہو زاروکیٹ فیڑی درموئی دھیت، دھمی مہزن ژی دھیت، چ بریکیت ٹیکسہر، یان، نہ ٹیکسہر، دی ہہر درمو کھتن، ٹہگہر ریکیٹ چارہکرنی بونہ بوون، چمکی گھلہک جاران مروقیٹ مہزن درموان دکن، ژ ٹہگہریٹ پالدمریٹ نہ ہست پی کری، دیسا گوتڑی: ٹہو کھسی درموئی دگھت، ہہردم درموشتہکی نہباش دایہ، ہہردم نہ دشیاندایہ بہرنگاریا کھتواری بگھت، لہوا درموئی کینجیت خراب ہنہ ل سہر کھسینیا مروقی و نہخاسمہ زاروکیان، کو باومری ب خو نامینیت و کھسینیاہکا لاواز ل دھف پھیدا دھیت.

ردوان بہرواری ٹہوژی خویاکر: دھیباب درمو دکن ل سہر زاروکیٹ خو، چ ب نہپہنی، یان ٹاشکرای بیت، چمکی ریکیٹ دروست و ساخلہمیا ہناقئ بکار نائین، لہوا

سہیدایہکی سکولا درونی ل زانینگہا دھوکی دھیت: زاروکیٹ ل مال فیڑی درموئی دھیت، گھلہک جاران دودلی ل دھف دھیبابان پھیدا نابیت دھمی زاروکیٹ درموئی دگھت، لہوا درموکرنا حالہتہکی نورمالہ ژبو ومرارکرنا زاروکیٹ ژلای ہناقئ و جھاکی قہ، چمکی د ژیی دنافہرا (۵_۴) سالی دہا، زاروکیٹ درمویت ٹاشوپئ دگھت، ژبہرکو حہز ل گوہدانا چيروکا دگھت و دھیبابا رولہکی مہزن ہہیہ د درموکرنی دا لدمف زاروکان، ژبہرکو دھیباب گھلہک جاران درموئی ل زاروکیٹ خو دکن، ژ ٹہگہری نہشیانا پھیدا کرنا پیدقیٹ زاروکیٹ خو، یان ژی نہ شیاینہ راستی بو زاروکیٹ خو ٹاشکرا بکن، ردوان بہرواری ٹہو سہیدایہ سکولا ہناقئہ (نفسی) ل زانینگہا دھوکی دیارکر: ژ ٹہگہری ترسی و سزادانا دھیبابان، یان سہیدایہ خو و پیخہمہت زاروکیٹ خو قورتال بگھت، دی درموئی کھت، لہوا پیدقیہ ل سہر دھیبابان دھمی زاروکیٹ راستی بیڑیت بہیتہ خہلاتکرن و نہہیتہ سزادان، لہوا پتریا وان زاروکیان درموان دکن بیٹ کو ہہست ب کیماسی دکن، چمکی دھمی زاروکیٹ یاری نہبن، دی بیڑیتہ ہہقالیٹ خو من گھلہک یاری بیٹ ہین، یان ٹہز چومہ فلان جہی،

چارەنقیسی تە دقی قوناغیدا و هشیاری خۆبە

چارە

قوتابیا هیژا، ئاریشا تە ئەووە کو ئەف کورە تە پاش
گوھ دەاقیژت، ئەگەر بو تە دزقرن تو حەز دکە
خۆ گەلەک پیقە گریدە و دەمی وی دکوژی، وەک تە
دیار کری ئەو پەیانیری و پەیانیری هەمی دەما و مەخت
نینە مروف دگەل باخسیت، دقیت تو بزانی کەنگی
ی قالا یە دا کو تو دگەل باخسی، ژبیر نەکە تو
شاگردا قوناغا دوازدیی و دقیت تو بخوینی دا
قەریژت باش بینی، تو دزانی قوناغا دوازدی، پاشەرۆژا
تە یە..؟ تە گوتی ئەزا زیرەکم، بەلی ژبیرنەکە
هەندەک جارا ئیک نمرە ژ هەمی، میناک یی خودانی
۵۰۰ نمرە دی چیتە کولیزەکی و یی ۴۹۹ نمرە
دی چیتە کولیزەکا دی، ئانکو ئیک نمرە دی
پاشەرۆژا مروقی گوهوریت، ژبیر نەکە تو خۆ
مژویلی ئەقینی بکە دی کینجا خۆ ل بازا تە یا
خواندنی کەت. خالا دی یا گرنگ زەلام حەز
ناکەت کچ خۆ گەلەک نیژیک بکەت، پتر خۆ
راگرە و ناف و رویمەتا خۆ ب پاریزە....

بەرسفدان، فەکولەری جفاکی عەبدولجەبار
عەبدوالرحمان

ئاریشه

کچەکا ۱۸ سالی بو کوقارا سیلاف دیژت:
ئەز شاگردا قوناغا ۱۲ ی بەرھەقیی مە، ئەفە بو
هەیامی ۴ هەیقایی ئەز حەز ژ گەنجەکی دکەم
کو ئەو ژی تەمەت منە و ئەو پەیانیری، لی نوکە
گەلەک یی ل گەل من هاتیە گوهورین ژبەرکو
بەری نوکە وی ژی حەز ژ من دکر و نوکە هەردەما
ئەز بیژمی دی هەجەتا گریت و دیژت ئەز ناگەم
و من کاری هەمی و هەردەم دیژت تو خۆ د من
ناگەهینی و من دقیت وەکو بەری بزقریت هەندەک
جارا دی حەفتیەک بۆریت ئەز ۵ خولەکا دگەل دناختم
و ئەز گەلەک هزرا دکەم مەژیی من یی ئالوزە و نزا
چ بکەم، هیقیە چارەبەکی بو من ببینن، بو زانین مە
بریکا فەیسبوکی ئیکدو نیاسیە و پتر ژ جارەکی
مە هەقدو دیتیە من نەقیت ئەز وی ژ دەستبەم چمکی
ژیانا من یا ب ویقە گریدایە، هیقیدارم نەبیژن بو خۆ
بخوینە، چمکی ئەز دخواندنا خۆدا یا سەرکەفتی مە،
بەس ریکەکی نیشا من بدەن کا دی چەوا وەکو بەری
زقریت..؟

هۆین دشیین ئاریشیت خۆ ب ریکا فی ئیمایلی رەوانە بکەن
Civaki_silav@yahoo.com

لېنەگرتىن

دەھژمارا بووریدا، ھەژمار (۱۰۰) و ل سەر جلدی ژ دەرفە یی سیلاف نەخشە یەکی کوردستانی ل سەر ھاتیە بە لاکرن و ل سەری نەخشە یی، ئانکو ژلایی ژۆری، ئالایەك ل سەرە و ئەو بخۆ نە ئالیی کورستانی یە و ب شاشی قە مایە ل سەر، داخازا لېنەگرتی ژ خویندەقانییت خوششیتی سیلاف دکەین، دکەل قەدرگرتییت مە بو وە ھەمیان.

پشتی ۱۰ سالان و پەیدا بوونا ۶ زارۆکان دەردکەفن خویشک و برا

چەندین سالبوون ژن و میڕمکیت بەرازیلی، ھەر ئیک ژلایی خوڤە ل دایکا خو دگەریان و دقیا تشتەکی و سالوختەکی ژی بزنان و بیی کو بزنان ھەردو کور و کچییت ئیک دایکن. ل دویف راپورتەکا دەیل میلا بریتانی، ئەدریانا ۲۹ سالی و ھەقزینی خو لیدریانو یی ۲۷ سالی بو ھەمیا ۱۰ سالان بوو پیکفە دژیان و ببوونە دایک و بابییت ۶ زارۆکان و ئەف ژن و میڕە قیانا لیگەریانا دایکیت خو بو ئیک و دو دیار دکەن و ناقی دایکا ھەردویا ژی ماریایە و لیدریانو دبیژیت ناقی دایکا من ماریایە و دبیژیت ئەو یی ئیک سالی بوو دەمی دایکا وی ھاتیە بەردان و ل دەف بابی خو مای و پشتی گەلەك لی گەریان و دویشچوونان ئەدریانا دایکا خو دینیتەفە و دایکا وی دبیژیتی من کورەك ژی ھەبوو ناقی وی لیدریانویە و پاشی کوری وی دمردکەفیت لیدریانو یی ھەقزینی ئەدریانی و دبیژیتە دایکا خو نزانم دی ب چ رەنگ قی چەندی بیژمە لیدریانوی و نزانم ئەو دی چ کەت و من ئەو ژ دلی خو دقیت و ھەژ وی دکەم و من دقیت ھەر بمینیت ھەقزینی من و ب تسی مرن دشییت مە ژئیکفەکەت و ئەفە قەدمرا خودی یە و نە ب دەستی مە یە و ھیشتا ئەف تاریشا وان مایەفە و ب دوماھیک نەھاتیە.

بـ و رچ

کیقراالە: دکەل ھەقلا خو یی نەرم و ھەلیم بە و ھندەک شولا دویف بەردە و باوەریی بدی.

کافر: بزاقی بکەن دئیک و دو بگەھن و ئالوزییت ناقفودا مەزنتر لی نەکەن.

شیر: تو یی خوڤش باوەری، ھشیارى پاریت خو بە داکو ژ دەستی تە نەچن.

گا: قان ھەياما فەونیت تە ب لەز یی بچە دەین، لەزی بکە بو خو بھکرا وان.

کچ: ھندەک جاران ئەو ل بەر دەفی تە ددەت و نەھیلیت تو باقشی، بیژە خوشتقیا خو ئەفە یا دروست نینە و بلا وەنەکەت.

جیمک: بازار بازارى ئیکى یە، دەمی دەھیت و تە دقازیت، نە بیژە نە و قی دەلیقی ژ دەستی خو نەکە.

ژنهکی شوی ب پینچ برا دکهت و دئیکی ژورقه دژین

ژيانا مه دگهلیکا گهلهکا کهرب ژی ژئیک و دو قهنا بن و ئەم خۆشه و مه چ ئاریشه نین و مه مالهکا گهلهک دلخوشین.

ژنهکا هندی ب نهچاری شوی ب پینچ برا دکهت و ژئهگهری ههژاری ههمی دئیکی ژورقه دژین.

راجو فیرما یا ۲۱ سالی دژورهکا بچویکا راییخستی ب حیسیلاکا دگهل ههر پینچ برایت ههقرینیت خو دژیت و ههر شهقهکی ل دهف ئیکی ژ وان دنقیت و نوکه کورهکی ههژده ههیشی ههیه، بهلی ئەو نزانیت کانئ کیژ وان ههر پینچ برا بابئ کوری وی یه و وهسا دهیته دیار کرن کو ئەف ههقرینیا ب ههقرا تیتالهکی کهقنه ژلایئ گوندهکی هندوسی یئ بچویک مایهقه، کو نیزیکی دههرودانه ل باکوری وی وهلاتی و ئەف تیتاله هیشتا ل دهف گهلهک مالباتا مایهقه، ژبهرکول قئ دهقهری زهلام گهلهک پترن ژ ژنا و راجو دبیزیت ل دهستیکی پیچهک بو من یا نهخوش بو، بهلی نوکه بو من تشتهکی نورماله و ههقرینیت وی ژی دبیزن

گیسک: ب رزقی فو یی رازی به و براقی بکه نهوی زیدهبکی و قهت فو دو دل نهکه دی وهکی کانئی بو ته هیته.

ترازی: بلا دقئ ههیقیدا دلی ته یی فرهه بیت و دهستی فو نه قرمپینه، دا ل پیش چاقیت ههقالت فو کیم نهبی.

سهتل: زهمان زهمانی لهزئ یه، بهلی هشیار بی پینگاقیت فو فهلت نه هاقیزئ، ئەف رۆژه د بهرزهوهندیا تهدانه.

دویپشک: ته پاشهروژهکا باش ل پیشه، لهزئ دشویکرنیدا نهکه و پشتی فاندنی هزری د وی پروژهدا بکه.

نههنگ: نهپه نیا سهرکهقتنا ههقرینان یا د راستگویی و قیانیدا، چ تشتا ل ههقرینی فو نهقه شیره.

کفان: چ جارا فوشتقیا فو پشتگهقه نه هاقیزه، وی قان ههيامان پیدقیهکا زیده ب ته ههیه.

ژورا سهربازهکی فرهنگسی ژ شهرئ دونیایی یی ئیکئی ههتا نوکه وهکی خوئی

ئهفه نیزیکی چهرهکیه ههمی
تشتیت هوبرت روشیرویی سهربازی
فرهنسی یی کو د ژیی ۲۱ سالیی
دا و ل دوماهیا شهرئ دونیایی یی
ئیکی ل بهلجیکا هاتیه کوشتن،
وهکی خو ل جهی خو ماینه و بی
کو بهینه لقاندن و دستلیدان و
هر کسهی هاتیه د وی خانی
قه یی کو ئه و تیدا ژیایی ب
جانی بیست پاراستین و نه هیلایه
کسهک ل جهی وان بلشینیت و
تشتی ل بهراهیی چافی مروقی د
وی ژوریشه فی دکهفیت تهختی
وی یه کو گهلهکی بچویکه
و ب رهخ تهختی قه تهچکهک
یی دانایه و کومهکا پهرتوکیت
خاندنگههی ل سهریکن و ژ وانا
پهرتوکیت ئهدهبی کلاسیکی
فرهنسی و ل ژورهکا دیترا جلیکیت
وی بیست بچویکاتیی دبهلافهنه و ل
هنداقا تهختی وی هندهک شکلیت
وی و ههقالییت وی بیست کو هاتینه
کوشتن کو ژیی ئیکی ۱۹ سالن
دههلاویستینه و دیسان چهکی

سهر و چاقان نانیاست.
ههژی گوتتی یه کو روشیرو
کورئ ئیکانه یی دهیکوبابیت
خو بو و گهلهکی خوشتی بو
ل دهف وان و ههتا مرین وان ئهف
تشته وهکی گیانی خو پاراستن
و ریکهفتنا فروتا خانی وی دا
هاتیه نقیسین هر کسهی بچیته
د وی خانی قه دقیت ب دریزیا ۵۰۰
سالان وی خانی وهکی خو و بی
دهستلیدان بمینیت و یی پاراستی
بیت.

روشیروی ژی دژورهکی قه هاتینه
پاراستن و نقیسینگهها وی ههتا
نوکه تشتیت وی وهکی خو ماینه ژ
وانا دو تهنهنگ و دو کیړک (چهقو)
و قهلینهکا کیشانا ئهفیونی و
پاکیتهکا جگاریت ئنگلیزی
و بوریهکا سپی کو ههتا نوکه
بیئنا تویتنی ژی دهیت و ههتا نوکه
جلیکیت وی بیست لهشکهری ب
کهلابکهکی قه دههلاویستی نه
و کومهکا دیترا شکلیت رهش
و سپی دبرالهنه و کس ژی وان

SILAV

Kovareka Keyvanye Li Amedye Derdikewit

101

Çiya péşi

چونا سه رۆك بارزانى بۇ سه ر چىايى شنگالى
په ييكه ك بوو ، بۇ دوست و دژمنان

